

Univer
Sout
Lib

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

A 000 799 352 0

THE LIBRARY
OF
THE UNIVERSITY
OF CALIFORNIA
LOS ANGELES

University of California
SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY
405 Hilgard Avenue, Los Angeles, CA 90024-1388
Return this material to the library
from which it was borrowed.

 APR 25 1996
JAN 11 1996

كوپربلی زاده احمد پاشا
(۱۰۸۷-۱۰۴۵)

(اودورده پاپلمشدر)

کچمش عصر لردہ عثمانلی حیاتی

احمد رفیق

کوپرلی پاشا

کوپرلی زاده احمد پاشا - حیات و طبایعی
آوستریا سفری - کرید سفری - قندیہ مظفرتی
زمانندہ استانبول وادرنہ حیاتی - علوم وادبیات - سیاست خارجیہ سی
لہستان سفری - خانمہ حیاتی

طابع وناشری
کتابخانہ عسکری — ابراہیم حلمی

FAHRİ BİLGE
KÜTÜPHANESİ

اوچنجی طبع

۸۵۷

مطبعة خيريه وشرکاسی

DR
509
Kop. 45-

كوپرىلى زاده

فاضل احمد پاشا

(۱۰۸۷ - ۱۰۴۵)

-- ۱ --

اختيار كوپرىلىنىڭ وفاتى استانبولده بويوك بر تاثير
حاصل ائتمە مشدى. محمدپاشانىڭ شدتلى اجرا آتندن دلگير
اولاندر، وفاتندن پك ممنون اولمشلردى . دورك بو حالت
روحىەسى ، كوپرىلىنىڭ وفاتى متعاقب يازىلان شعرلرده
تەمىلە حس اولونيوردى . كىمى :

بيقدى جسر املن سيل فنا كوپرىلىنىڭ .

طرزنده محتشم بر موجوديتك بيقلماسنى تصوير

ايدييور، كىمى :

بش سنه اون كون اوچ آي اولدى وزير اعظم .
كوپرىلى ملك عدم كوپرىسنه باصدى قدم .

3023028

کبی تأثر و تلهفدن عاری مصرعلرله قوجه وزیرک ضیاعنه تاریخ دوشوریوردی . فقط باباسنک وفتندن ممنون اولاندردن انتقام آلمقده احمد پاشا اصلا تأخر ایتمه مشدی .

مثلا برکون ، شیخ الاسلام بروسه لی محمد افندی برایش ایچون حضوره کیرمش ، سوز کوپرلی محمد پاشانک احوالنه انتقال ایتمشدی . شیخ الاسلام ، کوپرلینک وفاتی محض سعادت عد ایدرک :

— موتی اصابت اولدی . زیرا چوق اهل عرضک خون ناموسنی ریزان و ناحق یره قتی چوق قان ایتمشیدی . دیمش . اوزمان کوپرلی زاده ، برزمانلر پذیرینه تبصص ایدن مفتی انامک ایکی یوزلیکنه حیرت ایدرک :
— کیمی قتل ایتمدیه سنک فتوالکایله قتل ایتمشدی . دییه جواب ویرمش . بونک اوزرینه مفتی افندی :
— شرندن قورقاردم ، آنک ایچون فتوی ویردم
دیجه ، کنج صدراعظم :

— یا افندی ، الله تعالیدن قورقمیوب مخلوقدن خوف ایتمک علم دیانته لایقیمدر ؟

دییه مقابله ایله مشدی . صدر اعظمک بو محق جوابی محمد رابی ممنون ایتمش ، بو اوافق حادثه شیخ الاسلامک عزلیله نتیجه لشمشدی . اوزمان ، (خلعت

بیضای فتوی (روم اینی قاضی عسکری صنعی زاده به الباس
اولونمشدی (۱) .

یکی صدر اعظم، یکر می آلتی یا شلرنده، کنج و جوال
ایدی . کوپرلی زاده دورک الک کزیده علماسندن ،
مؤلفاتینه اشهارایدن عثمان افندیبن علوم لازمه بی تحصیل
ایتمش، آزر زمانده پارلاق ذکاسنی کوسترمشدی . کوپرلی
محمد پاشا امی اولدینی حالده علم و فضلی تقدیر ایتمش،
اوغنی علما زمره سنه الحاق ایتمک ایسته مشدی . احمد
بک ، مؤرخ چلبی زاده عزیز افندی به بر مدت ملازمت
ایتدکنن صوکررا اون آلتی یا شنده (۱۰۶۲) مدرس
تعیین اولونمشدی . اون سنه قدر علما مسلکنده
قالمش، بالا آخره احراز مراتب ایچون سیاستله اشتغالی
ترجیح ایله مشدی . کوپرلی زاده، باباسنک وفاتندن
اوچ سنه اول (۱۰۶۹) ارضروم والیسی، برسنه صوکررا
شام والیسی نصب ایدلمشدی . شامده اهالی بی فضله
تکالیفدن قورتارمش، درزیلره قارشی احراز ایتدیکی
مظفریت سایه سنده پادشاهک و باباسنکک توجهنی جلب
ایله مشدی (۲) . شامده بو موفقیتلری احراز مشغول
اولدینی صروده، باباسنکک آغر بر صورتده خسته .

(۱) تاریخ راشد، جلد ۱، ص ۲۲

(۲) جواهر التواریخ، (مهر داری حسن آغا طرفندن یازلمشدر) .

لانامسی اوزرینه استانبوله دعوت ایدلمش ، محمد رابع ادرنه به کیتدیکی زمان استانبوله قائم مقام وظیفه سی ایفا ایله مشدی . پدرینک وفاتی اوزرینه موقع صدارتی احراز ایدن کوپریلی زاده، مملکتده جدی بر عدالت تطبیق ایتمهکه، باباسنک حائر اولدینی استقلال حرکاتی ترک ایتمهکه قرار ویرمشدی .

کوپریلی زاده، علما زمره سندن یتشمش و جدی تحصیل کورمشدی. ادبا و شعرادن حظ ایدیور، بالخاصه قوماندانلقده بویوک بر ذکا و استعداد کوستریوردی . کوپریلی زاده نك شام والیلکنده کی موفقیتی ، استقبالده احراز ایده چکی پارلاق مظفریاته دلیل تشکیل ایدیوردی . احمد بك، پدریله برابر بر جوق ولایتلرده طولاشمش ، اکابر رجال ایله مناسبت پیدا ایتمشدی. قره چلبی زاده نك عالمانه و مستقیمانه مسلکی، ارثاً متصف اولدینی جبر و شدتله امتزاج ایدرک کنچ وزیرک طبعنده متانت حکیمانانه حاصل ایله مشدی. فقط صدارتنک ایلك سنه لرنده، موقعی ضعیف دوشوره جت هر درلو تشبثلری قانله تمیزله مکّه عزم ایتمشدی . کوپریلی زاده نك یکانه هدفی، محمد رابی آو پیشنده قوشدیرارق مصالح دولتی مستقل، و هر درلو تجاوزدن مصون، عادلانه اداره ایله مکدی . باباسی کبی عسکری بر دیکتاتورلک اجرا ایدرک یکیچری و سپاه عصیانلرینه مانع اولوق، یکانه

املی ایدی . ذاتاً اختیار کو پریلی، ممکنتی سنہ لرجہ اشقیا
 یا تاغہ دوندیرن عصیانلری یا تشدیرمش ، اوغلنہ ذکا
 واستعدادینی کوسترہ جک ساکن بر محیط حاضر لامشدی .
 کو پریلی زادہ نک حل ایدہ جکی مسئلہ لریک واضحدی :
 آوستریا مسائلنی بتیرمک ، باباسنک آجدینی یولدن کرید
 محارباتنہ نہایت ویرمک، پولونیا ایشلرینی تسویہ ایٹک...
 فقط اول امرده ، موقعنی امین بر حالہ قویمق ارزو
 ایدیوردی . بوسیدن کو پریلی زادہ، اولاباباسنک شدت
 پولتیقہ سنہ دوام ایلمہ مشدی . ایٹک کونلردہ ولایتلردہ
 شدتلی تأدیبات اجرا اولوندینی کبی استانبولده آلای
 کوشکی اوکنده قفالرکیلمکہ باشلامشدی (۱). احمدپاشا،
 باباسنک وفاتندن طولایی بیان نمونیت ایدنلری بیله اعدام
 ایتدیریوردی . دهاطوغریسی اختیار کو پریلی، دشمن
 جانی اولان اشخاصی اعماق مزارندن ده اولومه محکوم
 ایدیوردی . (ادرنہ) ده بوجز الراجرا اولوندقندن صکرہ
 محمد رابع استانبولہ کلیور، دفتر دارلر و دارالسعاده آغالری
 عزل اولونیوردی .

فقط کنج صدر اعظمک جبارانہ حرکتی والدہ
 ترخان سلطانی تدنیش ایدیوردی . کو پریلی زادہ ،
 اعدام ایتدیردیکی کیمسہ لری سیاسی جرائمہ ، سوہ

استعمالات ايله محكوم ايدىيور، موقعنى تحكيم و اجرا آتى
 تسهيل ايچون باباسنك مسلكنه سلوك ايدىيوردى . فقط
 مرحوم پدرينى راس كاره كتين شامى زاده ، كنج
 صدر اعظمك بو حركتى مصيب كورمىوردى . سرايده
 والده ترخان سلطان ايله كوروشيور ، اختيار كوپرىلىنىك
 سراى خلقنى بيزار ايدن ديكاتورلكنى شمدى اوغلك
 تطبيق ايتىسندن متولد تهلكه لرى آكلاتيوردى . خصوصيله
 كوپرىلى زاده نك والده سلطان منسوبىنى استانبولدن
 اوزاقلاشدير ماسى ترخان سلطانك بسبتون عداوتى
 تحريك ايدىيوردى . اوزمان كوپرىلى زاده ، الك زياده اعتماد
 ايتدىكى كتخداسنى طشره يه كوندرمكه مجبور اوليوردى .
 والده ترخان سلطان يالكىز بونكله قناعت ايتيوردى :
 اوغلى سلطان محمد آرتق اداره حكومتى درعهده ايتىسنى ،
 هيچ اولمازسه هر كون آلاى كوشكنك بخره سنده
 برقاچ ساعت كچيرمىنى توصيه ايدىيور ، بوسورتله مملكتك
 اداره سياسيه سنه كنج پادشاهك قارىشديغنى كوسترمك
 ايتيوردى . اوغلك متماذياً آت اوزرنده ، او پيشنده
 طولاشاسندن اوده نمون اولمايوردى . والده ترخان سلطان ،
 خلق آره سندن يتيشن صدر اعظم لرده امنيت ايدمىوردى ؛
 انلك اداره سنى سرايك تنظيم ايتىسنى ، وزرانك سرايله
 قطعى برمر بو طيى بولونماسنى آرزو ايدىيوردى . والده

سلطانتک اوغله (آلای کوشک) نده اوطورمائی توصیه ایتمسک باشقه برحکمتی ده واردی: بو کوشک، باب عالی یه ناظر، صدر اعظمه مناسبتی اولان ذواتی کورمکه مساعدر وضعیتده ایدی. پادشاه، آنه سینگ سوزی اوزرینه، هر کون براقچ ساعت بو کوشکده اوطورمش، باب عالی یه کیره نی چیقانی ترصد ایتمش، شبه لندیکی ذوات حقنده درحال کویرلی زاده دن ایضاحات ایسته مشدی. مثلا برصباح، پادشاه خلاف نظام قرمزی قالباق، صاری پاپوش کیمش خرستیانلرک باب عالی یه کیردکلرینی کوریور، پرحدت صوباشی بی، پولیس مدیرینی چاغیریور، باب عالی یه کیرن خرستیانلره تیز بر صوبا چکدکدن صوکرایالین آیاق باشی قاباق دفع ایدملرینی امر ایدیوردی. صو باشی بو امری حرفیاً اجرا ایدیور، افلاق و بغداد مصلحتگذارلرینی صوبا ایله دوکدکدن صوکرایالین آیاق سواغه آتیوردی. بو اجرا آتی متعاقب مطمئن بر خطهایون نشر ایدیور، قرمزی کلاه ایله صاری پاپوش کین خرستیانلرک، اییک صاریق صاران وخنچر طاقان یکیکچریلرک اعدامه محکوم ایدیله جککری بیان اولونیوردی. صوکرایا، بوتون سواقلر خفیه لرله طولدیریلیور، پادشاهک بومهم فرمانتک حرفیاً اجرا سنه تقید کوستریلیوردی. فقط بوشدت آنجق براقچ کون دوام ایده بیلیوردی. صوکرایا، پادشاه

آته بینور ، بو مهم وظیفه بی ایفا ایلدکن سوکرا او
 پیشنده ، ادرنه صحرالرنده طولاشیوردی .

سرایک بومداخله سی کوپریلی زاده بی اندیشه ایچنده
 برآقشدی . احمد پاشا ، یکانه خصمنک ، والده ترخان
 سلطانک انترقیه لرینی تماماً آکلایور ، وظیفه سنی مستقلاً
 ایفا ایده بیلیمک ایچون « مهد علیا حضر تترینک » توجهی
 جلب ایتمکدن باشقه چاره اولدیغنی کوریوردی . والده
 سلطانک یکانه کوزده سی ، شامی زاده ایدی . فاضل احمد پاشا
 شامی زاده یه التفات و رعایتده قصور ایتمور ، باباسنک اکمعزز
 رفیقنه ایجابنده مراجعت ایدیور ، رأیندن استفاده ایدرک
 ممنون ایتمک چالیشیوردی . سوکرا ، سرایده کنديسنه متین بر
 استاد بولمق دن متولد عظیم براعتا دایه ایشه باشلایوردی .
 بو صروده ، کوپریلی زاده نک آنه سی پادشاهه بویو یامش ،
 زوجنی و اوغلی بو سایه ده طوتا بیلیمش ، شمدی
 والده ترخان سلطانی بویو طوتما دینی ایچون کوپریلی
 زاده نک موقعی صاغلام دکلمش دییه خلق پیننده شایعه لر
 ظهور ایتمدی . حتی یک چوق کیمسه لر کوپریلی
 زاده نک کنج لکنی نظر اعتباره آلارق لیاقت سز لکنه
 حکم ویرمشلردی . فقط احمد پاشا ، بوتون بو اراجیفه
 بیکانه ، سرایده متصل طرفدار لر حاضر لایه چالیشیوردی .
 بر طرفدن شیخ وانی افندی بی ممنون ایتمک ایچون سوک

یاغینده یانان روم کلیسالیرنک انشاسنه منع اولیور ، ایشجیلرینی حبس ایدیوردی . دیگر طرفدن یکی جامع انشاآتک بطاآتدن جانی صقیلان والده سلطانه کندیسنی شکایت ایدن معمار باشی بی اعدام ایتدیرمکدن کری طور میوردی . کوپرلی زاده موقعی تحکیم ایتدکن صوکرآ خارجاً احراز مظفریت ایتک ، بو صورتله پادشاهی ده ، والده سنی ده تسخیر ایله مک چاره لرینه توسل ایدیوردی . کوپرلی زاده نك اك زیاده حل ایتک ایستدیکی مسئله ، شمال مسائلی ایدی . باباسی ، وفاتندن اون کون اول ، اولوم دوشکنده یاتارکن ، آوستریا قابو کتخداسی ره نینکهری چاغیرتمش ، اردل بکلرینک اتخابنه آوستریا ایمپراطورینک مداخاله سنی دولت عثمانیه نك قطعياً تجویز ایده میه جکنی ، عثمانلی عسکرینک اردلدن چیقیمه جفتی ، کیمیا نوشک (که مه نی) نك یرینه آپانی میخالی نك صورت قطعیه ده اردل بکی نصب اولوندیغنی ، اوغلتک یاننده سویله مشدی . کوپرلی زاده کؤک وندیکله مناسبانده ، کرک آوستریا سیاستده دائماً باباسنک مسلکنی تعقیب ایتک ایسته یور ، ایلك ایشی آوستریا ایچلرینه طوغرو سفر اجرا ایله مک اولیوردی .

کوپرلی زاده نك بکانه املی ، پارلاق برمظفریتله اکتساب شرف ایتکدی . بونک ایچون کرید سفرینه دوام ایتکی

دوشونبور ، فقط اردل مسئله لرینی یاتیشدیرمادن ،
 آوستریا مداخلاتنک آرقه سنی آلمادن اوزاق سفر لرده
 بولونمائی مملکتک آتییی ایچون موافق کورمیوردی .
 بوسرمده اردل احوالی ، آوستریا قارشى سفر آچاق
 فرصت لر حاضر لایوردی . آوستریا ایمپراطوری برنجی
 له نو بولدک ماجار قرالغنه نامزد کوستردییی که مهنی
 (کیمیانوش) ، محمد رابعک نصب ایتدیکی قراله ، آپائی میخالی به
 تعرض ایدیور ، یکی قرالی محافظه ایچون معینه
 بشیوز قدر محافظه تعیننه لزوم حاصل ایدیوردی .
 سردار علی پاشانک (طمشوار) ه عودت ایتسی اوزرینه
 کیمیانوش تکرار تعرض ایدیور ، فقط بوسفر (یانوه)
 بکار بکیسی کوچوک محمد پاشا طرفدن تلف ایدیوردی (۱) .
 کیمیانوشک اتلافتدن صوکراده هابسبورغ خاندانی اردل
 اوزرنده کی نفوذینی تأمین فکرندن واز کچه میوردی .
 کوپريلي زاده به متصل ایلچیلر کوندریلیور ، صدراعظم
 ایسه مذاکره نك اجراسنی سردار علی پاشایه حواله
 ایدیوردی . علی پاشا ایلچی ایله کوروشمکه بیله تنزل
 ایتیمور : « بویلچینک طمشوارده نه ایشی وار؟ کیتسین ،
 یا استانبوله ، یا بجه . آرتق اونک ایمپراطورندن کیمسه نك
 قورقوسی یوق . (وارات) ی بیله مدافعه ایده مدیلر ! »

دیوردی . اوزمان آوستریا قابو کتخداسی ره نینکه ر
(ویانه) ده بز معاهدۀ قطعیه تنظیم ایتدیریور ، نظر
تدقیقندن کچیرلسنی صدر اعظمندن رجا ایدیوردی (۱).
فقط کوپریلی زاده اردل پرنسلیرنی نصب ایتک حقندن
واز کچمدیکی کچی (سه کدل هیند) ی ده اعاده دن امتناع
ایدیوردی . آوستریا حکومتک بو تکلیفاته مقابل
کوپریلی زاده نک محشم بر اردو باشنه کچرک ماجارستانه
ظوغرو ایلیله مه سی برنجی له ئوپولدی اندیشه ایچنده
براقیوردی (۲) .

فی الحقیقه محمد رابع ایله صدر اعظمک (ادرنه) یه
کیتسی ، قره مصطفی پاشانک استانبول قائم مقامی
اولماسی حربک ایلك اجرا آتی تشکیل ایدیوردی :
کوپریلی زاده (ادرنه ده) ظریف سرغوجلر ، مجوهر
خنچرلر طاقیندقدن صوکر ا پارلاق بر صورتده حرکت
ایدیور ، بلغراده مدبذب بز آلیله داخل اولیوردی .
صدر اعظم ، بو سفرنده ایکی قارداشی ، مصطفی بک ایله
علی بکی ده برابر کوتورمشدی . وزیر اعظمک (بلغراده)
کیریشی بک پارلاق اولمشدی . کوپریلی زاده نک صاغنده
بکیر بکیر ، صولنده سنجاق بکیری ، اوکده چاونلر ،

(۱) هامر ، ۱۱ ، ص ۱۳۵

(۲) جودای ، ماجار تاریخی ، جلد ۲ . ص ۱۳۲ .

متفرقلر و دفتردار پاشا، رنگارنگ انوابلری، متنوع
قاووقلریله مهیب بر منظره تشکیل ایدیورلردی.

کوپریلی زاده، کندیسینی استقباله چیقان یکچریلر
و سپاهیلر آره سندن کمال وقارایله کچور، ایکی کون سوکراده
تشریفنه انتظار ایدن آوستریا سفیرلرینی قبول ایدیوردی.
کوپریلی زاده نیک آوستریا سفیرلرینی قبول ایدیشی نیک
بسیط اولمشدی. سفرا، وزیر اعظمک قارشیسینده،
صندالیله ره اوطوردقلری زمان سبب زیارتلرینی سؤال
ایتمش، عقد صلح ایچون مذاکره ایده جکلرینی آکلاینجه:

« چونکه چاساریکنز صلح و صلاحک دوام واستحکامن
مراد ایدر؛ ایکی سنه دنبرو ایچون عهده مخالف پادشاه سزک
طوراغنده یکی قلعه احدات واردل قلاعنه نیجه و ماجار عسکرلرین
تسلیط ایله نظام مصافاته خلل کلی ایراث ایلیوب ایکی سنه دنبرو
بو قدر بلنقه لریمیزی تخریب واحراق و بودکلو اهل اسلامی سی
واسترقاق ایلدی. بر ایکی دفعه و ندیک کفره سی اوزرینه
سفر هایون محقق و مقرر اولوب حددن بیرون مهمات سفریه
تدارک واحضار اولندقدن سوکرا یولیزدن آلیقودیکز.
سزک بو قدر حمله و خدعه کنز مشاهده اولتمش ایکن بنه
آستانه دن حرکتمز ائشارلنده اشبو حاضر بالمجلس قبو
کتخداسنه صلحه رغبتی مشعر باش وکیلدن مکتوب کلدکده
راحت رعایا و برایا ایچون دولت علیه طرفندن عقد و تجدیده
رخصت کوسترلمشیدی. لکن بو بایده ایراد اولونان مثاللرینده
قطعاً بر مأل اولیوب همان مراد مجرد دولت علیه بی اغفال
وعزیمت اولنان و ندیک سفرندن اشغال ایچون اولدینی یا خود

قبوکتخدا سنک تردد و تأخیر اوزره حرکتندن استدلال اولنغله
صرادیکز مطلق مکر و آل ایدیکی بیلندیکندنناشی همان حرکت
اولنوب بومحله دک کلندی. لکن آرده فوت اولمش نسنه یوق.
اگر کرچکدن چاساریکزده صلحه رغبت و سزلك المرنده
رخصت وار ایسه آستانه ده سویلندیکی وجه اوزره (قنیزه)
قارشوسنده شروط صلحه مغایر بنا اولنان (یکی قلعه) بی
تخریب واردو ایچندن نجه عسکرین طرد و تنجیب ابدک. امر
مصاحبه فیصل ویره .»

دیمشدی . فقط آوستریا سفیرلری (سه کال هید ،
سکلید) قلعه سی ایله بر قاج واروش اعاده اولونمادجه
عقد صلح ایده میه جکلرینی سویله مشلردی . کوپرلی زاده
بو جوابدن متأثر اولمایور ، آوستریا سفیرلرینی یوکست
یر تپیه کوتوره دک اورادن یوزیکرمی بیك کشیلک
منتظم اردوسنی ، محاصره طوپلرینی ، دوه لری و آغر لقلری
تماشا ایتدیر یوردی . اوز بش کون سوکرا (صاوه)
نهرندن کچه رک (اوسک) . داخل اولیور ، بو ائنده
آوستریا باش وکیللرندن کان بر مکتوب یکیدن مذاکرات
صلحیه زمین حاضر لایوردی . بو مکتوبده آوستریا
حکومتک اوته دنبری صلح و صلاحه طالب اولدیغی بیان اکر
ایدیلیور ، « اما اکر حقیقت اوزره ایکی دولت بیننده طلب
ایدیکمز حس و دوستلق طرف شریفکزدن قبول اولنمز ایسه
جمله دنیا و عالم شاهد اولسونکه بوندنصکره اوله جق و ظهور

بوله جق فنا مصلحتلرک بز سببی دکلز . « دینیوردی . اوکون آوستریا مرخصی بارون ده کوز ایله قاپو کتخداسی ره نینکهر (۱) بومکتوبی کوپریلی زاده به تقدیم ایتشلردی . فقط « دروننده ، بسط اولنان مثاله قطعا ایشه یازار بر مال اولماقله » کتخدا بک چادرنده مسئله نك مذاکره ایدلسنی امر ایلشدی .

چادرده اجرا ایدیلن مذاکرته آوستریالیلره اردل قلاعدن آل چکملری ، (قیژه) قارشینده بنا اولونان (زرینوار) قلعه سنک یقلماسی ، «مرحوم ومغفورله» سلیمان قانونی زماننده تعیین ایدیلن سنوی اوتوزیک آلتون ویرکینک ویرلمه سی تکلیف ایدلمشدی . مرخصلر بو تکلیفلرک ایلك ایکی شرطنی قبول ایتشلر ، «لیکن سنه ده اوتوزیک آلتون ویرمکی بروجله چاساریمز قبول ایتک احتمالی یوقدر . تکلیفی ولایتزه یا قلاشد قجه تضعیف ایدیورسنز!» دیهرک او چنجی ماده یی قبول ایتمه مشلردی . فاضل احمد پاشا ، بومذا کره یی متعاقب مرخصلری (بدون، بودین) . یوللامشدی .

بوصره ده « خان عالیشان حضرتلری عسکر بشمار تانار ایله اوغلی احمدی کرای سلطانی » کوندرمش ، بوصورته

(۱) « غوس جا کمی چوان نام وقبو کتخداسی اولان

زنکن نام آملری » تاریخ راشد ، جلد ۱ ، ص ۳۱

عثمانلی اردوسنه یوز بیک تاتارایله اون بش بیک قزاق
التحاق ایله مشدی (۱) .

کوپریلی زاده مذاکرات سیاسیہ نیک بو نتیجه یه
منجر اولماسی اوزرینه اردو ایله (بودین) ه گلشدی .
وزرای عظام و بوتون اوجاق آغالی حاضر اولدینی حالده
عقد اولونان مجلسده فاضل احمد پاشا :

« اکر یانق اوزرینه عزیمت ایلسه ک یولاری تنک
و پرسنک اولوب اطراف و حوالیسی غزاة مجاهدینه
غنیمت آله جق شنلکدن خالی و درونی عسکر یشمار
و ادوات جنک و پیکار ایله مالیدر . « دیمش ، نهایت
« عسکر اسلام جوانب و اطرافده حصه یاب اغتنام اولمق
امید اولتوردیو » (او یواز - نویهوسهل) قلعه سنک
ضبطنه قرار ویرلمشدی . کوپریلی زاده هدف الحراکتی
قطعی بر صورتده تعیین ایتدکدن سوکرا « ناس بیننده کافر
صلحه طالب و راغب ایکن قبول و اعتبار ایتدیله دیو کفتکو
حدوشنه سد اولوب ملاعینک مخالفت و عناد لرینی بودفعه دخی
جمله یه کوستر مک » ایچون ایلیچیری مجلسه دعوت
ایتمش ، مذاکره یه سردار علی پاشانی مأمور ایده رک کندی
طیشاریده قالمشدی . سردار علی پاشا مذاکراته باشلامش ،
مرخصلر پاره مسئله سی مستثنی اولمق اوزره شرائط

سائر به کاملاً موافقت ایتشلردی. فقط یالکنز بوشر طر
فاضل احمد پاشایه قناعت ویرمدیکی جهته پاشا در حال
اوتاغه کلش، آرتق ایشی بستون قیسه کسمک ایچون
اوستریا مرخصلرینه :

— فی الواقع تجدید صلح مرادیکنز ایسه اردلدن
نمچه لوبی اخراج و (قیزه) قربنده اولان قلعه بی قلع.
وتخریب ایدوب یا سلطان سلیمان خان صلحده اداسنه
متعهد اولدیغکنز اوتوز بیک آلتونی یا خود قوجه مراد
پاشا صلحده ویرمسین التزام ایتدیکنز ایکی یوز بیک
غزوشی طرف دولت علیه ادا ایتک اوزره معمول به
تمسک ویررسز. آستانهده سویلشیلان آنجق ایکی ماده
ایدی. آچه طلب اولنق یوغیدی، دیو نیجه اعتراف
ایدرسز که بودولت علیه بالجه عسا کر موفوره ایله راحت
و آسایش اوزره اولدینی حالده آستانهده سویلشیلان صلح
ایله حالا بودکلو ذخائر بیکرانی اتلاف و اطراف و اکنافدن
بو قدر عسا کر منصوره بی جمع و اتعاب ایدرک حدود باشنه
کنندکن صو کرا سویلشه جک صلح بومیدر؟ بویله جه
راضی اولورسه کز بر شافی جواب ویرک که بزده آکا
کوره حرکت ایده لم.

دیمشدی؛ فقط مرخصلرک پاره ویرمه قطعاً یا ناشما -

ملری اوزرینه : « سز وارک، آرام ایدک. بز دخی

یولیزدن قالمیوب نیت ایتدو کمز طرفه روانه اولهلم . مقدر نه ایسه ظهور ایدر . « دییه زک مرخصلری (بدون) قلعه سنه کوندرمشدی .

فاضل احمد پاشا ، سیاسی وظیفه سنک ختامی متعاقب عسکری دهاسنی ابراز ایدنیوردی . (غران ، استرغون) اوزرینه یورون اوقاق برمفرزه (اویوار) قوماندانی فورغاچی مغلوب ایدیوره ، (استرغون) جوارنده کوپرولر انشا اولونیور ، دشمنک برچوق اوراقی الله ایدیلیوردی . بومکتو . بلردن دشمنک عثمانلی اردوسنه قارشلی احتیاطکارانه حرکت توصیه سنده بولوندیفی آکلشیلوردی (۱) . کوپرلی زاده (اویوار) اوکنه کلیر کمز قلعه یی اوچ قولدن محاصره ایدیوردی . صدر اعظمک اویوار محاصره سنده کوستردیکی ثبات ، خارق العاده ایدی . « اویوار اوکنده برتورک کبی » ضرب مثلنی ایراد ایتدیره جک درجه ده عزم وثبات ابراز ایدن کوپرلی زاده ، محاصره عملیاتی کمال فعالیتله اجرا ایتدیریور ، کیجه ، ماهتابک منور ایدیئلقلری آلتنده ، بیک درلو مشکلات ایله سپر قازدیریوردی . صوگرا ، قورشون یاغمورلری آلتنده خروجلر اجرا اولونیور ، عثمانلی عسکری بوخروجلری کمال موفقیتله پوسکورتیوردی . بوسره ده اوستریا جنرالی مونته قوقولی ، تاتار عسکریه

(۱) حسن آغا ، جواهرالتواریخ .

لا يزال الدن تضرع و نیاز اولنورکه دخی نیجه نیجه فتوحات
 جلیله وجوده کلوب دائما کفار دوزخ قرار نکونسار
 حضرة نار اولمقدن خالی اولمیلر. سکا واول سفرظفر اترده
 اغور دین و دولتده طاش یاصدانوب طوپراق دوشنوب
 غازی و مجاهد قوللریمک وضع و شریفنه و صغیر
 و کیرینه نان و نعمت حلال اولسون . « دیوردی .
 کوپریلی زاده بوخط هایونی دیوان عالیده او قیور، دشمن
 عسکرینک قوت و متانتی قیرمادن قیشلاغه چکیلمه مکه
 قرار ویریوردی . آرتق اوکوندن صوکر (لوه ،
 له و نه) و (نویغراد) قلعه لری بربرر ضبط اولونیوردی .
 بومظفرتلر فاضل احمد پاشایی عظیم براتباهه غرق
 ایدیوردی . کنج صدر اعظم ، اردل قرالی آپایی
 دعوت ایدیور، قرالک قورقوسندن کله مذیکنی آکلانیجه
 درحال تأمینات ویریوردی . آپایی ، دیوان چاوشلری ،
 افلاق و بغداد و ویوده لری طرفدن استقبال اولونیور ،
 اوتاغ آصفیده اوظوران وزیر اعظمک برقاچ دفعه لر
 اتکنی اوپیور ، تأخرندن طولایی عثمانلی وزیرندن عفو
 دیله یوردی . صوکر ، سراسره قابلی سمور کورکلر
 احسان اولونیور ، بوتون اردوده فتح و ظفر نشبته سی
 حکم فرما اولیوردی . (بودین) دن (استانبوله)
 قدر بوتون شهر لرده ، کونلرجه ظفر شنلکلری اجرا

اولونیوردی . کوپرلی زاده بو پارلاق ظفرک رونقی
 یالکز برشابه ایله زائل ایدیور بر صباح آنسزین شامی
 زاده ایله ابراهیم پاشای قتل ایتدیریوردی . کوپرلی زاده
 «مهرهایونی تحصیل سودا سنده بولنان» دامادی ابراهیم پاشای
 موقع صدارته کتیرمک ایچون شامی زاده نک تحریکاتی
 خبر آلیور، در حال رکاب هایونه تلخیص ایدیور، خط
 هایون موجبجه جزالینی ترتیب ایلیوردی . کوپرلی
 زاده، احراز ایلدیکی مظفریته استناداً والده ترخان
 سلطانی ده مغلوب ایتمکه موفق اولیوردی . کنج صدر
 اعظم، سرایی بوضورتله ارزوسنه رام ایلدکن صوکر،
 کمال عزم ایله ایفای وظیفه ایدیوردی (۱۰۷۴، ۱۶۶۳).
 کوپرلی زاده یالکز عسکری مظفریته قناعت ایتموردی؛
 اردل مسئله سنی ده سیاست جل ایتک آرزو ایدیور،
 (بودین) قلعه سینه حبس ایدیلان آوستریا مرخصلرینی
 نامه مخصوص ایله برنجی له نوپولده اعزام ایلیوردی . کوپرلی
 زاده نک بونامه سی عثمانی سلطنتک بودورده کی اجلالنه
 نمونه تشکیل ایدیوردی . کنج وزیر شمدی یه قدر ایدیلان
 مذاکراتک هیچ بر نتیجه یه اقتران ایتمه مسندن شکایت
 ایدیور، صوکر:

«بیلیم که ایلیچلریکز دولتکزه وایل و ممکتکزه صلح
 و صلاحک خیر اولدیغین آ کلامدیلمی، یوخسه حقیقتده اعیان

ملککنزده حق سبحانه و تعالی بو دولت علیه ابدیهه عنایت و احسان ایلدیکی قوت و قدرتی بیلمش و کورمش اختیارلریبکز قانادیفندن ناشی ایلچیلریبکزک ائنده رخصت و استقلال می یوغیدی، هرچندکه کتوریلوب صلح و صلاحک تبهید و استحکامی احوالی مذاکره اولندی، تعدیل و تأخیر و عذر و بهانه دن غیری سوزلر اولدی . . . بو قدر سنه دئبری ماینبده رعایت و حفظ اولنان دوستغه بناءً حالا قبو کتخدا کز آلیقونیوب و کلن ایلچیکز بو مکتوب ایله طرفکزه یوللاشدیر . ان شاء الله تعالی واصل اولدقده تجدد مباتی صلح و صلاحه رعایت و تشدید اساس فوز و فلاحه رغبت کوستریلور ایسه اصلاح ذات البین و تسویه امور طرفین ایچون ائندم خلیفه ربع مسکون عظمتلو و شوکتلو و قدرتلو و شجاعتلو و عنایتلو پادشاه هفت کشور و شهنشاہ مظفر حضر ترینک رکاب هایون سعادت مقر و نرینه عرض و رجا ایدوب صلح و صلاحه رضای شریفلری اولتی ممکندر . »

دیپوردی . صو کرا، اردونک (بلغراد)ه، قیشلاغه چکیلمه سی ایچون امرلر و یریلیور، عثمانلی اردوسی قیشک شدتدن متأثر، بیک درلومشاق ایچنده، (بلغراد) اوزرینه چکیلیوردی (۱) . صدر اعظم، حدودک دشمن تجاوزینه قارشی مدافعه سی ایچون، تنظیم ایدیلن قیشلاق دفتری

(۱) « یوللرده عظیم برد شدید واقع اولغله طوائف عسکریه صوغوقدن مضطرب اولوب یول اوزرنده واقع بلنقه و قریه لریک باغلی چتلین و خالی داملرین دوشرمک تعدیسن ارتکاب و چادرلری اوکنه عظیم آتشلر یاققله نه حال ایسه دفع اضطراب ایدرلر ایدی » تاریخ راشد، جلد ۱، ص ۵۷

موجنبجه (بچقه) ، (قیژه) و (پجوی) قیشلاق تعیین اولونیوردی .

کوپریلی زاده بلغرادده قیشی سکونتله کچیره مه مشدی . سردار اکرم (اویوار) دن چکیلیز چکلمز آوستریا ، ماجاز و خروات عسکرلری مونته قوقولی ایله شاعر زیرینی میقلوش (زرین اوغلی) معیتده اولدقلری حالده (سکتوار) تعرض ایدیورلر ، فاضل احمدپاشایی بلغراددن چیقمايه مجبور ایلیورلردی .

سردار اکرمک ورودینه قدر کوچوک محمد پاشا دشمنه مقاومت ایچون شجاعت خارقه لری ابراز ایدیوردی . فقط بو ائشاده متفینک (سکتوار) قارشی هیچ بر موفقیته احراز ایتیمه رک فرار ایتیمی اوزرینه ، کوپریلی زاده ده (بلغراد) ه عودت ایدیوردی .

فاضل احمد پاشا (بلغراد) ده سیاسی مخبرات ایله مشغول اولیور ، آوستریا باش وکیلدن کلن بر مکتوبده تجدید صلح اولونمادیغندن طولایی شکایت ایدیلیوردی . کوپریلی زاده بو مکتوبه کمال اعتدال ایله جواب یازمش ، بو اوزون مذاکرادن کندیسنک ده اوصانیدیغنی بیان ایدرک :

• ان شاءه تعالی عن قریب ولایتکزه واروب مسافر اولورز . بری بریمز ایله سویلشمک و اولاقلریمز واروب ، کلدن اوصانمز . قریباً وارمق اوزره یز .

دیمشدی. کوپرلی زاده « باش وکیل عامله‌اہ بالقہر والتکیل جانبہ » مکتوب کوندردکدن صوکر ا اردونک حاضر لقلریلہ مشغول اولیوردی . بوضرہ آوستریادہ ، حتی بوتون اوروپادہ ، عثمانلی استیلاسنہ قارشی قویمق ایچون بویوک بر فعالیت کورولیوردی . فقط آوستریادہ ایمپراطور لہ ٹوپولده قارشی بویوک بر امنیتسزک حکم فرما اولیور ، مجلس عمومی ۱۶۶۴ (۱۰۷۴ھ) سنہ سی شباطندہ کال مشکلات ایہ ۲۰۰۰۰ کسلیک بر اردوجمنہ قرار ویریوردی . اساساً آوستریا حکومتک متصل فاضل احمد پاشایہ مکتوب کوندرسی وعقد صلحہ طرفدار اولماسی ، حربہ حاضر لانمامش اولمامسندن ایلری کلیوردی (۱) . فقط احمد پاشانک بوتون مخبرات سیاسیہ جواباً بمختتم بر اردوایہ آوستریا ایچلرینہ طوغری مظفراً یورومہ سی آوستریا رجالتی دہ شاشیر تیوردی .

عثمانلیلرک ویانہ یہ طوغرو ایلریلہ مہلری یالکز آوستریا ایچون موجب تہلکہ دکلدی ؛ بوتون آوروپا ، بوقہر وتدمیر ایدیچی ، پیشندن قراللی و پرنسلی کوتورہ رک معظم اسیر قافلہ لری سوروکلہ ییچی اردودن توحش ایدیوردی . پاپا یدنجی . الکساندر عثمانلی مظفریتنی اسلامیتک خرستیانلغہ بر تجاوزی عد ایدیور ، بوتون حکمدار لرہ

اتحاد توصیه ایلوردی . اوروپا حکمدار لری آرہ سندہ بو اتحادہ داخل اولاجق یالکز بر حکمدار بولونیوردی ؛ اودہ اون دردنجی لوئی ایدی . لوئی ، عثمانلیرہ قارشی اهل صلیب سفرینہ اشتراک فکرندہ دکلدی . فرانسزلرک شرقدہ بک عظیم منافع تجاریہ سی اولدیغی ایچون محمدرابی کندیسنه دشمن ایتمک ایستہ میوردی . بوندن باشقہ ، ایمپراطور برنجی له ٹوپولڈک بویوک بر مظفریتہ نائل اولدیغی چکہ میورہ ، ایمپراطوری باشلیجہ خصملرندن بری عد ایدیوردی . فقط عین زماندہ ، آستریا ایمپراطور لغندہ ، عثمانلی استیلا سندن دوچار خوف اولان پرنسزلرک حامیسی صفتی طاقتیوردی . لوئی ، کندیسنی اوروپانک اک بویوک حکمداری عد ایتمکی ایچون مهم ایشلرک کافہ سندہ مداخلہ سی بولونماسی لازم کلہ جکنہ ذاہب اولیوردی . خصوصیلہ « کلیسانک بویوک اولادی » اولماسی (۱) خرسیتا نر اوزرینہ مداخلہ ایچون کندیسنه صلاحیت بخش ایدیوردی . بوسیدن (راین) ہیئت اتحادیہ سی ایمپراطور برنجی له ٹوپولڈہ مراجعت ایتمش ، سفردہ مستقلاً حرکت ایتمک اوزرہ بر مفرزہ اعزانه قرار ویرمشدی . له ٹوپولڈ (راین اتحادی) نی تصویب ایتمش اولماق ایچون بو مراجعتی قبولدہ تردد کو سترمشدی . فقط مملکتک دوچار اولاجنی

(۱) لایس ، فرانسه تاریخی . جلد ۷ . ص ۲۷۳

تهلکه‌نی دها بویوک کوردیکی ایچون فرانسزلرک تکلیفی قبول ایتمش، اون دردنجی لوئی آلمان هیئت اتحادیه سنک اعضاسی صفتیه عثمانیلره قارشی حربه اشتراک‌ایله مشدی. لوئی برچوق شرطلر درمیان ایدیور، ۶۰۰۰ کسیدن مرکب فرانسز قوه امدادیه سنه قوماندان تعیین اولنان قولینی نک هیئت اتحادیه قوماندانی برنس دو هو و هولوه معیتده بولماسنی تکلیف ایلوردی.

اوستریا و متفقلمری بوتدارکات ایله مشغول اولدقلری صرهده فاضل احمد پاشایه حدود قوماندانلرندن خبرلر کلیور، دشمنک (تتره، نویترا) و (قینزه) قلعه لرینی محاصره ایتدیکی بیان اولنیوردی. دیگر طرفدن اوستریا باش وکیلندن فاضل احمد پاشایه مکتوبلر کلیور: «اگر اسلام عسکری صلح و صلاحی بوزوب اوزرمزه دشمن کبی کلیدیلر بزم طرفزدن صلح بوزلمزدی. بز صلحه راضیوز. دوستلقدن یوزچویرمزمزه» دینیوردی، فاضل احمد پاشا بو مخبراتک صرف وقت قازانمق مقصدینه مبنی اولدیغنی آکلایوردی. بوسیدن اوستریا قابو کتخداسنه حکومتک حیله کارانه مسلکنی ایضاح ایدیور، قابو کتخدا - سنک اصراری اوزرینه باش وکیل دوق دوساغانه یازدیغنی جوابنامه ده: «بوجانبده صلح و صلاح احوالنده هر وجهله طرفکزه حسن مساعده ده قصور اولندی، وحالا

دخی یرکتورمن دریا مثال عسکر اسلام ایله یریمزدن قویوب وانشاه تعالی بر یرده مکث و آرام اولنماق اوزره اول طرفه توجه اولنمشدر . دوستلق اوزره حرکت اولنورسه طرفزدن دخی لازمه سی رعایت اولتور . دشمنک اوزره حرکت اولنورسه یرلری وکوکلری وار ایدن حضرت اه جل شانک عنایت واحسانیه بزلی کندو کزه اول درجه ایلرو بولورسزه . دیوردی (۱) . بوصره ده (نویترا) قلعه سی قوه امدادیه نک یتیشه مه مسندن دشمنه تسلیم اولیور ، فاضل احمد پاشاعین حالک (قیزه) هیده سه رایت ایتهمسی ایچون (زه ملین) دن حرکت ایدیور ، دشمنی فراره مجبور ایلور ، دشمن (یکی زیرینوار ، یکی قلعه) اوکنه چکیلیوردی . فقط عثمانلی سردارینک بویوک بر قدرت ، صاریلماز بر متانتله بو قلعه نی محاصره ایتهمسی متفقلرک عزمی لرزه دار ایدیوردی . دشمن قوماندانلرندن شتر وززی یکیچریلرک قهرمانانه هجوملری قارشیدنه تلف اولیور ، صوکر ا مونته قوقولی امداده یتیشیوردی . فقط عثمانلیلر شدتلی یاغورلر ، مدهش سیلابلر آلتنده بیله محاصره حرکاته دوام ایدیورلردی .

دشمن ، آلمانیا ایله فرانسه نک متحد قوتلرینک کلسنی بکلرکن عثمانلیلر متهدیاً هجوم ایدیورلر ، نهایت

« دستیاری عون باری ایله فراز برج و باروی قلمده
 وضع قدم ظفر لزوم ، ایلورلر ، صوکر اقله نك
 كاملا تخربینه قرار ویریورلردی (۱۰۷۴ هـ) .
 قیش سفری ، وبالخاصه بوسفر ائناسنده زیرینی میقلوشك
 فداكارلی ، اوروپایی حیرتله ایچنده براقوردی .
 زیرینی میقلوش بودورده ماجارستانك بویوك برشاعری ،
 جسور بر عسکری ایدی . اسوه جیلیری (موراویا) دن
 چیقارمق ایچون فداكارانه محاربه لر اجرا ایتش ، اك
 صوکر ا سلاحی عثمانلیره ، فاضل احمد پاشانك مظفر
 اردوسنه قارشی دهنه مك ارزو ایله مشدی . قونت زیرینی
 میقلوش ، وطنی عثمانلی استیلاستدن قورتارمق ایچون
 آتشین و پر غلیان برحیته مالکدی . اجدادندن زیرینی ،
 وقتیه سلیمان قانونینك قهرمان اردوسنه قارشی بوتون
 غیرتنك هدر اولدیغنی کورمشدی . زیرینی میقلوش ،
 بو بارلاق مدافعهی تصویر ایچون یازدیغنی (زیرینی یاس) ده
 جدینك سلیمان قانونی یه قارشی کوستردیکی
 قهرمانلقلری اطرا ایدیور ، بوتون منظومه لر نده عثمانلی
 حاکمیتدن قورتولمق چاره لرینی کوسترییوردی . ماجارلرک
 کندیلرندن باشقه هیچ کیمسه دن مدد بکله مه لرینی توصیه
 ایدیور :

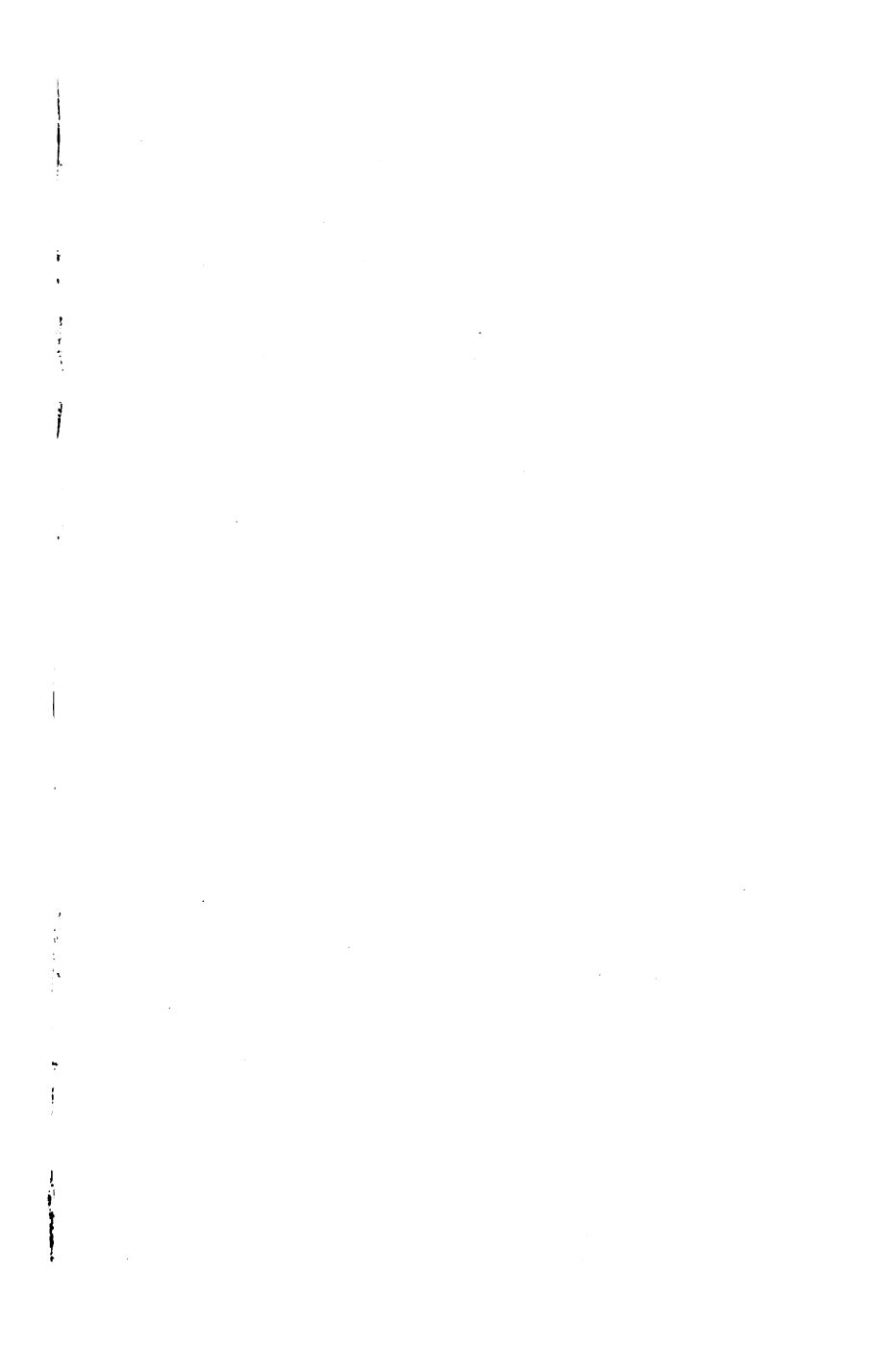
« اجنبیلردن صاقینام . ای ماجارلر ! قلیبرمز بوجه لسین .

قلیجله ضبط اولونان شی آنجی قلیجله محافظه اولونور. قرال، سنت اشتوانک تاجی مدافعه ایچون قلیجی آینه آلازسه، بوتاجی محافظه ایده من !»

دیوردی. زیرینی میقلوش، وطنک مجلوبی اولدینی ایچون آوستریا قوماندانی مونته قوقولیدن نفرت ایدیوردی. ماجار طوپراغی اونک نظرنده اک مقدس بر یوردایدی. ایکی عصر صوگرا، ینه بر ماجار شاعرینک، په توفینک مسحور و پرغلیان تصویر ایلدیکی بو طوپراقلی، زیرینی عثمانلی استیلا سندن قورتارمق ایستیوردی. په توفی ماجار وطنی شو صورتله تصویر ایتشدی :

« دکز کبی دوز اولان بو اووالده، وطننده بولوندیغی حس ایدیورم. روح یوواسندن اوچان بر قارتال کبی فضالری قوجاتلامق ایستیور... سن نظرمدده دلبرسک، ای ماجار طوپراغی ! چونکه بن بوراده دنیا په کلدن؛ ینه برکون بوراده کفنلره کیره جکم؛ هزارهک طوپراقلی بوراده برکومه تشکیل ایده جک !»

زیرینی ده بو حسه تابع، دایما بو طوپراقلرده اولمک ایستیور. ماجارلرک خصم جانی آوستریا قوماندانندن نفرت ایدیوردی. اساساً ماجارلرله آوستریالیلر بیننده عسکری رقابتلر اوچنچی فردیناند زمانندن بری (۱۶۵۵) دوام ایدیوردی. بو عداوت، بوتون طوپراقلر عثمانلی استیلاسنه معروض اولدینی زمانلریله سکونت بولموردی.

« سزه هیچ بر تاریخده تصویر ایدله مش ، هیچ بر زمانده ایشیدله مش بر وقعه بی عظیم بر اضطراب ایله نقل ایدیوروم . طرفدن انشا و تحکیم اولنان قلعه ، طوب آتشیله صارسیلمادن ، لغیرله بر بیغین انقاض حالنه کلدن ، بو آتشم قوتلی بر خرسیتیان اردوسنک کوزلری اوکنده تورکلرک بد ضبطنه کچدی . مونته قوقولی ، قلعه نك مدافعه سی ایچون قیلجنی بیله چکمه دی (۱) . »

دیوردی . عثمانلی اردوسی بو مظفریت اوزرینه (قوماران ، قومورن) ی ضبط ایدیور ، بوصره ده آوستریا باش وکیلندن مصالحه ایچون کلن مکتوبده ، عثمانلی عسکرینک تجاویزی اوزرینه بالضروره حربه باشلانیدی بیان اولونیوردی . قابو کتخداسنه صورت خصوصیه ده کلن تعلیماتده ایسه صلحک همه حال عقدی توصیه ایدیلیوردی . بوسیدن ره نینکر عقد صلح ایچون ترجان واسطه سیله متادیا اصرار ایدیوردی . مونته قوقولی (مور) ده مدافعه ایده میه چکنی آکلایور ، (رعاب) کریسنه چکیلیوردی . بو ائشاده عثمانلی اردوسی (رابه ، رعاب) نهرینی کچمک ایستور ؛ فقط مونته قوقولی ایله فرانسزلرک مدافعه سنه قارشى موفق اولامیوردی . آرتق (سن غوطار ، سنقونجار)

(۱) قورنلی، ماجار تاریخنه هاند وثائق. ۲۴۴ - هامر

جلد ۱۱ ، ص ۱۷۴

محاربه سنک مقدماتی باشلابوردی . اردو، (سن غوطار) مناستری جوارینه کلمشدی . مونته قوقوللی ، اوزمانه قدر عثمانیلرجه غیر معلوم تعیه اصولری قوللانمایه حاضر لانیور ، عثمانلی اردوسنک اوفاق مفرزه لری نهرک اوبر یاقاسنه کچمکه موفق اولیوردی . « تورکلر اودرجه شدتله تعرض ایلیورلردی که ، آوستریاعسکرلری پریشان بر صورتده فرارایدیورلر ، کندیلرینه یاردم ایچون کلن بر ایکی آلایده پیشلرنده سوروکلیورلردی » (۱) .

فاضل احمد پاشا دشمنک بومغلوبیتی اوزرینه قارشلی یاقایه اون بیگ کیشیک بر قوت سوق ایدیور ، بوتون عسکر « صباحدن وقت عصره دک » دشمنله چارپیشیوردی . فقط بوقطعه ، دشمنک بویوک بر قوتله تجاوزی اوزرینه دهاز یاده ایلریلیه میور ، عسکرک بر قسمی نهره دوکولیور ، بر قسمی شهید اولیوردی .

کوپریلی زاده نک سوق ایتدیکی مفرزه نک موفقیتسز - لکی اوزرینه « بیهوده یره نهر هنر بور کنارنده کشت وگذار ایله اضاعه وقت ایتمکده محذورات کثیره درکار اولغله همان بر کون مقدم قپوکتخداسیله مکالمه سنه شروع

(۱) چودای ، ماجار تاریخی ، جلد ۲

(۲) چودای ، ماجار تاریخی ، جلد ۲ ، ص ۱۳۸ -

تاریخ راشد ، جلد ۳ ، ص ۸۰

وابتدار اولتان صلح احوالنه فیصل واستقرار» ویریلوردی.
 کوپرلی زاده (واشوار) . چکلدیکی زمان، دشمن
 اردوسنی صلحه اجبار ایده جک فائق بر قوته مالک بولو-
 نیوردی (۱) . بوسیدن عقد ایدیلن مصالحه عثمانلیلرک
 منافعه اولمشدی . (واشوار) معاهده‌سی (۱۰ اگستوس
 ۱۶۶۴) نك اك مهم ماده لری بروجه آتی ایدی :

۱ — آوستریا و عثمانلی عساکری (اردل) ی تخلیه ایده جک،
 ایمپراطور ایله ذات شاهانه آپافینک اردل قرالغنی تصدیق ایلیه جک؛
 موئی الیهک و فاتنده اردل اهالیسی کندیلری بر قرال نصب
 ایلیه جکلدر .

۲ — (زاطمار) ، (زابوایچ) ایله هایدوقلرک
 شهر لری له توپولده ؛ (ایووار) ، (نویفراد) و (ارات)
 ذات شاهانه ده قالاچق . (سه کهل هید) تخرب ایده جک .
 (زیرینوار) انشا اولونمیه جقدر .

۳ — له توپولد (واغ خطی) فی مدافعه ایچون (زه‌مپته)
 ایله (غوطا) آره‌سنه براستحکام انشا ایده جقدر .

۴ — درت آیه‌قدر ایمپراطور ایله ذات شاهانه ۲۰۰,۰۰۰
 آلتون قیمتنده هدیه تعاطی ایده جکلدر .

۵ — (زیدوه توروق) معاهده‌سی طرفین بیننده
 سرعی اوله جقدر .

۶ — معاهده صلحه بکرمی‌سنه مدته عقدا بدلشدر (۱) .

(واشوار) معاهده‌سی فاضل احمد پاشا ایچون سیاسی
 بر مظفریت تشکیل ایدیوردی . عثمانلی سرداری

ا ناختاری مٹاہ سنده اولان (اویوار) موقع مستحکمی ده
عثمانیلر آئنده قالمشدی .

(واشوار) معاهده سی ماجارلر بیننده بویوک بر
اغبراری موجب اولمشدی . کوپرلی زاده نك سیاسی
نھوذ نظری عسکری موفقیتسز لکک نتایجنی تعمیر ایتمش،
عثمانلی منافعی محافظه ایله مشدی . فقط بو معاهده
طوغرودن طوغرویه ماجارلره و ماجار طوبراغنه تعلق
ایتدیکی حالده ماجارلرک موافقتی اولمادن ، ماجارلر
علینده عقد ایلمشدی . معاهده نك اک مهم ماده لری
غیر ممنون ماجارلره عثمانیلر بیننده ارتباط بولونمامسنی
تأمین ایدیور، عثمانلی اراضیسنه یگیدن درت ماجار
قومیتاسی (ولایتی) الحاق ایلیوردی . دھا طوغروسی
بو معاهده ، ماجار اراضیسنک عثمانیلرله آوستریالیر
بیننده تقسیمنی تأمین ایدیوردی . بوسبیدن ماجارلر
آره سنده آوستریالیر قارشى متزاید بر عداوت پیدا
اولیور، او تاریخن اعتباراً ماجارلرک آوستریا خاندانه
قارشى خصوصتلی ظاهری و دائمی بر شکل اکتساب
ایلیوردی (۱) .

كوپرلی زاده معاهده نك عقدینى متعاقب (اویوار) .
کیدییور، بورادن (نویترا) اوزرینه ایلرله مكم ایستوردی .

عقد ایدیلن مجلسده مقدمات صلحیه به باشلان دینی جهتله برایکی کون قدر آرام ایتمک مناسب کورول یور، بوصر ده وچاسار طرفدن نامه و آدم « کلدیکی خبر آلتنجه ، اولجه طرف پادشاهیدن حاضر لانا نامه آوستریا سفیرینه تسلیم ایدیل یور، بوصرتله (واشوار) معاهده سی صورت قطعیه ده عقد اولونیوردی (۱) .

احمد پاشا ، (واشوار) معاهده سنک مصدق صورتی آوستریا قابو کتخداسی ره نینکه ردن آلدقن صوکر ، عسکرینی قیشلاغه چکمه مجبور اولیوردی . محمد رابعک تصدیق ایتدیکی نسخه ده قابو کتخداسی یوسف آغا واسطه سیله (ویانه) به کوندریلیوردی .

فاضل احمد پاشا (بلغراد) ده تاتار خانه خلعتار وقلیج لر اعطاسیله مشغول ایکن ، محمد رابع (ادرنه) ده شنلکلر اجرا ایتدیریور ، صوکر فریح و مسرور بوتون زمانتی آو پیشنده کچیریوردی . بوصر ده فاضل احمد پاشانک توصیه سی اوزرینه بوستانجیلر او طه باشیسی قره محمد آغا ، عهد سه روم ایلی بکلر بکیلیکی توجیه ایدیلهرک ، سفارتله (ویانه) به اعزام اولونیوردی .

کوپریلی زاده ایکی سنه سورهن بر سفر دن صوکر

سیاسةً بویوک بو مظفریت احراز ایتمش (۱) ، وطنه عودت ایدیوردی . صدر اعظم ، (بلغراد) ده ویانه سفیری قره محمد پاشا ایله کوروشمش ، آوستریا ایلیچینسک حرکتی اولاقلر واسطه سیله خبر آلیر آلاماز (ادرنه) به متوجهاً حرکت ایتشدی (۱۰۷۵) .

وزیر اعظمک عودتی پک پارلاق اولشدی : جسر مصطفی پاشاده مرصع سرغوجلر ، سمور کورکلر و خط هایونلرله استقبال اولونان صدر اعظم ، وزرا و ارکان دولت طرفندن حرمتله نائل اولیور ، سوکرا مظفر اردوسنی شهر خارجنده براقه رق ، محمد رابعک حضورینه کلیوردی . فاضل احمد پاشا ، پادشاهه حربک بوتون مناقبی آ کلاتیور ، محمد رابع وزیرینک بیاناتی کمال دقتله دیگلیوردی . کوریللی زاده نک بوتون حکایه لری عثمانلی نفرلرینک حماسی اوزرینه ایدی . بریرنده شو صورتله نقل ایتشدی :

« علی الخصوص قولیکز یاننده ارضروملی عباس دیرلر بر یکیت واردر . (اوپوار) محاربه سنده بی باک و بی پروا قلعه بدنه چیقوب کفار خاکسار هرچندکه اوزرینه تفنک دانه لری

(۱) چودای ، ماجار تاریخی ، جلد ۲ ، ص ۴ - هامر ،

جلد ۱۱

(۱) هامر ، جلد ۱۱ ، ص ۱۹۰ - نوته بوم ، سن غوطار

ماصالی ، ص ۲۵

یاغدیدیلر ، یرندن آیره میوب دشمنه ثبات کوستردکده آتی
 کوروب بریکچیری دلآوری دخی آنک یاننه عروج ایندیکن
 ساثر غزاة مسلمین کوردکلری ساعت لجه جمعیتلری خروشه
 کلوب زحرمه کافر کش تکبیر ایله جله سی یکپاره یوروش
 ایندکلرنده دشمن دین ایچون عدم مقاومت تقرر وبوطریقله
 آن واحده قلعه نك فتخی میسر اولدی .

محمد رابع ، وزیرینک وفداکار عسکرلرینک
 شجاعتندن ممنون اولیور، درحال قهرمان عباسی حضورینه
 چاغیریور ، محاربه نك شانلی منقبه لرینی اوکاده
 سویله تیوردی . صوکرآ ، کندی ایلله باشنه چفته چلنک
 طاقیور ، کندیسنه وقاردشنه ارضروم کمرکی مالندن
 تقاعد علوفه لری ، چوقه لر واحسانلر ورییوردی .

(واشوار) مصالحه سنی متعاقب، معاهده موجنبجه
 (ویانه) یه بر سفارت هیئت کوندرلشدی . بو هیئت
 غایت پارلاقدی . هیئت میاننده سیاح شهر اولیا
 چلبی ده بولونیوردی . محمد رابعک برنجی له نوبولده
 کوندردیکی هدیه لر آره سنده اumasلی سرغوجلر، طریف
 برچادر، قیمتدار شرق خالیلری بالخاصه نظر دقتی جلب
 ایدیوردی . آوستریا ایله دولت عثمانیه نك شو صورتله
 متقابلاً سفیر کوندرملری معاهده دن برسنه صوکر واقع
 اولیور ، ایکی حکومتک سفیرلری استانبول و ویانه ده
 مطمئن بر صورتده قبول ایدیوردی . سابق بوستانجیلر

اوطه باشیسی قره محمد پاشا ایله سفارت کاتبی اولیا چلبی ، ترجمان مه‌نه‌نسکی (قومران) ده استقبال ایدیلورلر ، ویانه‌یه پارلاق بر صورتده داخل اولیور - لردی . عثمانلی هیئت سفارتنک کچیشی پک محشمدی : اوگده شهرک اصناف طاقمی ، سوکرا سواریلر ، سرای ناظری ، پادشاهک کوندردیکی بارکیر ، آغالر ، طوغلر ، آرقده سرای ایمراتوریدن چیقارلش کوزل بر آت اوزرنده عثمانلی سفیری ، آرقه‌سنده ترجمانی ، اوغلی ، بر امام ، بر قاضی ، ایچ اوغلانلری ، مهردار ، خزینه‌دار ، کتخدا و دیوان افندیسی ، کندیلرینه مخصوص متنوع ورنکا رنگ قیافتلریله آلایه جاذب بر لطافت بخش ایدیورلردی . سوکرا ، سفیرک کونوردیکی موزیقه طاقنک اوکنده قیرمزی بر بایراق ایله ده‌ها آرقده قیرمزی اورتولو ، ایچی محمد رابعک هدیه‌لریله طولو بر آراهه کورولیوردی . قره محمد پاشا (ویانه) به کلدکدن سوکرا ایمراتور طرفندن قبول ایدلش ، سفیرک خطابه‌سی ترجمان واسطه‌سیله ترجمه اولونمش ، باش وکیل طرفندن ده ایمراتور نامنه بر نطق اوقونمشدی . مراسمک ختامندن سوکرا محمد رابعک هدیه‌لری ایمراتورده برر برر تقدیم ایدلشدی . قره محمد پاشانک کتیردیکی شرق خالیلری ایمراتورک مزین سالوننه سرلیدیکی زمان محمد پاشا کندینی طوتاماش ،

ترجانك قولاغنه طوغرى اكيلهرك :
 — ناصل؟ چاسارنك ماصه سنده كى خاليلرى كولكده
 براقپور ، دكلى ؟

ديه اعلان مباهات ايله مشدى . قره محمد پاشا
 ويانه ده قالدینی مدتیجه شهرک شایان تماشای محللرینی کزییور ،
 عودتنده مشاهداتی مصور تقریرینی محمد رابعه تقدیم
 ایلپوردی . قره محمد پاشا بوتقریرنده « اوتهدنبرو طرفینک
 سرحدلولری بینده میل مبادلهیه اول واصل اولان
 مغلوب و صکره واصل اولان غالب اولمق اوزره بر
 تفأل جاری ، اولمق حسیله کندیسنگ بو خصوصده کی
 موفقیتنی آکلایور ، صوگرا « چاسار تبهکار » ک نامه
 هایونی « آیاق اوزره ائینه آلوب باشنه برابر بر مرتفع
 محله ، قویدینی حکایه ایلپوردی . قره محمد پاشا فرصتدن
 بالاستفاده (بیج ، ویانه) قلمه سنک ابعادینی اولچمش ،
 وسعتک ۲۰۰۰ ، عرضک ۱۳۰۰ ، خندک عرضک
 ۸ ذراع اولدینی خبر ویرمشدی (۱۰۷۵) .

قره محمد پاشانک بو سفارتی ویانه دفتر تشریفاتنه
 قید اولونیور ، بالآخره کلن هیئتارک قبولنده اساس
 اتخاذا ایدیلپوردی .

ویانه ده بو مراسم اجرا اولونورکن ، فاضل احمد
 پاشانک عودتی متعاقب اوستریا سفیری ايله معیتده

بولونان «اون بش نفر بکزاده» (ادرنه) ده استقبال اولونیور، «منعقد اولان صلح وصلاح شرائطنه مصراعات بیورلمق نیازی متضمن نامه» سی محمد رابعه تسلیم ایدیوردی. آوستریا سفیری قونت والتهرك مواصلتی ده پك پارلاق اولمشدی. كرك محمد رابع، كرك والده سی ترخان سلطان نامه كلن یوكسك آینهلر، كموش طاقلر، ظریف ماصهلر، ایشله مهلی یاصدقلر، کوپریلی زاده ایله سائر وزیرلر ایچون کوندریلن کوموش صخنلر، آلتون ساعتلر، ایمپراطور له ئوبولدك دبدبه واحتمشامی حقنده استانبولده بر فکر حاصل ایتك آرزوسنده بولوندیغنی کوستریوردی.

کوپریلی زاده، آوستریا سفیرینه بوغاز ایچنده، بهانی یالیسنده ضیافتلر ویریور، بوغازك لطافتی سفیری عادتانا تسخیر ایدیوردی.

آوستریا سفیری رجال عثمانیه یی زیارت ایتمش، سفارتنك نتیجه سی اولمق اوزره، مقامات مبارکه محافظه سنك اورتودوقسلردن قاتولیکلره کچمه سنی، اسرادن بر چوغنك فدیة نجاتسز صالیورمه سنی تأمین ایتمش؛ فقط (اردل) طرفدن ویریهلجک ویرکینک آزالتماسنه هیچ بوجه ایله موفق اولاماشدی.

کویریلی زاده ماجارستان سفرندن صوکره آنجق
برسنه قدر (۱۰۷۶-۱۰۷۷) استراحت ایده بيلمشدی.
فقط بو بر سنه لك مدت نظر قنده محمد رابع ، والده سی
ترخان سلطان و پك زیاده سوکیلی خاصی سلطان ایله برابر
استانبول و آدرنه آره سنده تفرجلر اجرا ایلدیکی صره ده ،
کندی سیاسی مذاکرات ایله مشغول اولمشدی . بو
مذاکراتك اك مهمنی کرید مسئله سی تشکیل ایله مشدی .
کرید سفری ۱۰۵۵ دن ، سلطان ابراهیم زمانندن بری ،
یکرمی اوچ سنه در دوام ایدیوردی . بو حرب ، تاریخده
مثلی کورولمه مش بر درجه ده اوزون و شانلی اولمشدی .
کرید حربنده عثمانلی عزمنه قارشی همان خرستیان حکو-
ماترك کافه سی چارپیشمش و بتون غیرتی صرف ایتمشدی .
فقط غربك عثمانلیغه قارشی بو مجادله سی الیم برانهزام ایله
تیجه نلمشدی . حربك یکانه سبی ، بحر سفیدك شرق
حوضه سنده عثمانلی حاکمیتته قارشی وندیكك رقابت ایتسی
ایدی . وندیك اون بشنجی عصرده آطه لر دکزینك
برجوق جزائرینه مالکدی . فقط (قبریس) ك ضبطندن

صوگرا عثمانلی قورصانلرینک بوحوالی یه حاکمیتی
 وندیكك شرق تجارتیه خلل ویرمش ، وندیكلیلرک
 قوت و ثروتی رخنه دار اولمایه باشلامشدی . (قدیه)
 اوزمانلر وندیكلیلرک ائنده بولونیوردی . وندیكك
 شرقده نفوذینی ادامه ایچون بوتقطه نك ائده بولونماسی همه
 حال لازمدی . وندیكلیلر گریدی ائده بولندیردجه
 سوریه ، آناتولی و یونان ساحلرینه کوندردکلی تجارت
 کیلیرنی محافظه ایدیورلر ، قوتلی دوتملرینی ایسته دکلی
 طرفه سوق ایلورلردی . فقط عین منافع عثمانلیلر ایچونده
 موجوددی . خصوصیه کریدده ، عثمانلی پایتخته یاقین بر
 رده ، وندیك دوناتماسنک بولونماسی عثمانلیلر ایچون
 بیوک برتهلکه ایدی . بوسیدن باب عالینک سیاستی دائما
 کریدک ائده ایدلسنه متوجه بولونیور ، آطه نك ضیطی ایچون
 مساعد بر زمانه انتظار اولونیوردی (۱) . نهایت
 هر ایکی طرفک قورصانقله مشغول اولماسی ، دولت عثمانیه
 ایله وندیك بیننده مناسباتک کرکینلشمه سنه ، ونتیجه ده حربک
 ظهورینه سبب اولیوردی (۱۰۵۵) . فقط سلطان ابراهیم
 زمانندن بری دوام ایدن حربک بر نتیجه یه منجر اولماسی
 عثمانلیلرک غرورینه طوقونیور ، نهایت فاضل احمد پاشانک
 (۱) بیککه ، قندیه محاربه سی ، ص ۱۱۴ (آلمان
 ارکان حربیه سنک کلیاتی) .

رياستي آئنده اجتماع ايدن بر مجلسده (١٠٧٦) بوتون ارکان دولت « قنديه غائله سنی بر طرف ایتک واجبه ذمت غیرت دولت » (١) اولدیغنی سویلیوردی . کرید مسئله سنک حلنی ایچون احوال سیاسیهدده مساعد بولونیوردی: فاضل احمد پاشا شمال حدودلرک سکوتنی تأسیس ایتمش ، داخلی عصیانلرک کاملاً اوکنی آلمشدی . شمدی قنديه مسئله سنک حلنی ایچون بوتون قوتک صرفه ، عثمانلیق عزمتک کوسترلمسینه هیچ برمانع تصور ایدلیوردی . کوپريلي زاده ، دولتک الکمشکل مسئله لرینی حل ایتکده کی اقتدارینی (قنديه) دده کوسترمک ایستیور ، اون ایکی سنهدن بری ادرنده محبوس طوران ونديک ایلچیبی باللارینو صدراعظمک قنديه سفرندن خبردار اولور اولماز یکیدن مذاکراته طالب اولیوردی . بومذا کرده کوپريلي زاده نک تکلیفدن یالکز بر نقطه قبول ایدلیوردی . صدراعظم ، عقد صلح ایچون کله جک ایلچینک یونز بیک آلتون کتیرمه سنی ، قنديه قلعه سنک هر سنه اون ایکی بیک آلتون جزیه ویرمه سنی ، (بوسنه) ده آلدقاری قلعه لراه قنديه قارشیسنده کی یکی قلعه نک بیقلماسنی ، (سودا) قلعه سیله لیماننک ویرلمسنی تکلیف ایدیوردی . بوتکلیفلردن سودالیمانی مسئله سی ونديک سفیرینی دوشوندیرمش ،

(١) تاریخ راشد ، جلد ١ ، ص . ١١ - جواهر التواریخ .

مذاکرات منقطع اولور اولماز کرید سفری تحقیق ایله مشدی. بوائساده وندیگدن تأخیر سفر ایچون مکتوبلر کلیور، فقط وندیگ سیاستک عثمانلیلر علیهنده کی دسائسنه آرتق امنیت ایدیله میوردی. رجال دولتک فکر نجه:

« وندیگ کفره سی بر حیلہ کار قوم اولوب قطعا سوزلرنده دوام وثبات اولدیغندن قطع نظر، مترصدوقت فرصت اولوب هر نه زمان دولت علیه تک سائر اعدای دین ایله حرب و قتال مشغله سی اوله، اولده نقض صلح و عهد ایدوب بر طرفدن نمود بالله کدر و یرمک فکر فاسدیله ثفور اسلامیه به استیلا ایتمکه قیام و قچان سائر اصناف اعدا ایله عقد صلح و صلاح اولنسه باشلو باشنه دولت علیه تک ادنی جمله طاقاقت افکن انتقامنه تحمل ایدمه جکنی بیلدیگندن خوف و خشیت برله رجای صلح و مسالنه ده اقدام و ابرام ایتمک عادت قدیمه سی » (۱) ایدی.

بوسبیدن وندیگ ایلچیلرینک بیاناتنه اهمیت و یرلمیور، سفر حاضر لقلری کمال فعالیتله کور و لیوردی. محمد رابع سفرك حسن صورتله ختامی ایچون خزینه سندن بیك بش کیسه احسان ایدیوردی. سنجاغ شریفی کوپرلی زاده به تسلیم ایدرکن :

— ان شاه تعالی بو سفر مثمر الظفرده دخی بذل قدرت و غیرت ایله. کوره یم سنی. دعاه خیرم سنکله بله در. دینیور، کنج وزیرینه سرغوجلر طاقیوردی. کوپرلی زاده استانبولدن مفارقت ایدیور (۱۰ ذی القعدة

(۱۰۷۶)، یدی آی سوکرده حانییه واصل اولیوردی
 (جمادی الاول ۱۰۷۷)، دیگر طرفدن، قابودان دریا قاپلان
 مصطفی پاشا معیتده کی دونانماک ده حاضر لقری کورولیور،
 کوپریلی زاده نک تلخیصی اوزرینه دونانما کریده متوجهاً
 حرکت ایدیوردی . کوپریلی زاده بویوک بر اردو ایله
 آطه یه ککش، آطه نک سائر نقطه لرنده بولونان وندیکیلیری
 بوسکورتمش، اک مهم نقطه لره و بالخاصه شمال سواحله عثمانلی
 قطعاتی یرلشدرمشدی . آطه ده عسکرک اعاشه سنی یریلر
 واسطه سیله تأمین ایلد کدن صوگرا، ایلك بهارده (قندیه) نک
 محاصره سنه باشلامشدی (۱) . اردو حرکت ایتد کدن صوگرا
 استانبولده هر کس اندیشه ایچنده قالمشدی . کرید سفری
 بکرمی اوچ سنه دن بری بتون ذهنلری اشغال ایدیوردی .
 محمد رابع بیله یکانه صیدکاهنی تشکیل ایدن ادرنه حوالیسنی
 براقیور، طوغ هایونلرله (یکیشرفناری) نه کیدیور،
 دارالحربه یاقین بولونمق ایستیوردی . بورادن کوپریلی
 زاده یه متماداً خلعتلر و شمشیرلر کوندریور، عسکرلری
 سوق و تشویق ایدیور، وزیرندن الدینی تلخیصلری کمال
 شوق ایله مطالعه ایلوردی (۲) . بوتلخیصلردن برنده
 کوپریلی زاده دشمنک بری و بحری قوتلرینه دائر معلومات

(۱) میرآلای بیگکه ، قندیه محاربه سی ، ص ۱۲۰

(۲) تاریخ راشد ، جلد ۱ ، ص ۱۴۵

ویرمش ، محاربه نك بوتون صفحاتی اك اوراق تفرعاته وارنجیه قدر آ کلامشدی .

قندیه قلعه سی معمار سان میشه لی طرفندن بنا اولونمشدی . قلعه بوتون شهری احاطه ای دیور ، بش بوتون وایکی یارم طایبه دن مرکب بولونیوردی . قندیه نك شمال طرفی دکزله محاط اولدینی ایچون استحکام خطی جنوب محیطی قابلا یوردی . قلعه نك الضعیف نقطه لری ، جنوب دن باقیدینی زمان ، صولده (سنت آندریا) ، صاغده (صایونه را) طایبه لری ایدی . کوپرو نو زاده بو نقطه لری تامیله آ کلامش ، اصل هجوم لری بو ایکی طایبه قارشى اجرا ایتمک ایسته مشدی .

قندیه نك مدافع لری ای تالیان لردن ، آلمان لردن ، فرانسز- لردن و روم لردن مرکب دی . آلمانر بو محاربه بی بر اهل صلیب سفری عد ای تکلری ایچون بوتون غیر تریله یاردم ایتمش لردی . سوکرا ، اسپانیاده قوای بحریه سیله معاونت وعدنده بولونمشدی . فقط بوسفره اك زیاده غیرت ایدن ، پاپا طقوزنجی قله مان ایدی . پاپا ، قندیه نك مدافعه سنی بر وظیفه مقدسه عد ای دیور ، خصوصیه عثمانیلره قارشى مجادله بی خرس تیانلق ایچون مبجل غایه تلقی ایلیوردی .

سفرک ایلك کونلرنده وندی کده بویوک بر فعالیت

حکم فرما اولیوردی . وقتیه سلطان ابراهیم زماننده دارالسعاده آغاسیله برابر کیدرکن یاقالانان برکنج ، محمد رابعق قاردشی دیه طوتولیور، کندیسنه طوماسسو اوتومانو عنوانی ویریلیوردی . سن دومنیق رهبان صنفه ادخال ایدیلن بوکنج ، عادتا عثمانلی خاندانسه قارشى تهدیدمقامنده حفظ ایدیلیوردی . حتی وندیكك روماسفیری آنطونیو غریمانینك توصیهسی اوزرینه پاپانك دونانماسنه پیندیریلیور، بوصورتله عثمانلیله قارشى سیاسی بر تهدید ایقاع ایدمك ایسته نیلیوردی (۱) .

فاضل احمد پاشا ، قندیه اوکنده بوتون خرستیانلق عالمنه قارشى مبارزه ایدیوردی (۲) . قندیه قلعه سنی مدافعه

(۱) بیککه ، قندیه محاربه سی ، ص ۱۳۶

(۲) (قندیه) قلعه سننده کی عساکر محافظه نك مجموعی ۴۵۰۰ پیاده ایله ۳۵۰ سواریدن مرکبیدی . کوپریلی زاده آطیه ۳۵۰۰ یکیچری ، ۱۰۰۰ سپاهی، ۴۰۰۰ مصر عسکری، قسم اعظمی ارمنیلردن مرکب اولق اوزره ۱۰۰۰ لغجی اخراج ایتمشدی . صدراعظم، قیشین سپرلر قازدیرمش . طویلر دوکدیرمش ، انکلیرلر ایله وندیکیلردن مالزمه تدارك ایتمشدی . خصوصیه عثمانلی افرادی بوئانده بویوک بر غیرت ومهارتله چالیشمشلردی . کوپریلی زاده نك عسکری اکثریا ۵۰ : ۷۰ قیه لاک آل خبره لری آتمشلردی . بوخبره لر علی الاکثر ایکی کیشی طرفندن اوموزده نقل ایدیلرک قوللانمشدی .

کوپریلی زاده (سنت آندره) طایبه سنه قارشى ۲۸ طوب،

ایدن وندیک جزالی موروزینی متمادیاً فرانسہ و پاپادن
امداد آلیوردی . فقط کوپرلی زاده ، عزمنده ثباتکار :
— مقصد من قندیہ بی المقدر . حرب یوز سنہ
دوام ایتسه ینہ ثبات ایدہ جکز !

دیوردی . کوپرلی زاده بی هیچ بر قوت ، جتی فرانسہ ،
اسپانیا ، ایتالیا و پاپالنگ اتفاق بیله قورقو میوردی (۱) .
کوپرلی زاده محاربه میدانده عثمانلی متانتہ نمونہ کوستردیکی
صرہ دہ ، رکاب هایون قائم مقامی دہ وندیک ایلچیسی شوالیہ
لویچی مولینی ایله ملاقات ایدیوردی (۲) . ایلچینک

- ۸ ہاون ، ۹۰۰۰ یکپجری ، ۵۰۰۰ لقمجی قوم عشاردی .
(صابیونہ را) قارشینسندہ ۲۶ طوب ، ۸ ہاون ، ۸۰۰۰
یکپجری ، ۳۰۰۰ عرب بولونیوردی . صول جناحدہ ، کوپرلی زاده
قسم کلی ایله (سنت آندریا) طایبہ سی قارشینسندہ طور بیوردی .
اورنادہ جنوب طایبہ سنہ قارشی مصرلی وسوربہ لی عسکرلر ،
صاغ جناحدہ (صابیونہ را) طایبہ سی قارشینسندہ قرہ مصطنی پاشا
معیندہ کی آناطولی عسکرلری بولونیوردی . عثمانلی عسکرلری
بوتون جمہورلر دہ خارق العادہ شجاعت کوستریورلر دی . «استحقار
موت و ثبات خاصہ لریلہ برابر موقیتسز لکلہ نتیجہ لہ تن ہر تشبہ
تکرار ایتملری ، عثمانلیلری مدہش بردشمن حالہ کتیریوردی .
عسکرلر ، بر کرہ باشلادقلری تشبہ کلیتی تلفاتہ بیله دوچار
اولسہ لری نہ کرمی دونیمورلر دی . «بیککک ، قندیہ محاربہ سی ، ص ۱۰۶
(۱) یورغا ، جلد ۴ ، ص ۱۰۸
(۲) ہامہر ، جلد ۱۱ ، ص ۲۷۹ - تاریخ راشد ،
جلد ۱ ، ص ۱۵۶

قندیه قلعه سندن صرف نظر ایدلمک ، بوسنه ایالتنده کی
(کلیس ، بهکه) قلعه سی اعاده ایدلمک اوزره سنوی یکر می
درت بیک ریال غروش تکلیفه فارشی ، مصطفی پاشا :
- قلعه مذبوره طرف دولت علیه به تسلیم اولونمدجه عقد
صلح بر وجهه متصور و بوندن غیر ی طریقله مطلوبکنز
اولان مسالیه صورت ویرلمک ممکن دکدر .

جوانی ویریوردی . ارکان دولتک بو بیاناتی ده
کوستیریوردی که ، عثمانلیلر آرتق صارصیلماز بر
عزم ایله (قندیه) بی آلمق ایستیورلر ، یکر می درت
سنه دنبری دوکولن عثمانلی قاننک بیهوده یره ریزان اولماسنه
خاتمه ویرمک ، عثمانلی ثباتی بوتون مزایاسی ایله کوسترمک
آرزو ایدیورلردی . کوپریلی زاده قندیه برجلری
اوکنده بو قهرمانانه عزمی کندیسنه خاص بر علویتله
ابراز ایلیوردی . فاضل احمد پاشانک (قندیه) اوکنه
کلیشی ، سنلردن بری نهایتسز بر دکز اورتاسنده ،
عثمانلی یوردندن اوزاق سهار آلتنده « جان وباش ایله »
چالیشان عسکرلرده عظیم برشوق وغیرت اویناندرمشدی .
بوصرده بری و بحری قوای معاونه کلیور ، مصردن
کلن قوه امدادیه نک وندیک دونانماسنه مغلوبیتی بیله
عسکرک عزمنی قیرامیوردی . عثمانلی دونانماسی قاپلان
پاشا معیتده ، (یره پترا) اوکنده عثمانلی سنجاقلرینی

طالغه لاندیردینی ضره ده ، کوپرلی زاده مجلسار عقد ایتدیوریور، قندیه سورلرنده ۹۰ متره کنیشلکنده کدیبکر آچیوردی. عثمانلیلرک تعرضده کی ثبات وفدا کارلقلری، مدافعینک عناد و اصرارلری خارقه عداولوناجق براده یه واصل اولیوردی (۱). کوپرلی زاده نك لغم ترتیباتی تاریخ حربده لغمجیلق فنک ترقیسنه نمونه تشکیل ایدیوردی. بعضاً سامعه خراش کورولتورله باطلایان لغملر اورتالغی صارصیور، الکتین کورونن استحکاملرک برج و باروسی طابورلر تشکیل ایدن افراد ایله برلکده برهوا اولیوردی. فقط آرقه ده عثمانلی مهاجماتی اوکنده درحال یکی برخط مدافعه نك تأسیس ایدلدیکی کورولیوردی .

بو ائناده وندیکلیر بجمری فائقیتلرندن استفاده ایده - میورلردی. عثمانلیلر آطه نك شمال ساحلنه تمادیا عسکر اخراج ایتدکری حالده وندیك حکومتی قوتلی دونانماسیله بو حرکته مانع اولامیوردی . وندیك دونانمالری قیش کلیر کلز اودورک عادتی اوزره درحال لیمانلره چکیلیورلردی. عثمانلیلر

(۱) « توزکلرک تشکیلات عسکریه لرینک مکملیتی، حیات نشره اهمیت ویرمه ملری ، بو صورتله دائما بیتمز توکنمز قوای معاونه تدلرک ایتلری ، امور مالیه لرینک ساده لکی ، اوروپالی بردشمنه قارشى پک مهم عناصر حاکمیتی تشکیل ایدیوردی »

بیکیکه ، قندیه محاربه سی ، ص ۲۱۵

ایسه بو حالدن بالاستفاده قندیه اوکلرینه قوای حربیه و مالزومه جلبنه موفق اولیورلردی .

قیش، کوپریلی زاده نك تأخیر حرکات ایتمسینه بادی اولمش ، فقط عزم وثباتی بردرلو قیرمامشدی . اوسنه ایدیلن حسابدن یالکمز آلتی بحق آیده یکریمی بیک کنتال باروت صرف ، و سکز بیک عثمانلی عسکری تلف ایدلدیکی آ کلاشیلمشدی (جمادی الآخر، ۱۰۷۸)

کوپریلی زاده قیشلاق ترتیباتی آلپور، قابلان پاشایی

(حانیه) دن دونانماسیله (قندیه) یه چاغیریوردی . قیشی همان کاملاً تحکیمات ایله کچیریور ، قار و یاغور هیچ برشی وزیر اعظمک ثباتنه مانع اولیوردی .

بوانساده فرانسه دن تمادیا قوای امدادیه کلیوردی . تشرین ثانی بدایتنده قونت دولافوییاد کلمشدی . اوسنه نك قیشی غایت یاغورلی کچمشدی . کوپریلی زاده یاغورلرک شدتیه باقیور ، قیشین بيله محاصره حرکاتنه شدتله دوام ایدیوردی .

دشمن بو ائساده متعدد خروجلر اجرا ایلوردی . فقط کوپریلی زاده نك عسکرلری فرانسزلر طرفندن اجرا اولونان بو خروجلری قهرمانانه پوسکورتیوردی . عثمانیلرک منتظم مدافع لرینه قارشى فرانسزلر قارماقاریشیق فرا ایدیوردی ؛ او صورتله که ، عثمانیلر فرار ایدن

دشمنله برابر سپرله کیرمهک چالیشورلردی ،
 قدیه اوکنده عثمانلیرک موفقیتی اوزرینه اوروپادن
 فوج فوج قوای امدادیه کوندریلوردی . پاپا آرتق بوتون
 قوتی صرف ایدیوردی . بوتون اوروپا حکمدارلرینه
 مکتوبلر کوندریور، جمله سنی و ندیکک خلاصنه دعوت
 ایلیوردی . اون دردنجی لوتی بودعوته اجابت ایدیور،
 شرقده کی تجارتنه خلل کتیرمهک ایچون بوتون
 کیلری فرانسه بایراغی آلتنده سوق ایتمور ، دونانمانه
 پاپانک بایراغی چکدیریوردی . قرالک بومقصدنی ایضاح
 ایچون خارجه ناظری قونت دولیون پاپابه مکتوبلری ایلیوردی .
 بونک اوزرینه لوتی، قونت دوبوفورک قومانداسی آلتنده
 (قدیه) یه دونانما سوق ایدیوردی .

کوپریلی زاده، (قدیه) لیمانک موصلاتی پاپان دشمن
 دونانمانسی دفع ایچون بر مفرزه کوندرمشدی ؛ فقط
 بومفرزه نک کیجه یاریسی مدهش بردکز محاربه سنده
 مغلوبیتی می پاشا ایله قهرمان دوراق بکک شهادتیه
 نتیجه لشمسدی . بوموقیتسنزک کوپریلی زاده نک ثباتنه
 خلل ویرمه مشدی . صدراعظم بکرمی بیک کشیدن عبارت
 قوتی یکی قوای امدادیه ایله تقویه ایدیور، ایوبدن چامورلر
 کتیرتیور، و ندیکک طوبلرینک چاپنده طوبلر دو کدیره رک
 طوبلیسنی قوتلندیریوردی . صوگرا، ایلك بهار کلیر گلز

تازه و فعال قوتلرله محاصره حرکاتنه باشلا یوردی (۱۰۷۹ محرم - ۱۱ حزیران ۱۶۶۸). بوسره ده (یکیشهر) دن سردار اکر مه کلن خط هایونلر، عسکرک شوق وغیرتی آرتدیریوردی. فقط برخط هایونده، محمد رابع سفرك بك زیاده اوزاد یغدن شکایت ایدیور:

« بحمدالله تعالی یکیشره داخل اولمشدر. ووندیک ایلچیسی دخی یکیشهره قریب یره کلشدر. دخی رکابه یوز سورمدی. بنم لالام، نه دیرسین، نه جواب ویربرز. فی الواقع اگر عقلک قلعه فتحنی کسرسه قلعه نی ایلچیدن ایسترز. اگر بوسنه دخی قلعه جنک ایله آلنورسه عسکرو جبهه خانه وسائر آلات ومهمات یتشدرمکه ممالک محروسه عاجز اولمشدر. اعدی بو خصوصه براییکی کسنه ایله سویلشوب برکون مقدم خبرین ارسال ایده سین.»

دیوردی. کوپریلی زاده، محمد رابعک بومکتوبندن رجال دولت آره سنده حبله دوندیکنی آکلامش، یازدینی جوابده:

« قلعه بر حاله وارمشدرکه، ساعت بساعت حق تعالیدن فتحن ایسترز. اعدی ملمونک آخه سنه یا خود مناقلرک سوزلرینه اعتماد بیورلیوب پادشاهمزک بر معتمد قوللری کوندرلسون، قندیه قلعه سی نه حالده قالمشدر کورسون. ایلچی به همان مرادانه جواب ویرلسون.»

دیمشدی. بومکتوب بوتون تأثیرینی حاصل ایله مشدی. محمد رابعله مذاکره یه کیدن مولینو دها سوکرا (قندیه) یه کلش، کوپرولو زاده یه مراجعت ایله مشدی.

بو ائناده کوپریلی زاده مشکل بر موقعه بولونیوردی.

اطهیه گوندریلن سپاهیلرایله سلاحدارلردن یازیلان سردن کچدیله : « بزه دیرک لازم دکل . همان شو جزیره دن خلاص اولهلم ! » دییه عصیان ایدیورلر ، صدر اعظمک طاییه سنه هجوم ایلورلردی (۱) . کوپرلی زاده عاصی عسکرلری نطقلریله یاتیشدیرمق ایستور ، سردن کچدیله عصبانی آرتدقجه شدت استعمال ایدرک عاصیلری تسکینه موفق اولوردی . صوکرا ، دیوان هایون ترجانی پناویط واسطه سیله وندیك ایلچیسینی قبول ایدیوردی . سفیرک مقصدی قنديه قلعه سی کندیلرنده قالمق اوزره دولت علیه آلتیوز کیسه آتجه و سنوی یکریمی بیک آلتون خراج ویرمکدی . فقط کوپرلی زاده ، ترجمان واسطه سیله بوتکلیفه مطلع اولنجه ، درحال رد ایتمش :

— بز بازارکان دکلز . خزینه یه مضایقه من یوقدر .
قنديه قلعه سندن واز کچمز ز .

جوانی ویرمشدی (۲) .

کوپرلی زاده قیش اورتاسنده بیله حرکاته دوام ایتمش ، ایلک بهارده بوتون فعالیتنی کوسترمشدی . عثمانلی

(۱) تاریخ راشد ، جلد ۱ ، ص ۲۲۲ .

(۲) بیککه ، قنديه محاربه سی (آلمان ارکان حربیه سی

کلیاتی) ، ص ۱۹۱

عسکری لغملره برهوا اولمقدن قورقاپوردی . هرایکی طرفده استحکاملر و مقابل خطر آتته لغملر قازیور، اک مستحکم موقعلری ، اک یالچین قیالری باروتله برهوا ایدیوردی . کوپریلی زاده دشمنک لغملریخی میدانه چیقارمق ایچون قیالر ایچنده قویولر قازدیرمقدن کری طورمیوردی . آرتق محاصره نك صوڭ کونلری حلول ایدیوردی . محمد رابع ، فداکار وزیرینه برخط هایون کوندرمش :

« کوریم سزی ، بوسنه مبارکده هردانه ودلیرانه حرکت ایلیه سزه سن و سنکله بیله اولان غزاة مسلمینی جناب باری به امانت ایتمشدیر . ایکی سنه دنبرو ابتدیککز جنک و حرب جمله معلوم اولمشدر . دنیا و آخرتده یوزیکز آق اولسون . بوندن بویله بوسنه مبارکده لطف حق ایله قندیه قلعه سین تسخیر ایده سزه بوسنده دخی زیاده اقدام استرم . »

دیمشدی . پادشاهک خط هایونی بوتون قوماندانلر مواجهه سنده او قونیور ، کوپریلی زاده نك توصیه سی اوزرینه عقد ایدیلن مجلس حربده تعرضه دوام ایتمکه قرار ویریلیوردی . او کوندن اعتباراً سپرلرده کدیکلر آچیلیور ، لغملر طراکه انکیز ولوله لرله اطرافنی صارصیور ، قندیه نك مائی افقلری آتش و دوومان بولوطلریله اورتو- لیوردی . کنج صدر اعظم بو فعالیتی هر درلومواننی اقتحام ایدرک ابراز ایدیور ، مصیتده کی عثمانلی اردوسنی پک وجود بر

حاله وضع ایدیوردی . واقعا اردویہ اجرتله کلنر ، سردن کجدی یازیلانر عصیان ایتک ایستورلردی . او زمان یکجیری آغاسی وقور ومهیب سیاسیله اورتایه آتیلور :

— بو سزک ایتدیکنز حرکت نه حرکتدر ؟ معناً سزک کفرمدن زیاده قندیه قلمهسنه امدادیکز اولیور . بیلم ، سزکله می جنک ایدم ؟ یوقسه دشمن ایله می جنک ایدم ؟ لکن سزکله جنک ایتک کفار ایله مقاتلهدن افضل کورینور . قتلکزه فتوای شریفه صادر اولمشدر . دیور ، برقاچ حیتسز عسکرک عاصی طمارلرینی یاتیشدیریمه موفق اولیوردی .

بوصرده فرانسز دونانماسنک ۶۰۰۰ کشیدن مرکب ، محتشم بر قافله زادکان ایله ورودی محاربه به باشقه بر شدت بخش ایدیوردی . فقط فرانسز عسکری قره به چیققدن بش کون صوکرآ آغر بر مغلوبیته گرفتار اولیوردی . ۱۰۷۸ سنه بی حزیراننده عثمانلیر (صابونهارا)

طایبه سنک قسم اعظمی خراب ایتمشدری . بو سفر فرانسزلر بورادن بر خروج حرکتی اجراسنه قرار ویرمشدری . بوخروج قونت دو بوفور طرفدن اجرا ایدلش ، عین زمانده دونانماده عثمانلی خطرینه آتش آچشدی . فقط عثمانلی لغملرینک دهشتی فرانسزلرک

خروجی ده عظیم براقشده . فرانسز لر ایلیله ر
ایلیله من بوتون لغملره آتش ویرلمش ، مدهش برطراقه
اطرافی آتش و دومان ایچنده براقشده . عثمانلی اردوسنه
طوغرو ایلیله یین فرانسز لر ، قارشیلرنده دومان و آتشدن
مراکب بربولوطک یوکسلدیکنی ، بوخشیت انکیز دومانلر
ایچنده قایا پارچه لرینک ، انسان جسدلرینک هوایه
اوچدیغنی کورمشلردی . اوزمان ، عظیم برقوقو بوتون
عسکرلره استیلا ایدیور ، فرانسز صفلری آره سنده :
— لغملره دقت !

آوازه سی آجی آجی یوکسه لیوردی . بوتون فرانسز
عسکری کلدیکی یره طوغرو فرار ایدیور ،
ضابطلرک تهیدیدی هیچ بر تفری طور دیرامیوردی .
کوپریلی زاده نک عسکرلری فراری عسکرلری عظیم
و مهیب صفلره تعقیب ایدیورلر ، دشمنک پیشندن سپرله
آتلا یورلر ، برچوقلرینی اسیر آلمایه موفق اولیورلردی .
بر قسمی ده شهره طوغرو فرارایدن فرانسز لر اوزرینه
مردانه تعرضلر اجرا ایدیورلردی (۱) . بو صره ده
مخالف برروز کارک اسمه سی ، فرانسز لرک عثمانلی خطرلینه
آتش ایتمه لرینه مانع اولیوردی . خصوصیه (سنت آندریا)
قلعه سنده کی وندیکیلرک عین زمانده خروج حرکتی اجرا

ایدرك عثمانلی قوتلرندن بر قسمی کندی طرفلرینه چکمه موفق اولاماملری فرانسزلی بستیون پریشان ایدیوردی .
 بوتون بوفلا کته ، فرانسزلك اراضیه وبالخاصه عثمانلی
 اصول حربنه عدم وقوفلری سبیت وریوردی .
 عثمانلیلر فرانسزلك فرارینه حیرت ایدیورلر ، حتی
 لطفه قیلندن :

— فرانسزلك قبلجلی قیسه ، فقط جیزمه لری

اوزون !

دییه فرانسز عسکرلرینک فرارده کی مهارت لرینی ایما

ایتمک ایستیورلردی .

کوپریلی زاده بو محاربه یه دأر محمد رابعه یازدینی تلخیصده :
 « فرانجه دیدکلری ملعون بوکون صلحه مفایر مناققانه
 حرکت ایستکلرندن لطف حق ایله ایشلری راست کلیوب سرداری
 نامنه اولان عمیسی اوغلی (دوق دو بوفور) متعین ملعون که - کندندن
 صوکر اقرال اوله جق اوخنیز بر بد خصال ایمش - محاربه ضربورده
 قتل اولنوب ملاعین مرقومه یه باعث ماتم عظیم اولمشدر . »

دیوردی . تموزک ایلك کونلرینه طوغری کلیتلی
 سفائن حربیه دن مرکب بر قوه امدادیه نك ورودی
 کوپریلی زاده نك غیرتی برقات دها تحریک ایدیور ،
 موروزینی ایله فرانسه سرداری دوق دونوآی پیننده کی
 اختلاف عثمانلیلرک تعرضنی تسهیل ایلیوردی . آرتق
 عثمانلیلر بوتون خروجلری یوسکور تیورلر ، فرانسز

وآلمان قوای امدادیه سنی یرلره سریورلردی . فقط
 وندیکلیری عثمانلی لغملرندن ، یکیچری هجو ملرندن
 زیاده بزشی رخنه دار ایدیوردی: اوده قوماندانلر بینده
 اختلاف بولوندیغندن طولایی فرانسز، پاپا و مالطه کیلرینک
 چکلمسی ایدی (۱) . اوزمان، موروزنی معیتده کی
 قوت اون بیک کشی به تنزل ایدیور، قندیه نك قهرمان
 مدافی عثمانلیرك شانلی وزیرینه تسلیم اولوق ایستیوردی .
 بو ائنده قلعه نك مدافعه سننده امید قالماشدی .
 (سان آندریا) کاملاً عثمانلیرك ائینه کچمش ، (صایونه را)
 طایبه سننده جسیم کدیکلر آچیلمشدی . عثمانلی
 کیلیری بوتون لیمانی قاپاتمايه موفق اولمشلردی . قلعه نك
 سقوطی اندیشه لری هر کسك قوه مغنویه سنی قیرمشدی .
 وندیك عسکرلری مدهش بر صورتله فراره باشلامشلردی .
 قندیه نك تسلیمی ایچون تعیین اولونان مرخصلر :
 کوپرلی زاده نك سابق کتخداسی ابراهیم پاشا ، قول
 کتخداسی ذوالفقار آغا ، کوچوک تذکره جی احمد آغا
 و ترجمان پنا یو ط ایدی . پنا یو طک بلاغت افاده سی مذاکره یی
 (۱) « بو ائنده عون حکیم لم یزل برله فرانجه عسکری
 ايله وندیك کفره سی بیننه تفرقه دوشوب دار و دیار نکبت
 مدارلرینه عودت ورجعته قرار ویرملرله » تاریخ راشد ،
 جلد ۱ ، ص ۲۳۶ - جواهر التواریخ .

فوق العاده قولایلاشدیرمشدی . آرتق کوپرلی زاده
 کریدی کاملاً عثمانلی طورراغنه الحاق ایدیوردی .
 مذاکره ائناسنده موروزینینک سفیرلی کریده هیچ
 اولمازسه برقله لری قالماسنی نیاز ایتمشلر ، کوپرلی زاده
 برحمت ، مکالمه بی کسه رک چادرلری رفع ایتدیرمه
 باشلانجه ، مرخصلر سوک درجه تلاشه دووشمشلر :
 — مدد سلطانم . برکره جنرالزله واروب کلنجه
 صبر بیورک .

دیبه یالوارمشلر ، نهایت :

— آطه دن بزه برقاریش یرلازم دکل . همان برکون
 اول عقد صلح ایله رعایا فقراسی آسوده حال اولسون .
 دیبه خبر کوندرمشلردی .

کوپرلی زاده وندیکیلرله اون سکز ماده اوزرینه
 بر مصالحه عقد ایتمش ، بو مصالحه نامه موجبجه تکمیل
 کرید آطه سی دولت عثمانیه به ترک ایدلمشدی (۶ ایلول ۱۶۶۹) .
 معاهده نامه نك صورتی بوجه آتی ایدی :

۱ — قندیه قلعه سی بوتون طوبلری و جبنخانه سیله عثمانلیرله
 تسلیم اوله جق ، یالکز شهرده بولنان کی طوبلری اولجه تخلیه
 اولنه بیله جکدر ؛

۲ — تکمیل عساکر عافظه بایراق آپارق ، سلاحلری ،
 ارزاق و آغرقلرله استحقاقی ترک ایله جکدر . کذا اهالی ده
 بتون اموالی ایله شهر ی ترک ایتکده و کلیسارده کی اشیای

مقدسه بی آلوب کو تورمکده حر بولونا جقدر .

۳ — قطعاتک و اهلینک کیلره ارکابی ایچون وندیکیلره اون ایکی کون مهلت ویرلمشدر. دها اول هیچ برعثمانلی شهره کیرمیه جکدر . بومدت کفایت ایتدیکی تقدیرده ، دها زیاده اوزاتیه جقدر . وندیکیلرک آرزوسی اوزرینه اشیانک نقلنده صدراعظمده معاوننده بولونا جقدر .

۴ — نقلیاتک ختامنه قدر هرشی حالبله قاله جقدر. مخاصمات ، تحت الارض و فوق الارض حرکات ، منقطع اولمشدر . هر ایکی طرفده ده انضباطه فوق العاده رعایت اولونا جقدر. عکس تقدیرده حرکت ایدنه دشمن نظربله باقیلا جقدر .

۵ — شرائط مذکوریه رعایت اولنقی ایچون معاهده نیک تمامی اجرا سنه قدر طرفین یکدیگرینه اوچرکشی رهن ویره جکدر .
۶ — شهر تسلیم اولوندقدن سوکرا ، وندیک دونماسی (سطاتیتیا ، استندیه) ده ایسته دیکی قدر طور ایله جکدر .

۷ — قندیه شهری ایله برابر تکمیل آله عثمانلیله ویربله .
جک ، یالکز (غارابوزا ، غرابیه) ، (سودا) و (سپینالونغا ، اسپرلونقه) استحکاملری وندیکیلره قالا جقدر (۱) ؛

۸ — حرب ائناسنده وندیک حکومتنک دالماجیا و آرن اوودلق ساحلرنده ضبط ایتدیکی برلر اعاده ایدلیه جکدر ؛

۹ — طرفینک اللرنده بولنان برلر کافی السابق قالا جقدر ؛
۱۰ — مصالحه نیک عقدندن سوکرا ، نقضی اخبار ایدله دن ، ضبط ویا اخذ اولونان برلر اعاده اولونا جقدر . قابلو کیلری قابلو مکتوبلرینی ۴۰ ساعته قدر آلا جقدر ؛

۱۱ — اسرا و محبوسین تعاطی اولوناجق ، جاسوسلقلده بولونانلره مجازات ایدلیه جکدر .

(۱) بو استحکاملرک استعمال ایدلیه بیله جک لیمانلری اولمادی

ایچون هیچ اهمیتلری یوقدی .

۱۲ — مصالحه‌نامه‌نک بری تورکیه ، دیکری ایتالیا بجه تنظیم اولمشدر . ایتالیا بجه‌سی موروزنی امضا و تختیم ایدوب وزیر اعظم آلاجق ، تورکیه‌سی‌ده وزیر اعظم امضا و تختیم ایدوب باش قابودانه ویره‌جکدر . « (۱)

ماده رابعه — آق دکزده واقع دولت علیه ضبطنده اولان آطه‌لره تعدی اولنیه .

ماده خامسه — آق دکزده برقایق ضایع اولورسه وندیک طرفندن تضمین اولنه .

ماده سادسه — غلطه‌ده وندیک بالیوسی اوتوروب بر معین خانه‌سی اوله .

ماده سابعه — سائراسکله‌لرده دخی بالیوسلری اوتوره .

ماده ثالثه عشر — عهدنامه هاپون مقدا ویرلیدیگی کبی ویرلیه .

ماده رابعه عشر — وندیکک بیوک الجیسی هدا یا ایله کله .

معاهده‌لر تعاطی اولوندقدن صوکررا کوپرلی زاده قندیه مدافعی موروزنی‌یه شربتلر کوندرمش ، طرفین یکدیگرینک شجاعت و ثباتی تقدیر ایتمشدی .

قندیه‌نک تخلیه‌سی تام اوچ هفته سورمشدی . بو مدت ظرفنده شهرک اهاالیسی ناموس و حیثیتلرینی محافظه

(۱) بیککه قندیه محاربه‌سی ، ص ۱۹۹ - بو معاهده تاریخ راشده اون سکز ماده کوسترلمش ویا لکز اون درت ماده‌سی یازلمشدر (جله ۱ ، ص ۲۴۰) . فقط طوغزوسی ۱۸ ماده اولقی لازم کلیر . آلمان ارکان حربیه سنک یازدینی ائرده کی ماده‌لرله تاریخ راشده کی آلتی ماده علاوه ایدیلرسه تمام اون سکز ماده اولور . او ماده‌لرده شونلردر :

ایدرك مهاجرت ایدیورلر ، عثمانلی مردلكنك ، عثمانلی عهد پرورلكنك فعلی اثرلرینی کمال ممنونیتله کوربیورلردی . کلیسالرك صلیبلی کیجه یاریلری قالدیریلدور ، صوکررا کوموش بر تپسی اوزرنده سردار اکرمه شهرک سکسان اوج آناختاری تسلیم اولونیوردی . کوربیلی زاده آناختارلری کتیره نك شاقه سنی آلتی یوز آتونله طولدیریور ، یاننده کلنلره درت یوزر آتون ویریور ، بو پارلاق مظفریتی محمد رابعه تبشیر ایدیوردی . اوج سنه سورن بو محاصره اثناسنده عثمانلیلر ۱۳۶۴ ، محصورین ۸۰ هجوم اجرا ایتشلر ، طرفین ۱۰۸۰۰۰ لغم آتشلردی . بو ائنده ۲۹۰۸۸ خرسیتیان ، ۱۰۸۰۰۰ عثمانلی ، قدیه سورلرنده فدای جان ایتشلردی .

آرتق بوتون اردوگاه سرور و بشاشت ایچنده ایدی . هر طرف دوناتیور ، عسکر پرشوق و سرور ، وزیر اعظمک نطقنی دیکلیوردی :

— بو قدیه قلعه سنک جنکنده هر بریکز مالکنزله ، جانکنزله چالشدیکز . ایکی جهانده یوزیکز آق اولوب پادشاه آتمکی سزلره حلال اولسون . ظهوره کلن خدمتلیکنزی علی الانفراد شوکتلو پادشاهمه عرض وتلیخیص ایدرم . هر بریکز مراتبکنزه کوره رعایتلر کوررسز !

کوپرلی زاده بو نطقی ایراد ایتدکدن صکره افرادی
 تلطف ایدیور ، پارلاق بر آلايله (قندیه) یه داخل
 اولیوردی. محدرابع (لیوادیه) ده قندیه نك فتحی خبرینی
 آلدینی زمان مکتوبی سرورندن او قویامیور ، سرکاتنه
 اوقوتارق دیگلیوردی . صوکررا بتون عثمانلی یوردنده
 شنلکفر فرمان ایدیور ، مظفر وزیرینه : « وقت شتایی
 کرید جزیره سنده اصهار وان شاه تعالی اول بهارده
 جانب سلطنته توجه اولمق اوزره لوازم مقتضیه یی احراز
 و اول باول تدارك و احضار ایده سین . » دییه خط هایون
 کوندرییوردی . بو صروده قندیه جامعلرنده تکبیر
 صدالری ایشیدیلیور ، کوپرلی زاده ، نشوؤظفرله پرهیجان ،
 پارلاق مظفریتلرینی کورمک ایچون اردو ایله برابر
 قندیه اوکلرینه کلن والده سی عایشه خامک یاننه
 کیدیوردی . ایشته او زمان ، بو بویوک قلبلی قادین
 کوزلرندن سروروظفریاشلری دوکهرک اوغلنی در آغوش
 ایدیور ، قهرمان اوغلنک شانلی مظفریتدن طولایی اللهه
 شکر ایتمک ایچون اوغلی مصطفی بکله برابر حجازه ،
 کعبه رسوله طوغرو روان اولیوردی ...

شهرزاده مصطفانک تولدی محمد رابی پک زیاده محظوظ ایتمشدی . خاصکی سلطان کریدلی ، لطیف بر روم قیزی ایدی . (رسمو) نک عثمانلیر طرفندن ضبطی ائناسنده اسیر ایدلمشدی . کریدده پک بویوک بسالتلر ابراز ایدن دلی حسین پاشانک سرایه تقدیم ایلدیکی بوکنج قیز ، بالآخره ربیعه کلنوش نامنی المشدی . ربیعه سلطان ، سیاه و کور صاچلریله محمد رابی تسخیر ایتمشدی . ذاتاً والده ترخان سلطانده اونک کبی راجنی ، روسیهده طوغمش ، بالآخره سرایه داخل اولمشدی . ترخان سلطان بویلو بوصولو، فقط ضعیف ایدی . حسنی خفیف بر چیچک بوزوغی ایله پریشان اولمشدی . مائی کوزلو ، بیاض تنلی ایدی . صاچلرینک صیرمه لر کبی پارلاق و جاذب رنگی عثمانلی سرایلرنده مستثنی بر قیمتی حائزدی . محمد رابع بویاکی قادینله برابر یاشایور ، اکثریا مؤرخ عبدی پاشایه اجدادینک فتوحاتی اوقوتیور ، درین بر حس دقتله دیگلیوردی . فاتحک استانبول فتحی ، یاوزک چالدرانی ، سلیمان قانونینک ردوس و بلغراد سفر لری کنج پادشاهی مسحور ایدیوردی . فقط محمد رابع اجدادی کبی اردولر قومانده ایتمکدن چکینیور ، بوکبی منقبه لر آنده آوجیلق حسندن باشقه برشی ایقناظ ایتمیوردی . محمد رابی اک زیاده تسخیر ایدن بر حسن واردی : ربیعه کلنوش !

اوزرنده کی نفوذی بعض سرای ارکانی طرفسندن حس تأویل ایدیلیوردی. جاذب نظر لریله کنج پادشاهی تسخیر ایدن کرید دلبرینک سرایده کی نفوذی ، او ائنده فاضل احمد پاشانک اداره ایتدیکی کرید سفرینک پارلاق بر مظفریته نتیجه لته چکنه دلیل عد ایدیلیوردی . خصوصیه کورپریلی زاده ، محمد رابعک رجال دولت نفوذی آئنده بولونماسندن ایسه ربیعه کولنوشک ید تسخیرنده بولونماسنی ترجیح ایدیوردی. محمد رابع ، خاصکی سلطانہ اودرجه مجلوبدی که ، یکی شهزاده ، مصطفی سلطان دنیایه کلیر کلز (۱۰۷۴) دیگر ایکی قاردشنی ، شهزاده احمد ایله سلیمانی بوغدی رارق عثمانلی تختنی کوچوک اوغله تأمین ایتک ایسته مشدی . فقط ترخان سلطان ، ایکی یاشنده بر چوجق ایچون یتشمش ایکی شهزاده نک قانہ کیرمه قیامامش ، اوغلنک قانلی املرینه مانع اولمق ایچون تدبیرلر اتخاذا ایتکدن کری طور مامشدی . والده سلطان چوجقلرک ایکسینی ده اویله بر اوطه یه قاپا تمشدی که ، بورایه کیرمک ایچون مطلقا کندی اوطه سندن کچمکه مجبوریت حاصل اولیوردی . فقط بر کیجه ، سرایک یوکسک قبه لری و مناره لری ، مکوکب بر سمانک سینه سنه طوغرو یوکسه لن سرولری آئنده فجیع بر جنایت ایقاع ایدلک ایسته تمشدی . محمد رابع ، آئنده بر خنجر ، سرایک

طار و لوش قوریدورلرندن والدہ سلطانیک اوپه سنه
 کلشیدی . والدہ سلطان یاتاق اوپه سنه یاتیور ،
 ایشیقارک صولغون ضیالری ، دیوارلرک رنکارنک چینلری
 اوزرنده متحرک طالغلهر وجوده کتیریوردی . والدہ
 سلطانیک اوپه سنی بکلین ایکی جاریه ، همان کندیسنی
 اوپاندیرمشلردی . ترخان سلطان بردنبره صچرامش ،
 اوغلنک بیله کنندن یاقالامش ، اونی قاردش قانی ایچمکدن
 منع ایلمشدی . محمد رابع بوجنایتی ادرنه سراینده ایقاع
 ایتمک ایسته مشدی . بوسیدن والدہ سلطان ، کنج خاصکی
 ایله برابر استانبوله کیدرکن ، شهزاده لری محافظه ایتمک
 ایچون قائممقامک ، مفتینک ده برابرلرنده بولونماسنی طلب
 ایله مشدی . مع مافیه حسیاتی اوغورنده جنایتلر بیله
 ایقاعنی کوزه آدیران محمد رابع ، سوکیلی خاصکیسی
 ایچون هیچ بر فداکارلقدن کری طورمیور ، کندیسنه
 ایکی میلیون آچمه قیمتندہ بر خاص احسان بویوریور ،
 احمد اولک قیزی فاطمه سلطاندن قالان اموانی معزز
 کوزده سنه ویریوردی .

محمد رابع حساً ربیعه کلنوشه مجلوب اولدینی گبی
 معنابه شیخ وانی افدینک نفوذی آلتندہ بولونیوردی .
 پادشاه اکثریا وانی افدینی زیارتہ کیدیور ، وانی افدینک
 توصیه سی اوزرینه ادرنده زیارتکاه عوام اولان قبر بابا

مرقدینی بیقیدر مقدن کری طور میوردی .

اکثریا حضورنده مباحثه علمیه اجرا ایتدیریور ،
 شیخ الاسلام منقاری زاده نك خانه سنده علما مجلسنده
 بولونمقندن محظوظ اولیور ، کندیسنه مؤلفات تقدیم اولوندینی
 زمان رتبه لر و احسانلر ویریوردی . بوسره لرده از میرده
 ساباطای لهوی ظهور ایتمش ، کندیسنه (مسیح) عنوانی
 ویرمشدی . محمد رابع ، ساباطای لهوی بی حضورینه
 کتیر تمش ، شیخ وانی اقدینی ده حاضر اولدینی حالده
 استجواب ایتمشدی . نبوت ادعاسنده بولونان ساباطای ،
 دوچار اولاجنی فلاکتی حس ایدنجه « حقنده شهرت
 بولان ترهاتی انکار و قتلن مقرر بلدیکندن اسلامه رغبت
 اظهار ، (۱) ایلشدی . عین زمانده ، کوردلر آره سنده
 ظهور ایدن مهدی بی ، شیخ عبداللهی ده اقرار حقیقته
 مجبور ایلشدی .

محمد رابع ، مملکتده دین نامنه یاییلان بوکبی دسیسه لری
 منع ایدیور ، بر طرفدن سرایلر انشا ایتدیرمکدن
 کری طور میوردی . طوب قابو سراینده یانفیندن خساره
 اوغرایان محللری کاملاً تعمیر و سرایک قابولرینی « یامفتح
 الابواب افتح لنا خیرالباب » کتابه لر یله ترین ایتدیریوردی .

(۱) هامر ، جلد ۱۱ ، ص ۲۵۹ - راشد ، جلد ۱ ،

محمد رابعك انشآتنه كتابه لر تنظيم ایدن شعرا، كنج
پادشاهك استانبوله عدم رغبتنی شعرلرندهده ایما ایدیورلر،
سرای قابولریخی طولدیران کتابه لرده :

شهشاه قدر قدرت جهاده ایلوب همت
مقر سلطنت ذاتندن اولدی برزمان مهجور

طرزنده تبلیغ حسیات ایلورلردی .

بوصرده والده ترخان سلطانك باغچه قابوسنده ،
موسوی محله سنده بنا ایتدیردیکی جامع (یکی جامع) ده ختام
بولیور ، محمد رابع ، والده سلطان ، کویرلی زاده ،
وزرا وعلما حاضر اولدینی حالده پارلاق برصورتده رسم
کشادی اجرا اولونیوردی (۱۰۷۶) . رسم کشادك اجرا-
سندن صوکرارکان دولته سمورکورکلر، خلعتلر و آچهلر
احسان اولونیور، والده سلطان مدبدب برآیله سراینه
عودت ایدیوردی . ایدیلن حسابده تکمیل مصارفك
اوچ بیک سکسان کیسه یه بالغ اولدینی آکلاشلیوردی (۱).
دیگر طرفدن ، کویرولو زاده نك مظفریاتی، داخلأ
سریع وشدتلی اجراآت ، محمد رابع دورینه باشقه بر
رونق ویریوردی . مملکتك خارجی شرف و حیثیتی
دورسلیمان قانونیده کی رونقنی اکتساب ایدیوردی. غربك
بوتون نظر دقتی مریج وصرصره ساحلررنده قوت و قدرت

احتوا ایدن ایکی معظم پایتخته، ادرنه یه و استانبوله انعطاف ایدیوردی . بالخاصه استانبول ، بوتون عثمانلی ملکنک مرکز سیاسی و فکریسی تشکیل ایدیوردی . سرای برونی اوزرنده قهله و مناره لره قدر اوزانان جسم اغاجلر، اوزون سرویلر و سورلر ایچنده ، سبزه باغچلری، شمشیر لکلر، بغداد کوشکلری ، سدلر اوزرنده براق حوضلری، یشیل آغاجلر آلتنده آلتون یالیزلی قرینه لری، اینجیلی ویالی کوشکلریله (طوب قابو) سرای، دها سوکرا استانبول صرتلرینی تزین ایدن جامعلر شهرک یگانه زینتی تشکیل ایدیوردی . استانبولک بوتون صنعت و مبانیسی همان کاملاً بو صرت اوزرینه جمع ایدلمشدی . ساحلده ، یالی کوشکی بالخاصه نظر دقتی جالبدی . بو کوشک، سرایک اطرافنده کی سور خارچنده ایدی . یالی کوشکی خارجا مربع شکلنده ، اوزری قورشونلو برقه ایله اورتولو ایدی . ایچری یه کیرلیدیکی زمان مرمر دیرکلی ، اون آدیم کنیشلکنده بر قوریدوره تصادف اولونوردی . بورادن مائی دکزه ناظر جسم بر سالونه کیریلیدی . سالونک اوچ کوشه سنه مندرلر قونولمشدی . قارشیده ، اوزری طونج یاشماقله مزین براوجاق واردی . هر مندرک آلتلی یالیزلی و آرابه سک تلون ایدلمشدی . بو اوچ مندردن باشقه کوشکک

اورتاسنده دیگر بویوک مندر دها واردی که ، بوده عین صنعتله و عین رنکله تلوین ایدلمشدی . دیوارلرک نقوش و تزیناتی ، یازیلر و ظریف داللرله مزین قیمتدار چینلردن مرکبدی . کوشک ایچنده اوچ درت فیسقیه موجوددی . دیوارده ، یالیزلی برچارچوه ایچنده محمدر ابعک کنجلکنده یازدینی برلوحه طورییور و شو سطرلری احتوا ایدیوردی : (عمل سلطان محمد خان بن ابراهیم خان) . اوجاغک باشنده کی قابودن کیرلدیکی زمان آیری براوطیه تصادف اولونوردی . بو اوطهده محمد رابعه مخصوص اوچ بویوک یالیزلی سندالیه ، برده فرانسه سفیری لاهنک و قتیله باب عالییه هدیه کتیردیکی آینه واردی . دیگر کوشهده پادشاهک آل ییقاماسنه مخصوص برالتون لیکن ایله مختلف ابریقار کورولیوردی . اوطه ناک طولاب قاقاقرلی یالیزلر و کومشله مزیندی . بو قاقاقر و قتیله ایران حکمداری طرفندن پادشاهلردن برینه هدیه ایدلمش ، اوده بورایه قویدیرمشدی . یالی کوشکندن باقیلدینی زمان لیمانک بوتون فعالیتی کورولوردی .

استانبول صیرتی بالخاصه سرایلر و جامعلرله مزین اولدینی کی ، غلظه ، طویخاناه و قندقلی ساحلرلرنده ده ظریف باغچهلر واردی . یوکسک چاملر آره سنده ، شهزاده مصطفایه قارشی باباسی سلیمان قانونینک ، اجرا ایلدیکی جنایتدن

متأثراً وفات ایدن شهزاده جهانگیر جامعک ظریف
مناره لری کورولیوردی . منقاری زاده یچی اقدی ده
بوصرتده اوطوریوردی . منقاری زاده نک باغچه سی
بالخاصه تماشایه شایاندی : قندقلی ساحلرینه طوغرو
قدمه واری اینن بوباغچه ده رنکارنک و غایت نادرچیچکلر،
بالخاصه آلی، صاریلی لاله لر، رایحه دار پورتقال آغاچلری،
تماشا ایدنلرک نظر حیرتی جلب ایدیوردی .

استانبولک بوتون صرتلری ظریف باغچه لرله مزین
اولدینی کبی بالخاصه بوغاز ایچی ، بکقوز و اینجیر کوی
کوشکلری ده اهمیت فوق العاده بی حائزدی . کوپرلیلر
دورنده، (طرابیه) ده بالقجی قولبه لرندن باشقه برشی یوقدی .
سلیم ثانی بوغاز ایچی تفرجلرندن برنده بوراده بر مدت
استراحت ایتمش، دکز کنارنده بر سروینک آلتنده بالق
پیشیرتمش، صوکر او وزیر صوقوللو محمد پاشایه او محلامه
بر کوشک انشا ایدلمسنی امر ایدرک (طریبه) نامنی
ویرمشدی . فقط اینجیر کوینده کی کوشک ایله طوقات
کوشکی، کوپرلیلر دورنده بالخاصه تماشایه شایاندی . اینجیر
کوی کوشکی دکز کنارینه سلیمان قانونی طرفندن بنا
ایتدیرلمشدی . کوشکک تمللری دیرکلر اوزرینه
موضوعدی . دیوارلرینه وقتیه کاملاً چینی قابلا تلمش، بالآخره
دوکولن یزلره مرمر قونولمشدی . پنجه لرک بوتون

پانچورلرینه ایران تقلیدی اوفاق رسملر یایلمشدی .
 پادشاهک یاتاق اوطهسی ، بالخاصه دیبا یورغانلری نظر
 دقتی جالبدی . اطرافنده کی مرمر ، غرایت و سماکی
 دیرکلر کوشکه باشقه بر لطافت ویریوردی . کوشکک
 باغچهسنه عنبرین قوقولی آغاجلر دیکلمشدی .

کوشکه قونولان تمل طاشلری آثار عتیقه دندی .
 بو طاشلردن برینک اوزرنده غایت صنعتکارانه بر رسم
 واردی : رسیده ایکی یونان تصویری ایله اوچ کشینک
 اوزوم ازدیکی ، بر آدمکده اوزومدن شراب یابدینی
 کورولیوردی . اوزوملر ویپراقلر غایت صنعتکارانه حک
 ایدلمشدی (۱) . کوشکک دیوارلرینه بر چوق بیتلر
 یازلمشدی . از جمله :

یکی قطره شراب اکر نوش کنی
 لدت جهان جمله فراموش کنی

بیت فارسیسی ایله :

بو قصر دلکشایه بر نظیر اولماز بو دنیا
 خصوصاً واقع اولمشدر کنار جوی دریا

بیتلری کورولیوردی . اینجیرکوی کوپریلیلر دوزنده
 بیوک براهمیت قازانمشدی . ۱۰۵۸ اختلالنده یکیکچریلر
 طرفندن پارچه لانان صدر اعظم هزارپاره احمد پاشانک

(۱) آنتوان غالان ، روزنامه ، جلد ۲ ، ص ۱۴۲

کوشکی ده بو جوارده ایدی. صوکره، (بکقوز) ک لطافتی،
 باغلی و باغچهری، چارشیلری و بازارلری غایت مشهوردی.
 اهالیسی باغچوانلق و بالقجیلق ایله مشغولدی. بکقوزده
 محمد رابعه مخصوص بر کوشک واردی؛ بو کوشک
 پادشاهه لایق اوله جق درجه ده ظریف و مزین دکلدی.
 کوشکک غایت اوفاق بر او طه سی، بو بوکجه برده سالونی
 واردی. سالونک اورتاسنده اون آلتی قدر بورودن متشکل
 بر فیسقیه دن صولر فیشقیریور، اون بش قدم یوقاری یه
 یوکسه لیوردی. اکثریا اهالیدن بعضلری کوشک
 یاقینده قوزو ضیافتی ویریورلردی. جوارده، مراد
 رابعک آتدینی اوقک یرینی کوسترن نشان طاشی کورو.
 لیوردی. بکقوزده طوقات کوشکی ایله جوارنده کی
 اورمانلرده شایان تماشا ایدی. اورمانلرده پک چوق یابان
 طوموزی بولونوردی. فقط کوشک همان معطل
 برحاله ایدی. مندرلر و یا صدقلر هپ بر او طه یه
 بیغلمشدی. کوشکده اوچ لوحه واردی که، بونلر سلطان
 احمد اول، مراد رابع و عثمان ثانی طرفلرندن موقعک
 لطافتی مدح ایچون یازلمش بیتلری حاوی ایدی. سلطان
 مراد رابعک اوقی ایله یایی ده بوراده طور ییوردی.
 دیوارلرنده :

آعجلر آلتون اولسه اینجیلر یابراق
انسانک کوزین دو یورمن الا طوبراق

یتی ایله :

فکرایت ای دل که دوغدوغک وقتن
خلق خندان ایدی و سن کریان .
اکا سی ایت که اولدوکن وقتن
خلق کریان اوله و سن خندان

قطعه سی و :

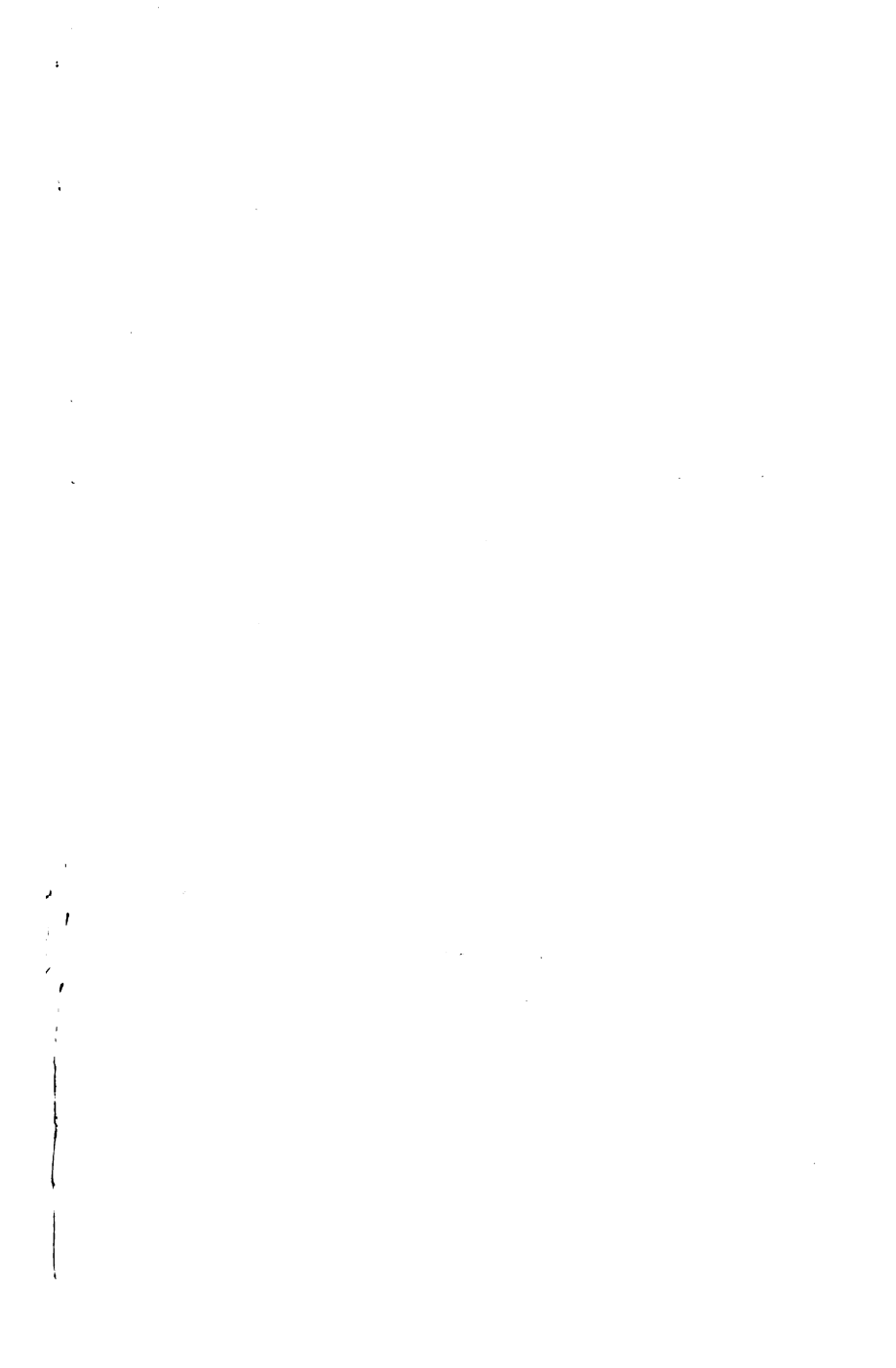
جهان ایچنده ای غافل نه در مقصود انس وجن
نه کسه سندن انجنسون ، نه سنده کسه دن انجن

یتلری یازلمشدی . بو کوشکلرک همان کافه سی بو ستانجیلر
طرفدن اداره ایدیلیر ، زیارته کلن اجنیلره رعایتلر
وا کراملر اولونوردی . استانبولک بو جهتلری غایت
ساکندی . بوتون فعالیت سرای برونی اوکنده
حکمرما اولوردی .

محمد رابع سرایندن بو منظره لری تماشا ایلدیکی
کبی ، بعضاً ایوبه ، کمرلر سیرینه کیدردی . بالخاصه
(سعد آباد) ده اوغلنک بالق طوتدیغنی سیر ایتمکدن پک
محظوظ اولوردی . محمد رابعک بو حیاتی ایله کوپرلی
زاده نک سیاسی فعالیتی بیننده کی تضاد هر کسک نظر
دقتی جلب ایدردی . کنج پادشاه هیچ طوروب

شہزادہ احمد سلطان
تولدی ۱۰۵۲ (۲۴ یاشنده)
(اودوردہ یاپیلہ شدہ)

دیکلنمزدی ، بعضاً قبودان پاشا ایله برابر آناطولی ساحلرینه کیتدیکی کورولوردی . اوزاقدن بو تفرجی تامشا ایدنلر آیاقده ، چکدیرک بر کوشه سنه طایانمش ، باشنده قاووق ، آنده عصا ، قبودان پاشایی تمیزه موفق اولورلردی . قایقلر آهسته آهسته ایلیله دیکی صروده طوبلر شمشکلر کبی چاقار ، دو مانلر یوارلانه یوارلانه بطی الحركه بولولطر تشکیل ایدردی . او زمان ، لیمانده بولونان کیملر کاملاً طوب آتارلردی . سرای برونک طوبلری بو طراقیه اشتراك ایدرلر ، اطرافی ولوله ایچنده بر اقیلردی . بو تفرج ، پادشاهک اسکداره جیقه رق باغچه لرده کریمه سیله نهایت بولوردی . محمد رابع اکثریا اوزاق یرلرده ، بوغاز ایچنده ده تفرجلر اجرا ایدردی . بو تفرجلر ائناسنده اکثریا وانی اقدینک و یا شیخ الاسلامک قوناغنه کیدر ، سمور کورکلر ، مرصع خنجرلر هدیه ایدردی . ینه بر کون ، یکیچری آغاسنک کوشکنه مسافر اولمش ، باغچه سنده کی کرازلر خوشنه کیتدیکی ایچون عودتنده : « باغچه ک مبارک اولسون . فقط کرازلری ده بنسز یرسه ک بوغاز گده قالسین ! » دیمشدی . محمد رابع کرازدن پک حظ ایدیور ، کراز آغاجلرینه چوجق کبی آتیلوردی . کرازک اک ایسی (بویوک دره) ده یتشدیکی ایچون اکثریا بورالر قدر

کلیوردی. بعضاً عودتنده یانی باشنه برسپد کراز قویور،
قایقده بیه بیه دونیوردی.

محمد رابعک اوزاق سفرلره کیتمک ایچون یاپدیردینی
سلطنت قدرغسی غایت ظریف ایدی. قدرغه قرق مترو
اوزونلغنده و قرق سکز کوره کله چکیلیردی. هر کوره کی
اوج کشی چکر، بوتون قدرغده کی یوز قرق کوره کچی
بولونوردی. قدرغنه ک قیجده محمد رابعه مخصوص
کوشک، غایت ظریف ایدی. بو کوشک کمر شکلنده،
اطرافی اینجه قلمله مینا کاری آلتونله ایشلمش، قاپارتما.
لرینک اورتله رینه عقیق و نجف طاشلر سریلمشدی. صاغ
وصول طرفنده، کوممه صدفله ایشلمش دتارک رنک بو قلمونی
قیمتدار طاشلرک رونق والوانیله امتزاج ایدرک بر بدیمه
تشکیل ایلمشدی. بودعاده:

حضرت سلطان محمد خان غازینک مدام
بحر و برده یاری حضر و حافظی اه اوله .
یاپدوره دائم سعادتله نیجه اعلی قایق
له عمر نوح ایله جهان ملکنده شاهنشاه اوله .

تمیاتی اظهار اولونیوردی.

کوپرلیلر دورنده، محمد رابع استانبولده بوضورتله
یاشادینی کچی، (ادرنه) دهده متصل سیراندن خالی قالماددی.
ادرنه نک سرایلری، عرض او طه لری ده استانبولده کینک

عینی ایدی . بالخاصه (بانچه‌لی سرای) حائز اهمیتیدی .
محمد رابع بوسرایده اوطورر ، سفیرلی بوراده قبول
ایدردی . سرای علی العموم اوچ دائره دن مرکبیدی :
ایکیسی ، اک کوزل و ظریف اولانلری ، کندیسنه و خاصکی
سلطانہ ، دیکری ده معیتی ارکانہ مخصوصدی .

محمد رابع ادرنه سرای استانبولده کی سرایدن دها
اسکی ایدی . بوسرای مراد خداوندکار زماننده (۵۷۸۷)
طونجه کنارنده انشا ایدلمش ، آنجق اون سنده ختام
بولمشدی . قوصوه قهرمانی بوسرایده اوطورمشدی .
فقط ییلدیرم بایزید (ادرنه) نك اڭ یوکسك نقطه سنده
بویوک برسرای انشا ایتدیرمش و اوراده اقامتی اختیار
ایلش بولوندینی ایچون طونجه سرای متروک قالمشدی .
دها صو کرا فاتح سلطان محمد ، بایزیدک سراینی ترک ایدرک
طونجه ساحلنده کی سرای اعمار ایش ، ایکنجی سلطان
سلیم ده قبریس سفرندن اول (۹۷۵) بایزید اول سراینک
انقاضی قالدیرارق معمار سنانه مشهور و محتشم
جامعی انشا ایتدیرمشدی . شهر مراد رابع زماننده
شاعر لرك حسیاتی تحریک ایده جک برانظام و مکملیتده
ایدی . حتی نفی :

ادرنه شهریمی بو یا کلشن ماوامیدر ؟
آنده قصر پادشاهی جنت اعلامیدر ؟

والده سلطان بواجتابه قارشى: «قورقاياڭ اوغلا نىچقرا!»
 دىيور، اطرافقه آچقەرلر و غروشلر فيرلاتيوردى .
 محمد رابع ادرنده اكرتيا والده سسلطانى زيارت
 ايدىيور، آرقه سنده قيرمىزى برياغمورلق، دائم اطولا شيوردى .
 اكرتيا يانته كوچوك اوغلى آليور، ميني ميني شهزاده نك
 آت اوزرنده ، اوزون سىياسى ، وقورانه طوريله
 باباسنك ياننده قورولدينى كوروليوردى .

پادشاهك بوسياحتلرنده اطباسندن موسيو مارسه لىن
 ايله مادامى ده حاضر بولونيوردى . اجنبى رساملر، ازجمله
 فده رب ، بوحياتك مختلف صفحه لىرى ، محمد رابع ايله
 رئيس الكتاتبك رسملرىنى ياپمايه موفوق اوليوردى .

كوپرىلى زاده نك موفقىتلىرى پادشاهك سكون واستراحتى
 برقات دها تامين ايدىيوردى . وزير اعظمك سىياسى
 وعسكرى موفقىتلىرى عثمانلىلغه اسكى مهلباتنى بخش
 ايلىوردى . كوپرىلى زاده بودورك يكانه بلند سىياسى تشكيل
 ايدىيوردى . هان بوتون قوت ونفوذ كوپرىلى زاده نك
 آلنده ايدى . احمد پاشا، كنج وسويلى ايدى . اوزون بويلى ،
 آتته طولغوندى . ايرى كوزلىرى ، بياض رنكى ، متواضعانه
 ونجيبانه اطوارى ، حلم حكيمانه سى ، ظلم وعدالتسزلكه
 خصومتى كنديسىنى هر كسه سويدييوردى . فاضل احمد
 پاشا منافع خسيسه دن ، احتراصدن نفرت ايدر ، پارلاق

و نافذ ذکاسی ، امین و متین محاکاتی ایله هر کسدن دها
 موفقیتکارانه کشف حقایق ایتمهکه موفق اولوردی . کوپرلی
 زاده بالخاصه فضل و کمال ایله تمیزایدیور ، رعاب ساحلرنده ،
 قندیه اوکلرنده بيله مطالعه دن فارغ اولمایوردی . استانبولده
 کتبخانه تأسیس ایدیور ، فضلا و علمانی حمایه ایلور ،
 شاعرلری تشویق دن خالی قالمایوردی . کوپرلی زاده نك
 هر ظفری ، اوزون و صنعتکارانه قصیده له تجیل
 ایدیلیوردی . فقط وزیر اعظمك هر درلو فضائل ایله
 برابر عشرته ابتلاسی ، وجودینی وقتدن اول پیراتیوردی .
 احمد پاشاده باباسنك بی رحمانه شدتلی کورولمویوردی .
 هر شیئی معتدلانه محاکمه ایدیور ، قوماندانلقده کی
 عزم و متاتی ، سیاستده کی دوربینلکی ایله عموم رجال
 دولتک حرمتنی جلبه موفق اولیوردی . کوپرلی زاده ،
 ایکی برادری ، مصطفی و علی بکله ایله ، اوچ انشته سی ،
 قره مصطفی ، قاپلان مصطفی و سیدی محمد پاشالره نجیب
 وفداکار ، عثمانلی خاقانه صادق برعائله تشکیل ایدیوردی .
 بو اوچ ذات ، کوپرلی دورینك الكغور سیالرینی تشکیل
 ایلورلردی . فاضل احمد پاشاعائله سی استانبولده بو یوکلر
 نفوذی حائردی . پاشانك دیوان یولنده کی سرایی غایت
 مزیندی . کوپرلی زاده ، عائله سیله برلکده بوسرایده
 او طور ییوردی . عموجه سی حسن آغانك اوغلی حسین

بك ، اوصرمه لرده (عموجه زاده) لقی ایله آگیلیوردی .
 مستقبلك بوفطین وزیری، دها اوزمانلر پارلاق ذکاسنی
 ابراز ایدیور، قاردشی مصطفی بکک اوغللری ، نعمان ،
 عبدالله واسعد بکلرده مملکته خدمت ایده بیله جک برسنه
 واصل اولیورلردی (۱) .

قابلان پاشا ایله برابر سردار علی پاشانک ، کوچوک
 محمد پاشانک ماجارستانده کی موفقیتلری، کوپریلی زاده نک
 نافع امملرینه خدمتلی، عثمانلیق نامنی اعلا ایدیوردی .
 کوپریلی زاده دورنده استانبولک حیات علمیه سنده ده
 فعالیت کوردولیوردی . شارح المنار زاده ، عبدی پاشا ،
 هزارفن حسین افندی کبی مؤرخلر، نابی، نائلی قديم ،
 فصیح دده ، مذاقی ، طالی ، فقی ، خیالی ، وجدی
 کبی شاعرلر، بودورده حرباً احراز ایدیلن یوکسکلکی
 علماده اعلا ایدیورلردی . شارح المنار زاده ایله کاتب
 چلبی ، بودورک تاریخنه اک اساسلی مأخذلری وجوده
 کتیریورلردی . خصوصیه هزارفن حسین افندی ،
 (تنقیح التواریخ) ی، دولت عثمانیه نک احوالنه و خاندان
 آل عثمانک بویوکلکنه دائریازدینی اثرلرله تمیز ایدیوردی .
 حسین افندی بودورک کزیده بر مؤرخنی طانیلیور ،
 کندیسنی زیارت ایدن فرانسز علماسدن آنطوان غالان ،

حسین افندی ایله ملاقاتی شوصورتله تصویر ایدیوردی:
 « سفیرنی تورک مؤرخلرندن حسین افندینک اوینه
 کوندردی . بو ذات (کلیسا جامی) جوازنده اوطوریور .
 جامع کلیسایه تحویل اولوندی ایچون بونای آلمش . قپوسنده
 اسکی دیرکراآن باقی . حسین افندی به سفیر حضرتلرینک سلامنی
 سوبله دم . افندی نی کندیزه پک متایل کوردم . سفیرک کوندردیکی
 برجا کتلك چوقه ایله ساتی ویردم . هیچ مأمول ایتدیکی
 بوهدیه دن فوق الحد ممنون اولدی . هنوز برخدمته بولونمادینی
 ایچون سفیر حضرتلرینک بولطفنه لایق اولمادیغنی سوبله دی . »
 آنطوان غالان حسین افندینک تاریخی ایستور ،
 ایرتسی کون عثمانلی مؤرخنی فرانسه سفارتخانه سنه کلیور ،
 سفارتخانه ده محمد رابع ایله کوریلی زاده نك رسملری
 حسین افندینک حیرتی جلب ایدیوردی . آنطوان غالان ،
 هزار فنک تراکتدن بحث ایتدیکی . کبی ، دیگر بر عثمانلی
 محررینک ده تراکتسزلکندن بحث ایدیور ، سفیرک
 چادرینه کیرن بر محررک کندیسنه جیزمه لرینی چکمک
 تکلیفنده بولوندیغنی سوبلیوردی .

کورپیلی زاده نك زماننده خریطه لر ، کره مسطحه لرده
 تدریجاً یاپیلمايه باشلامشدی . از جمله محمد چلبی قره دکز
 بوغازینک صوکنه قدر ، استانبولک منتظم بر خریطه سنی
 یامشدی . بو ذات خریطه ترسیمنده پک ماهردی . منتظم بر کره
 مسطحه وجوده کتیرمش ، یدی اقلیمه آپیرارق هر برینک

تورکجه اسملرینی یازمشدی . بو کره مسطحده قوره شبه جزیره سی آطه شکلنده کوسترلمشدی . کوپریلی زاده بوخریطه یی تقدیر ایدرک ایکی نسخه سنی محمد رابعه تقدیم ایله مشدی . محمد چلینیک کتبخانه سنده بو کبی نفیس خریطه لر پک چوقدی . از جمله اوافق و منتظم تختله ره یاپیشدیرلمش ، کتاب شکلنده جلدلنمش ایتالیا نجه دکز خریطه لری واردی . بوخریطه لر زورژ قالوپوی طرفدن (قدیه) ده ترسیم ایدلمشدی (۹۵۳ هـ) .

کوپریلی زاده ادبا و شعرا یی دائمًا تشویق ایدردی . مهرداری حسن آغابیله بوتشویق اتدن استفاده ایدرک صدر اعظمک مجارستان و کرید سفر لر نندن باحث اولوق اوزره (جواهر التواریخ) ی وجوده کتیرمشدی .

کوپریلی زاده نیک بوتون مظفریتلرینی شاعر لر تجیل ایدیورلر ، کنج سردارک عثمانلیق نامنه احراز ایلدیکی موفقیتلر ایچون اثرلر تالیف ایلورلردی . فدا کاراردومن ماجارستانده ، (اویوار) اوکلرنده عثمانلی نامنی اعلایه چالیشیرکن ، استانبولده قهرمان وزیرک مدیحنی متضمن شعرلر اوقونیور ، سلیمانیه و آیاصوفیه جامعلرنده کمال خشوع ایله دعالر تلاوت ایدیلوردی .

ارتق مراد رابع و سلطان ابراهیم دورلرینک ، محمد رابعک قانلی زمانلرینک دورا دور بر خاطره سی

قلمشدی. اختیار کوپرلینک عزمی آناطولیده شقاوت
 اوجاغنی سوندیرمش ، استانبولده رفاه و امنیت حاصل
 اولمشدی. شمعی اردو، قاپلان پاشار، سردار علی پاشار،
 کوچوک محمد پاشار کبی عثمانلیق نامه فدای جان ایدن
 جسور آلریده فتح و غزا ایله مشغول اولمایه باشلامشدی.
 بو محتشم و پارلاق موکبه ظفر اورتاسنده الماسلر و اینجیلر
 مزین سرغوجی ، کنج و عزمکار سیما سی ، ملی و متین بر
 تربیه کورمش روحی ایله کوپرلی زاده نک نجم اقبالی
 شمشعه دار اولیوردی. کنج سردار ماجارستانده عثمانلی
 سرحدینی ترصین ایله مشغول ایکن ، استانبولده
 مؤرخلر و شاعرلر کزیده منظومه لر وجوده کتیریورلر،
 عثمانلی خاقاننک مظفریت داستانلرینی قید ایلورلردی .
 فقط بوتون بو احتشام ، بوتون بو ذوق ، متفسخ بر محیط
 ایچنده ، قان و آتشدن مرکب بر انقاض اوزرنده اظهار
 ایدیلیور ، اون برنجی عصرده عثمانلی حیات ذی احتشامنه
 سوره کسر بر نمونه تشکیل ایلوردی.

کوپرلی زاده نک صدارتی هنکامنده ، بالخاصه نابی ،
 (ملک الشعرا) عنواتی آلمشدی. شاعرک سیر ویسی به ذیلی ،
 (تحفة الحرمین) ، (خیریه سی) ، (غزنامه) و (منشآت) ی
 بک زیاده رغبت مظهر اولیوردی (۱). نابی ، مصاحب مصطفی

پاشانك قوناغنده پارلاق بر حیات کچیریور، حجه کیتدیکی
 صروده محمد رابع مصر والیسنه یازدیغی خط هایونده :
 در فاه اوزره حج ایتدیرمک مراد هایونمدر. حج مبرورنده
 سعی مشکورکز بله بولونمق مطلوبمدر « دیوردی .
 شاعر، (تحفة الحرمین) ی بو سیاحتی اثناسنده وجوده
 کتیریوردی . نابی :

شبنم کی فتاده خاک محبت
 قانز بر آفتابی کورنجه قرارم

کبی بیتلر انشاد ایتدیکی صروده ، احمد فصیح دده فاضل
 احمد پاشایه انتساب ایدیور ، حسن خطی ایله معیشتی
 تأمین ایلیوردی .

سنی جاندن زیاده جانام
 سودیکمدر کناهی بیلیرم

کبی ساده وعاشقانه اثر لر یله تمیز ایدن فصیح دده ایله برابر :

بهاری نیله رز اول کلعدار غنجه فک
 کولوب آچیلماسی بیک نوبهاره دکمز؟

بیتک ناظمی نائلی قدیمده بو دورده غزل لر یله تمیز
 ایدیوردی . کوپریلی زاده نك صدارتنه یتیشن
 بوسنه لی مذاقیده جالب دقت بر سیا ایدی . غلطه
 مولویخانه نك یتشدردی بو کربده شاعر ایله برابر

فتی و طالبی ، بود دورك مهم شاعر لرندن معدوددی .
 کوپرلی زاده انلری تشویق ایدیور، روحی ایله وجدی یه
 قارشى باباسنك کوستردیكى شدتلری تلافی یه چالیشوردی .
 بو دوردده غلطه مولویخانه سی فیاض برمنبع شعر و موسیقی
 تشکیل ایدیوردی . عثمانلی روح حساسنك الكرقیق ترنملری
 بورادن صدور ایدیوردی . موسیقی شناسانك هان قسم
 اعظمی مولوی ایدی . مقام کردیده :

نیلگون فوطه ده سیر ایله او سیمین بدنی .
 دستة سنبل ایله سیر ایله کور یاسمنی .

بدیعه سنی بسته له یین بروسه لی کوردزاده طالب افندی
 ایله ، راستدن :

بر سینده ده کیم نار محبت اثری یوق ،
 ظلمتده در اول نور خدادن خبری یوق .

نشیده سنی ترنم ایدن شیخ یوسف چنکی دده ،
 اوجدن :

نیجه دمدرکه سیر ماهروی یاردن دورز .
 دوشوب تاریک مجره پرتو انواردن دورز .

بیتك ناظمی شیخ زاده احمد افندی ، مصطفی عطری ،
 خطیب زاده عثمان افندی ، ادرنه لی درویش مصطفی ، سر
 خواننده قاضی کویلی عثمان افندی ، صدای تیز و طرب

انگیزیه اشتهار ایدن ادیب و شاعر نظم چلبی ، بودورک
اک مهم موسیقی شناسانندن ایدی .

کوپریلی زاده صدارتنده یتیشن مؤرخلر شارح منار
زاده ، عبدی پاشا و نصوح زاده ایدی . ده صوکرانعیما
(۱۰۶۵-۱۱۲۸) ، کاتب چلبی ایله وجیبی و شارح منار
زاده ایله محمد خلیفه تاریخلری اقباس ایدرک ۱۰۰۰ دن
۱۰۷۱ تاریخنه قدر بوتون وقایعی کندیسنه خاص موشکافانه
و مصورانه بر اسلوبله یازمشدی . نعیمای تعقیب ایدن
راشد ، ینه بودوری یازمش ، فقط سلفی درجه سنده قدرت
کوسترمه مشدی .

مع مافیله بودورده عثمانلی ادبیاتنه نمونه تشکیل ایده جک
آثار نفیسه ابداع ایدیله مشدی .

اوج عصر دن بری ، عثمانلیلر شرق خزینه
علومندن استفاده ایدمه مشلردی . بو عصرک عثمانلی
ذهنتی حرب و غزادن ، سفر و غنیمتدن باشقه برشی
ادراک ایدمه میوردی . عثمانلیلر دائمی سفر لره مشغول ،
علمایی سود مناقشه لره متوغل بولوندیغی صرهده
اجنیلر و بالخاصه فرانسزلر شرق و یونان آثارینی طوبلامایه
چالیشیورلردی . از جمله قولبر ، عثمانلی ممالکنده کی
قونسولسلرک کافه سنه تعمیرلر کوندریور ، شرق نادیده
اثرلری صاتین آلمالری ، عثمانلی و یونان آثارینک درحال

پارسه کوندرلمسنى تنیه ایدیوردی . چونکه : « خلق بوندن پک عظیم استفاده ایدر . غیر مطبوع آثارک طبع ایدلمسی سایه سنده ادباده کندی اختصاصلری دأره سنده علماً کسب ثروت ایدرلر . بوسایه ده فرانسه منر شرکک اقتضایله ترین ایدلمش اولور » دییوردی . اوزمان فرانسه نك استانبول سفیری نوانتهل ، قوبله رى نمون ایتمکه چالیشیور ، شرکک انافس آتاری هرملته منسوب ارباب فن طرفندن قایشیلدیغی جهته بو وظیفه نك پک مشکل اولمدیغی بیان ایدیوردی . صوگرا ، فرانسه دن شرقه علمی هیئتلر کوندر . یلیوردی . بونلردن یالکز و انسله ب فرانسه یه ۵۷۵ جلد یازمه کتاب ، دیکر سیاحلرده ایران و یونان ادبیاتنه دأر کزیده اثرلر کوندریوردی (۱) .

راسین و بووالو قورنه ی و لایرویه ر کبی شاعرلر و متفکرلر غریبه عصر لرجه یاشایه جق بدایع آثار و وجوده کتیر دکلری صر هده عثمانلی علما و ادبایی ، خارجک تأثیرندن کلیاً آزاده ، کندی محیطلرنده آنجق ابتدائی اثرلر یازایلروردی . دهها طوغر و سی کوپر یلی زاده نك خارجاً اکتساب ایله دیکی سیاسی و عسکری مظفریتلرله برابر عثمانلی حالت فکریه سنده هیچ برتجدد و ترقی حاصل ایدلماشدی . پادشاهک نقائصنی کوپر یلی زاده نك ثبات

وذكاسی تلافی ایتمش ، فقط عثمانلی حیات اجتماعی سنی
اصلاح ایده جك دماغلر یتیشمه مشدی . کوپریلیلرک
تأثیری یالکز مملکتده حکم فرما اولان عصیان آتشرینی
سوندیرمکدن عبارت اولمشدی ؛ بوهر زمان میال اشتغال
محیطی کلیاً تمیزلیرهک یکی بر بنای اجتماعی قورمایه موفقیت
حاصل اولمامشدی . عثمانلی سیاستی کوپریلی زاده نك شدتی
سایه سنده یالکز اوروپالیرک تجاوزینی منع ایدیوره ، داخلاً
سکونت تأسیس ایلپوره ، فقط مملکتک آتیسنی اصلاً تأمین
ایده میوردی .

کوپریلی زاده خارجی سیاستده پک درشانه حرکت ایدیوردی. بودورده دولت عثمانیه نك اك زياده مناسبته بولونديني حكومتلر: فرانسه، روسيه، آوستريا، جنويزه، ونديك، انكلتره، فلنك و بولونيا حكومتلری ایدی. بوتون دولتلر ایچنده کوپریلی زاده نك اك زياده خصم تلقی ایتدیکی حكومت، فرانسه ایدی. فاضل احمد پاشا، فرانسزلرك تجاری منفعتلرینی وقایه ایچون تورکیه ایله ظاهراً دوست کیندلکری حالده حقیقتده عثمانلی دشمنلرینه معاونتده بولونمالرینه بردرلو تحمل ایده میوردی. خصوصیه (سن غوطار) محاربه سندن اول فرانسه نك آوستریایه معاوتی کوپریلی زاده بی دلخون ایدیوردی. صدر اعظم، اون دردنجی لوئی به قارشی کوستردیکی خصومتده حقلی ایدی. واقعا لوئی، محاربه ده آلنان غنائمدن کندیسنه کوندریلن عثمانلی بایراقلرینی ویانه به اعاده ایتشدی؛ فقط آوستریا ایمپراطور لغنه ایتدیکی خدماتك یاد و تکرارینه وسیله اولمق اوزره یابدیردینی مدالیه نك اوزرینه (جرمانیا سه رواطلا)

یازدیرمقدن کری طور مامشدی. اون دردنجی لوئی، فاضل احمد پاشانک ماجارستان سفرینی کونی کوننه تعقیب ایتمش، وقایعه صوڪ درجه مراق کوسترمشدی. حربدن اینی خبرلر آلدینی زمانلر محظوظ اولمش، یاره لیلرک تداویسی ایچون امرلر ویرمشدی (۱). لوئی یالکز بونکله قالمشدی؛ جزایر ساحلنده تعرض ایتمشدی. جزایر قورصانلرینی قورقوتتمق ایچون آفریقاده بویوک وکوزل بر لیمانہ مالک، ثابت بر نقطه بولوندیرمق، بوتون قوتلری بورایه ییغمق فکرندہ بولونمشدی. بومقصد حاصل اولدینی تقدیرده فرانسه بحر سفیده حاکم اولاجقدی. بوسیدن آفریقا ساحلنده (جیجهالی) بی اشغال ایتمش، عثمانلی طوپچیلرینک متاتی فرانسزلی بوسکورتتمکه موفقیت حاصل ایلمشدی (۲). لوئی بوحرکتلرینی معذور کوسترمک ایچون کویریلی زاده به مأمور کوندرمش، بومأموره اون دردنجی لوئینک ماجارستانه قطعی بر مجبورت الجاسیله عسکر کوندردیکنی، بوحرکتک باب عالی ایله موجود مناسبات حسنه به منافی اولمادیغنی، از جمله حکومتک اسکی معاهده لره کمال صداقتله رعایت ایلدیگنی، حتی بومعاهده لره دها صمیمی بر صورتده تجدیدینه طرفدار

(۱) لاویس، فرانسه تاریخی، جلد ۷، ص ۲۷۴

(۲) لاویس، فرانسه تاریخی، جلد ۷، ص ۲۷۲

بولونڈیغنی ، سویلہ مشدی . سوکرا ، دیگر بر مرخص کوندره رك (جیجہ للی) مسئلہ سی حقندہ کی اسبابی ذکر ایتمک ایستہ مشدی . ایکی مرخص ، فاضل احمد پاشایہ بلغرادده ملاقی اولمشلر ، وظیفہ لرینی بورادده ایفا ایلمشلردی . کوپرلی زاده فرانسه سیاستک دسائسنہ کاملاً واقفدی ؛ فقط لوینک سفیر لرینہ هیچ برشی سویلہ مہ مش ، یالکز محمد رابعک آفریقا ساحلندہ فرانسه یہ برقاریش برترکنہ راضی اولامہ جنی آکلامشدی . آفریقا مسئلہ سی بوسوزلہ کنیدیلکنندن حل ایلمشدی . فرانسرلر آرتق بوساحلده دیکیش طوتدیرامیہ جقلرینی آکلامشلردی . بومسئلہ لردن سوکرا قولبرہ ، وقتیلہ فاضل احمد پاشانک باباسندن طایاق ییہن لاهہ وانتولہ یی سفارتلہ استانبولہ کوندرمشدی . وانتولہ (سہ زار) سفینہ حربیہ سیلہ استانبولہ کلدیکی ازمان ، کندیدسنکده آوستریا وانکاترہ سفیرلری کی قبول ایلمسنی آرزو ایلمشدی (۱) .

کوپرلی زاده یکی سفیرک استقبالہ اون چاوشدن فضلہ کوندرمہ مشدی . حتی سفیر حضورینہ کلدیکی ازمان ،

(۱) « لاهہ ، دها ایلمک حملہ دہ ذی قدرت وهرکسک قورقدینی بر قرالک سفیرندہ کوریلہ جک طبایی ابراز ایلمش ، متین الطبع بر ناظر دن منتظر بر عظمتلہ حرکت ایتمشدی . دیوان ارکاتی ہر زیارتندہ ، متبوع مفتحمنک عظمتندن ، عسکرینک

ایاغهبیه قالقمامش، فرانسزلرك عثمانلی دشمنلرینه یاردیمده بولوندقیرینی یوزینه قارشى سوبله مشدی . لاهه وانتوله بوصولوق معامله دن دلکیر اولمش، صدر اعظم کندیسنه بردها بویله معامله ده بولوندیغی تقدیرده استانبولی ترك ایده جکنى سوبله مشدی . فقط کوپرلی زاده بوتهدیدلره قطعياً اهمیت ویرمیوز، ایکنجی دفعه سندهده سفیری عین صورتله قبول ایدیوردی . اوزمان لاهه وانتوله معاهداتی فیلاتوب آتیور، کوپرلی زاده پر حدت سفیرک یهودیلکندن بحث ایدیوردی . بوسردهده چاوش باشی فرانسه سفیرینی قولدن چکوب قالدیریور، سفیره طایاق آتامیه باشلایور، سفیرک قلیجنه طاوراناماسی اوزرینه یاناغه شدتلی بر طوقات ایندیریوردی (۱) . کوپرلی زاده فرانسه سفیرینی اوچ کون حبس ایتمش، بومدت ظرفنده شیخ وانى افندی و قاپودان پاشا ایله کوزوشمش، نهایت سفیرک تکرار قبولته و کندیسنه حسن صورتله معامله یه قرار ویرمشدی . فی الحقیقه بوملاقانده

قدرتندن باشقه برشیدن بحث اتمه مشدی . بو حال صدر اعظمک جانی صیقمش، حتی بوحرکتی کندیسنه وذات شاهانه یه قارشى کندی ملکنده ای دلیلن بر حقارت صورتنده تلقی ایله مشدی . بوسیدین سفیره تخفیر آمیز معاهلاتده بولونمشدی . ، شاردهن . آناتولیده سیاحت .

کوپرلی زاده سفیری استقبال ایش ، طایاقلر و طوقاقلر اونوتولش ، دولت عثمانیه ایله فرانسه مناسباتی اسکیمی کبی دوام ایله مشدی .

اون دردنجی لوئینک لاهه وانتوله یی کوندرمکدن مقصدی فرانسزلرک مصر و بحر احمر واسطه سیله هند تجارتنه دوام ایتملرینه مساعده استحصال ایتمکدی . بو صروده جنویزلرده عثمانیلرله طوغرودن طوغری به تجارت معامله سنده بولنمق ایچون فرانسه نک توسطنی طلب ایلمشلردی . کوپرلی زاده بو طلبری رد ایتمشدی . سوکرا جنویزلر انکلیزلره مراجعت ایتمشله ، انکلتره ایله دولت عثمانیه مناسباتی غایت ائتلافکارانه اولدینی ایچون انکلیزلر ایله فلمنکلره بخش اولنان مساعدادن جنویزلرده استفاده یه موفق اولمشلردی .

اون دردنجی لونی بو حالدن مغبر اولارق لاهه وانتوله یی استانبوله کوندرییور ، کوپرلی زاده نک بو امتیازاتی کری آلمسنی تکلیف ایدییور ، تورکیه نک فرانسز بایراغندن بشقه هیچ بر بایراق آلتنده تجارت کمیسنک کلسنه مساعده ایتیه جکنه دائر عقد اولنان معاهده یه قارشنی بو حرکتی بر تجاوز عد ایلیوردی . فقط کوپرلی زاده لوئینک بوتکلیفنه حدت ایدییور :

— باب عالی به هر کس کیرر چیقار . شوکتلو

خىكارىمىز ك قديمى دشمنلىرى طرفىدىن بىلە استىراحم
اولوندىغى زىمان انلرلە صلح ايدە بىلەر ، انلرلە مساعدات
احسان بويورر ، فرانىچە قرالى بوكا قارىشاماز . قرال
جانابلىرى ايچون ، كندىسنىك پادشاهلىغى و خرىستيانلر ك
باش حاكىمى اولدىغى باب عالينىك طانىماسى كافىدر . فقط
باشقەلرى ايچون باب عالى يە امر و ىرمكە قالىقىشامسون .
دييوردى (۱) .

لاھە وانتولە ، كوپرىلى زادە نك بو سوزلر يە حدت
ايدىيور : « متبوع مفخىم بو عنوانلىرى من قبل الرحمن
مظفريتلىرى ساىە سنده احراز ايتىشدر . » دييوردى .
فرانسە حكومتى ، كوپرىلى زادە نك جنويزلرلە معاھدە يى
قطعیاً بوزمادىغى كورونچە ، وندىكىلەرە كرىد ايچون قوۋ
امداد يە كوندرمكە انتقام آلىق تصورندە بولونىيوردى .
فى الحقیقە فرانسىز لر ، باب عالى يە قارشى دسىسە كارانە
حرىكت ايتىمكدن فارغ اولىيورلردى . كرىدە متمادى اعسكىر
كوندرىيورلر ، عثمانلى نفوذىنى قىرمايە اولانچە غىرتلر يە
چالدىشىيورلردى . بو صرەدە فاضل احمد پاشانك
كرىد سفرندە بولونماسى فرانسىز لرك سياستنى برقات دەا
تسھىل ايدىيوردى . دىكر ناظر لر كوپرىلى درجە سنده
(۱) لاوالە ، توركىە تاريخى ، جلد ۲ ، ص ۹۴-ھامەر ،

عزمکار اولمادقلری ایچون فرانسز سفیرینه یکی بر معاهده نامه امضالانماسنی و عدایدیورلردی . فقط کرید سفیرینک پارلاق بر صورتده نتیجه لئسی اون دردنجی لوتی بی عثمانلی دشمنلکندن و از کیریور، ایشته اوزمان باب عالی طرفندن متفرقه سلیمان آغا (آولونیا) دن واپوره پینره ک (مارسیلیا) به طوغرو یوله چیقیور (۱) ، اون دردنجی لوتی ده مارکی دونوانته لی استانبوله کوندریوردی .

لوتینک مقصدی قبوله رک تنظیم ایلدیکی لایحه بی تطبیق ایلکدی . نوانته ک وظیفه سی ده بحر احمرک فرانسزلره کشادینه ، سویش ایله اسکندریه آره سنده تعلیات اجراسنه ، ممالک عثمانیه نک سائر نقاطنده اولدینی کبی مصرده ده کمرک رسمنک تزیلنه دائر کوپرلی زاده فاضل احمد پاشا ایله بر معاهده عقد ایلکدی . لوتینک سفیری اوچ آی یولجلیق ایتدکن صوکر استانبول اوگرینه کلشیدی . بودورده اجنی کیلری سرای بروتنی طولاشدقلری صروده سرای هایونی سلاملاق ایچون طوب آتمق عادتدی . اوصروده محمد رابع (ادرنه) ده ، آپیشنده طولاشدینی ایچون فرانسز سفینه سی بو بوش سرایک مازغالی و کهنه دیوارلرینی سلاملامقدن صرف نظر

(۱) تاریخی سیالار ، صراحت - هامر ، جلد ۱۱ .

ایتمش، سرایک بیاض کوشکریخی کولکه ندرن آغاقلقلر
 اوکندن چهرک لیمانده دمیر آتامیه باشلامشدی .
 کمینک بوصورتله حرکتی شهرده اندیشه و مرافی
 موجب اولمشدی . همان هرکون برچوق خلق
 فرانسز سفینه سنی کز مکه کلیور، طویلرک چوقلفنه ،
 افرادک انتظامنه مفتون اولیوردی . ینه برکون سلطان
 محمدک والده سی ترخان سلطان ساحله کز نیمکه چیقمش ،
 فرانسز کمینسندن کن دیسنگ سلامانمانسی طلب ایلمشدی .
 او زمان فرانسز ضابطلری نسوانپرستانه بر تزا کتله
 راسمه سلامی ایفا ایتمشله ، کمی پی رنگا رنگ بایراقلرله
 دوناتمشله ، سرای بروننده کی باطاریه لر والده سلطانی
 سلاملامایه باشلار باشلاماز آنلرده اطرافی طوب صدالریه
 ولوله دار ایتمشلردی . فرانسز طوپلرینک طراقه سی
 خلقک راحتسز لکنی موجب اولمش ، فرانسز اسیرلرینک
 فراره تشویق ایدللری ایسه آریجه اختلافه سیبیت
 ویرمشدی . بودورده (طولون) ده قورسانلردن آلمش
 تورك اسیرلر بولون دینی کبی، استانبولده عین صورتله
 آله ایدلمش فرانسز اسیرلر بولونوردی . فرانسز لر استانبوله
 کلیر کلز آنلری تشویق ایتمشله ، ایچلرندن سوالیه
 دوبوزوی کیزله مکه موفق اولمشلردی . مع مافیله بو اختلاف
 آز بر زمان صوکره حل ایدلش ، سفیر (قندقلی) یه

چبقارق اورادن پارلاق بر آلیله سفارتخانه به کلمشدی .
 بو آلی ای پک محشم اولمشدی : اوگده بورولر چالینیور،
 یکچیریلر ایله سپاهیلر مهیب طورلریله ایلریلیوردی .
 روم تر جانلر، اوزمانک موداسنجه، اوزون البسه کیمشله،
 سفیره رفاقت ایدیورلردی . سفیر، نوانتهل سفارتخانه سنه
 کلیر کلز طوپلر آتیلمايه باشلامش ، اطراف طراقلر
 اینجده قلمشدی .

نوانتهل بومدید رسم استقبالدن برقاچ کون سوکرا
 کوپرلی زاده نک یکرمی بش سنه دن بری دوام ایدن
 (قدیه) محاصره سنه ختام ویره رک ادرنه به کلدیکنی خبر
 آلمش، رفاقتنده بولونان هندش رکتی مدیرندن بحر احمر
 مسئله سنه دائر معلومات آلدقندن سوکرا نطقلرینی
 و جوابلرینی حاضر لاش، (ادرنه) به متوجه آوله چیقمشدی .
 سفیرک ادرنه به طوغرو، قیشین اجرا ایلیدیکی سیاحت
 پک مشکل اولمشدی . یوللرده کاروانلرله حرکت ایدیلیور،
 کیجه لری خانلرده ویا کاروانسرایلرده مسافر قالینیوردی .
 فرانسز هیئت سفارتی یولجلیق ائناسنده تورک قیافتنده
 بولتیورلر، ادرنه به یاقلاشیر یاقلاشماز ائوابلرینی دکیشدیر .
 ییورلردی . بوسره ده سلطان محمد رابعک آو دونوشنه
 تصادف ایدیورلردی . فرانسه سفیری نوانتهل
 بو تصادفی شو صورته تصویر ایدیور :

سزه شوقدردیبه بیلیرم که کندیس ابری آچیق کوزلری .
 بو اولاق وکنیش سببسی، پالا بیقلری، چکه سنی اورتن سیرک
 صفالی ، اوموزلرینک اراسنه کومولوکبی طوران باشی ایله طبق
 بر مغربی بی آگدی ریور . بوینه کلنجه ، طن ایدرم ، اورته اولاجق .
 نوانتهل ادرنه سر اینده اولا کوپریلی طرفندن قبول
 ایدلمشدی . نوانتهک دیدبه وعظمتیله صدراعظمک کوزنی
 بو یامق حقنده کی امللری بوشه چیقمشدی . کوپریلی زاده
 صوک مظفریتک نشه سیله عظیم بر غرور ایچنده ایدی .
 خصوصیه فرانسزله قارشی بو یوک بر عداوت بسله مکه
 باشلامشدی . فرانسز لر عثمانلیرله دونستلق ادعا سنده
 بولندقلری حالد ، همان هر طرفده ، حتی دشمنک ایلك
 صفرنده ، داتما فرانسزله تصادف ایدلمشدی . فرانسز
 سفائتک استانبولده کی طرز حرکتلری ده صدراعظمی
 کوچندیرمشدی . بو سیدن نوانتهک فاضل احمد پاشا
 طرفندن حسن صورتله قبول ایدیله جکی شبهه لی ایدی .
 نوانتهل اوکون کوپریلی زاده طرفندن قبول ایدلمشدی .
 فرانسز سفیری دیورکه :

« فاضل احمد پاشا بکا اودرجه وقور کوروندی که ، ممکن
 دکل تعریف ایده مم . آیاقلری بی برینک اوزرینه آتارق اوزاتمش ،
 ایکی ایله دیزلری طومشدی . آلری اوقدر صیق باغلامشدی که ،
 بر لحظه قیلد ادیغنی ویا آیرلدیغنی کورمه دم . بکا دقتلیجه باقدن
 صوکره کوزلری سوزدی . طوروشی اوقدر طبیی ، و اودرجه

وقورانه ابدی که، لافردی سویلرکن صفالنگ اوبنادینی زورفرق
ایدیله بیلوردی .»

وزیر اعظمک صارینی کوزلرینه قدر اینمش ،
آرقه سنه کیدیکی کورکک قالدیق یاقه سی یوزینی اورته جک
بر وضعیت ککشدی . اوکون فاضل احمد پاشا فرانسر
سفیرینه غایت قیصه جوابلر ویرمش ، اوسوز سویله .
دکجه : «بک ای! بک ای!» دییه مقابله ایتمشدی . نوانتهل ،
احمد پاشانک جدی سیپاسنده علامت ممنونیت تولیدایتمک
ایچون چوق اوغراشمش ، نهایت سلطان محمد رابعک
آومراقندن بحث ایتمدیکی صرهدده فاضل احمد پاشا :

— پادشاهمز اک وحشی حیوانلری بیله تعقیب ایدر ،
یاقالار ، اولدیرر . فقط آنلرک قانلرینی دوککدن اوصانجه
انسان قانی دوکک ایستر ! دیمشدی .

کوپریلی زاده دها ایلرینه کیده رک نوانتهک عزت
نفسنه طوقوناجق سوزلر سویله مش ، آوستریالیلرله
وندیکیلرله معاونت لرینی ایما ایتمک ایسته مشدی . سفیر ،
فرانسزلرک تورکلرله اوتهدن بری دوست اولدقلرینی بیان
ایلمدیکی زمان ، کوپریلی زاده :

— اوت ، فرانسزلر بزم دوستمزدر ؛ فقط انلری
دائما دشمنلریمزله برابر کوریورز ! دیمشدی .

صوکر اسفیر قرالک نفوذ و سطوتندن بحث ایدنجه
صدر اعظم :

— قرالکز قدرتلی بر حکمدار اولایلیر ؛ فقط
اونک قیلیجی دها یکیدر . دیمشدی .

نوانتهل ، اون دردنجی لوئینک بحر اخر تجارتنه فوق-
العاده اهمیت ویردیکندن بحث ایتدیکی زمان :

— بویله بویوک بر حکمدار ناصل اولیورده عادی
تجارت ایشلریله مشغول اولایلیرور ! دییه بیان تعجب
ایله مشدی .

او کون کوپرلی زاده ایله ملاقات اییجه اوزامش ،
نهایت قهوه و شربت اکرام ایدیلهرک سفیره رخصت
ویرلمشدی . حتی رمضان اولوق حسیلله بخور تقدیمندن
صرف نظر ایدلمشدی . نوانتهل بوبسیط رسم قبولدن هیچ
متأثر اولامشدی . اعتمادنامه سنی محمد رابعه تقدیم ایدیه جکی
صرده قرال ایله پادشاه بیتنده کی روابطی تأییدیه غیرت ایتک
تصورنده بولنمشدی . حضوره قبول اولونورکن ایکی چاوش
واسطه سیله کیرمشدی . چاوشلر سفیرک اوموزلرندن
طوتیورلردی . بوسیدن نوانتهل حضور شاهانه ده صیق صیق
اکیلمکه ، آثار احترام کوسترمکه مجبور اولمشدی . سفیرک
روایتیه کوره ، سلطان محمد عرض اوطه سنده عادتابر معبود
وضعیتمده ایدی . الماسلرله مزین بر تخت اوزرینه اوطورمش ،

ایکلی یا صدقلرہ طایانمشدی ، سفیر بومشکل وضعیتده ایراد نطق ایتمش ، اون دردنجی لوینک قدرت ومہارتندن بحث ایلدیکی صرہده محمد رابع صدر اعظمی ایما ایدرک ؛ -- لالامہ آکلاینگز !

دیمشدی . اوکون حضور شاهانہیہ قبول مراسمی ده بوصورتله ختام بولمشدی .

نوانتہک عثمانلی پایتختہ کلکدن مقصدی فرانسه ایله موجود عہدنامہ لری تجدید ایلمکدی . قولہر ، سفیرک جوابنہ شدتہ انتظار ایلدیکی ایچون معاہدہنک بر صورتی فاضل احمد پاشایہ تقدیم ایلمشدی . فقط آریہ رمضان وبایرام مشغولیتلری کیرمش ، سفیرہ ویریلہ جک جواب تأخیر ایلمشدی . بایرام ده کچدیکی حالده ، معاہداتک تجدیدی ایچون لازم کلن مذاکرات هنوز باشلامشدی . فی الحقیقہ اوزمانلر باب عالی ایله مذاکرہ بولونمق مشکل بر مسئلہ ایدی . مذاکراتده بولونمق ایچون اول امرده روم ترجمانلرک وساطتنہ مراجعت لازم دی . واقعا قولہر شرقدہ ترجمان یتشدیر مک ایچون فرانسز چوققلرینہ مخصوص بر مکتب آچدیرمشدی ؛ فقط بونلر هنوز اکال تحصیل ایتمہ مشلردی . بوسیدن فنارلی روملرہ احتیاج کوسترمہ مک امکان خار جندہ ایدی . وزرانک جبر وتحکمی قیلرندہ عظیم بر قورقو تولید ایلدیکی جہتلہ ترجمانلر سفیرلرک بوتون ارزولرینی

سویله مکّه جسارت ایدہ مزلردی . صدر اعظمک حضورندہ
 قیزاریرلر ، موراریرلر ، قان تر ایچندہ قالیرلردی . بعضاً
 جرأتکارلقلرندن طولایی طلب عفو ایچون یرلرہ قاپانیرلر ،
 ایجابندہ ہر ایکی طرفیہ او قشامقدن خالی قالمالزردی .
 نوانتل بوکبی اشخاصک وساطتیلہ مرانی آکلا تہمایہ مجبور
 اولمش ، صدر اعظمک حریرص کتخداسندن ہیچ برشی
 استحصالہ موفق اولامانجہ مفتی بہ مراجعت ایلمشدی .
 نوانتل ، مفتی منقاری زادہ طرفندن قبول اولوندینی زمان ،
 اون دردنجی لوئینک نامہسنی او پھرک تقدیم ایلمشدی .

منقاری زادہ ، سفیرک وضع احترامکارانہسنہ
 قارشی اطوار و اوضاعی ہیچ بوزمامش ، ائندہ یازمقدہ
 بولندینی کاغدی براقش ، نامہنک اصلہ ہیچ اہمیت
 ویرمدن ترجمہسنی آچمشدی . سوکرا ، کال لاقیدی ایلہ
 باشند آشاغی سوزہرک :

— کوزل!

دیمش ، فقط مذاکراتی تسریع ایچون ہیچ بر
 تشبندہ بولونامیہ جغنی بیان ایتمشدی . دہا طوغروسی
 رجال حکومتک کافہسی صدر اعظمک شدت وجدیتندن
 قورقمشلردی . کوپرلی زادہ بو ائنادہ ادرنہدہ فعالانہ
 اجرا آتدہ بولونیور ، مبتلا اولدینی عشرتدن باش آلابیلدیکی
 زمانلر حقیلہ ایفای وظیفہ ایتمکدن کری طور میوردی .

احمد پاشا فوق العادہ متعظم ، ایجابندہ شدید ۔
 الطبع ایدی . فقط عظمتی ظاہری ایدی . لزومندہ
 سیاسی دسیسہ لہرہ مراجعت ایتمکی پک کوزل بیلیردی .
 فرانسز سفیرینہ قارشی کوستردیکی شدت ایسہ ، صرف
 مرانمی ترویج مقصدینہ منی ایدی . خصوصیلہ فرانسزلر
 حقندہ کی عداوتی کندیسنی بوصورتلہ حرکتہ مجبور
 ایدیوردی . بونکلہ برابر فرانسزلرک تجدید عہودہ
 مجبور اولدقلمنی تقدیر ایدیورہ ، فقط نوانتہل طرفدن
 بیان اولونان مواد حقندہ قرالدن آلتی آہ قدر برمکتوب
 کلکسنی آرزو ایلیردی . فاضل احمد پاشا فرانسز سفیرینہ
 بوشراطلی آکلاتمش ، اوزمانہ قدر استانبولہ استراحت
 ایتمسنی توصیه ایلمشدی . کوپرلی زادہ ، هیچ بر تہدیدہ
 قولاق آصایوردی . حتی نوانتہل ، براز سرتجہ حرکت
 ایتمک ایستہ مش ، اوزمان عثمانلی وزیری در حال شو جوانی
 ویرمشدی :

— شوکتلو خنکاریمزک سائر کفار ایلہ هیچ بر
 معاملہ سی اولمادینمی ایچون آنلرلہ نہ معاہدہ ، نہ دہ تجارت
 عہدنامہ سی عقد ایدر . بوکبی مساعداتی آنجق دوستلرینہ
 بر لطف و بر احسان اولمق اوزرہ عنایت بویورر . بناء علیہ
 پادشاہکز کندیسنہ ایدیلن بولطفلہ قناعت ایتملیرد . بوندن
 باشقہ ، باب عالی اجنیلرہ بخش ایلدیکی مساعداتی هیچ بروقت

زور ایله ویرمز؛ دایما حلم و ملایمتله احسان ایدر. مادامکه معاهداتک تجدیدنی آرزو ایتمورسکمز، او حالده چکیلوب کیده بیلیرسکمز.

کوپریلی زاده بو فکرنده قطعاً اصرار ایتمشدی (۱).
نواسته، کوپریلی زاده ایله صوکه ملاقاتی شو صورتله تصویر ایدیور :

« برابر او طور دیغمز زمان بنده اونک کبی مغرور ولائید طوردم. ترجمان صدر اعظمک سوزلری بربرینه قاریشیدر اراق غایت معلق بر صورتده آکلادی : « آلتی آیه قدر دوست ویا دشمن اولدیغمز بللی اولور ، دیور، دیدی. فقط نیم آکلایشمه کوره صدر اعظم دها سر نتیجه سوبله مشدی. حتی فضله برمهلت ویرمه جه جکئی ، آلتی آیه قدر دوستلغمزک ویا دشمنلکمزک بللی اولاجغی ، بو قدر ترده لزوم اولمادیغی ، شاید آرزو ایدر لسه فرانسزلرک سفر تدارکنده قویولا بیله حکلری سوبله مشدی . صدر اعظمک بو تعظمی بکاشفاها آکلایش اولسه ایدی بونی رد ایتمکده اصلاً تصور ایتمز. متبوع مفخیم قرال حضرتلرینک نه زمان آرزو ایدر لسه او زمان جواب ویره جکلری و دنیاده هیچ کیمسه دن قورقورلی اولمادیغی سوبلردم ... صدر اعظم بو سوزلرک اوزرینه در حال قهوه ، شربت، کل صوبی و بخور کتیرله سنی امر ایتمش، دها طوغروسی برآن اول یانندن چکامه می آرزو ایله مشدی. کذا سوزی دایما قیسه کسمی ده بو آرزوده بولوندیغی ایما ایدیوردی . »

فی الحقیقه فاضل احمد پاشا فرانسز سفیرینه درشتانه

معاملہ ایتمش ، سفیر طیشاری چیقارکن یرندن بیله قلد امامش ، کندینسی بسیط بر صورتده سلاملامشدی . نوانتہل ، صدر اعظمک بو حرکتی ایله عثمانلی سیاستک بی پروالغنی ادراک ایتمش ، استانبوله عودتندہ احباسندن برینہ یازدینی مکتوبده :

« باب عالی تک عظمت و عروزی ، فرانسه یه قارشی کوستریلن لاقیدی بی تصویر ایچون بر جلد طولدی رفق ایجاب ایدر . »
 دیمشدی . نوانتہل صوک ملاقاتدن صوکرا قدسه سیاحت ایتمشدی (۱) .

نوانتہل ، معاهده لری تجدید ایچون عثمانلی غرورینہ قارشی سرفرویه مجبور اولمش ، نہایت عقد ایتدیکی آتمش بر ماده لی (۱) آستانہ سعادتن صیدایه واروب کلنجه یول اوزرنده واقع اولان قاضیلره و کتبخدا برلری و یکیچری سردارلری و ساثر ایش اولرینہ حکم کہ

فرانجه پادشاهنک آستانہ سعادتمده تجار و کیلی اولان ریوده سده سعادتمه عرض حال کوندروب برنفر ترجانی و ایکی خدمتکاری یساجی ایله صیدایه خدمت ایله زوانه اولوب کلرک تحت قضا سنه واروب داخل اولورایسه و منازل و مراحل دن مرور و عبور ایله کلرنده کندولره و اسباب و طوار لرینہ کسنه مداخله ایلیوب امین و سالم عهدنامه هایونم موجبنجه حمایت و صیانت اولتیق بابتده امر شریفم و برلک رجا ایتکیق قانون قدیم و عهدنامه ضابور موجبنجه عمل اولتیق ایچون حکم یازلمشدر . فی اواسط
 م ۱۰۷۳ (دیوان هایون دفتری ، ۹۴)

معاهده ایله فرانسز مطالباتی قورتارمايه موفق اولمشدی (۱).
 نوانته له محمد رابعك طغراسيله عزین اولق اوزره آل
 قدیفه دن بر محفظه ایچنده ویریلن معاهده نامه ده ، مصر
 مستتا اولق اوزره کمرک رسمی یوزده اوچه تزیل
 ایدیلیور، فرانسز قونسولوسلریله تبعه سنه سربستی ویریلیور،
 تجارت تسهیل و مصارف تقلیل ایدیلیوردی. بوندن باشقه،
 قمامه کلیسای ایله مقامات مبارکه نك کافه سی فرائق
 راهبرینه تودیعی اولونیور، ممالک عثمانیه ده بولونان
 رهبانک سربست این اجرا ایتملرینه مساعده ویریلیوردی.
 عثمانیلرک خراج وضع ایتدکلی کلیسالردن خراجلر
 رفع ایدیلیور، غلطه ده سن ژورژ کلیسای قابوسه نلر
 ایله زه زوویتلره براقیلیوردی (۲).

اون دردنجی لوئینک ناظرلری، بودورده تورکه نك
 مظفریتلرینه اهمیت ویرمیورلردی. عثمانلی دولتک
 داخلی انتظامسزلی، عثمانلی حیات اجتماعی سنک مدنی
 و اقتصادی هیچ بر اساسه مستد اولماسی یوزندن بیهه حال
 انحطاطه محکوم اولدیغنی کوربیورلردی. کوبریلرک

(۱) واندا، نوانته ک سیاحتی، ص ۱۰۶ — کوبریل

زاده نك مکتوبی .

(۲) ۱۷۴۰ معاهده لری، سن پرست، ص ۴۹۴ -

هامر، جلد ۱۱، ص ۴۳۸ - لاقرووا، خاطرات، جلد ۱،

ص ۳۹۹

غیرتی عثمانلی حدودلرینی توسیع ایدیور، طبل و کوس آوازملرینک ماجارستان اووالرنده عکس انداز اولدینی ایشدیلیوردی؛ فقط مملکتده فکری، اجتماعی، مالی، اوروپا ترقیاتله متناسب هیچ بر تشبث وقوعه کلمه سی دولتک آتیسنی تهلکده بر اقیوردی. فرانسه حکومتی بوتهلکدنک وقوعنده کندی حصه سنی آلمق ایستیور، «غریبه تحولات عظیمه تولید ایدم جنک اولان بو حادنه نظر اعتباره آله رقتدایر لازمه اتخاذا ایدیوردی» (۱). فقط اوروپا موازنه دولیه سی ایچون تورکیه نک یاشاماسی الزم عد ایدیور، شرقدہ آوستریایی ضعیف دوشوره رک غریبه تأمین فائقیت ایچون فرانسه نک عثمانیلرله اتقاقی یکانه چاره تلقی اولونیوردی. بناء علیه اون دردنجی لوئینک ناظرلری عثمانلی دوستلغندن استفاده ایدرک شرقدہ فرانسز نفوذینک آرتماسنه غیرت ایدیورلردی. همان هر سنه شرق اسکله لرینه مأمورلر کوندریورلر (۲)،

(۱) لاواله، تورکیه تاریخی، جلد ۲، ص ۱۷

(۲) آغریبوز سنجاغ بکنه وقاضیسنه حکم که

فرانجه پادشاهنک آستانه سعادتده تجاروکیلی اولان قدوة اعیان المله المسیحیه ریوده نام فرانجه سده سعادتده عرضحال ایدوب عهدنامه هاپوننده ممالک محروسه مده اولان اسکله لره کلان فرانجه کیلرندن (سلامیه) نامنه اوتوز آچه دن زیاده آلمیه دیه مسطور و مقید ایکن کندو رضالریله آغریبوز

اجنبی وبالخاصه انکلیز رقابتی قیرمق ایچون هر درلو تدایره توسل ایلدورلردی . بوسایه ده فرانسزلرک شرق تجارتنی جنوبی فرانسه ایچون توکنمز بر منبع ثروت تشکیل ایدیوردی . پرووانسلیر شرقی کندیلری ایچون یکی بر هندستان تلقی ایدیوردی . شرقده قونسلوسلقلر تأسیس اولونیور ، سیاحلر ایچون توصیه نامه لر و براتلر آلینیوردی .

کوپریلی زاده نك صدارتی هنکاهنده ، اون درنجی لوئینک تورکیه ده الكزیا ده مناسبتده بولوندیغنی خرسیتیانلر : آطالر دکزنده کی قاتولیکلر ، آرناولقده کی میردیتالیر ، لبنانده کی مارونیلر ایدی . لوئینک ناظرلری میسیونرلر واسطه سیله بواقوام بیننده فرانسز نفوذینک ارتدیرلماسنه چالیشیوزلردی . اوروپانک اوزمانکی وضعیت سیاسیسه سنه

اسکله سنه کن هر شیقهدن رعایة ولایت ضابطنریسه مقتضی اولان یرلره جمعاً یوز بش غروش و برمه کراضیلر اینکن حالا زیاده طلیله رنجیده ایتلریله آئنده اولان عرص موجبجه منوال مشروح اوزره رعایة ویریلان یوز بش غروشدن زیاده آلتیوب وکیلری تمام تحمیل اولمدین بعض متاع آلتق ایچون محل ضربوره قریب یره واروب اسکله ضربوره کلده که تمام یول تحمیل ایلدیکنده تکرار سلامیه عوایدی آلتماغه امر شریفم رجا ایلدوکلری اجلدن عهدنامه هایونمه وقدمدن اولاکلشه مخالف رنجیده اولتماق ایچون حکم یزلشد . فی اوخرد ۱۰۷۳ (دیوان هایون مهمه دفتری ، نومرو ۹۴) .

کوره، اون دردنجی لوئی ایله محمد رابع، آوستریا نفوذینی قیرمق و بو صورتله جهانہ حاکم اولق فرصتی غائب ایدیورلردی. دینی بر تعصب، بی فائده بر غرور هر ایکی طرفی ده یکدیگرینه تقربدن منع ایدیور، فرانسه-عثمانلی اتفاقی ایچون مساعد بر فرصت غائب اولیوردی. بودورده آوستریا کیتدکجه انحطاطه دوچار اولیور، انکلتره همان داتما فرانسه یه تابع بولونیوردی. روسیه ایسه آروپا حکومتلی میاننده هنوز ظهور ایتمه مشدی. اوروپاده یالکز ایکی بویوک و محتم دولت واردی: شرقده کویریلیرک ذکاسیله فلاکتدن قورتولان عثمانلی سلطنتی؛ غربده ادبیاتی، علم وفنی، ذوق صنعتی و رجال سیاسی سیله یوکسه لن اون دردنجی لوئینک دبدبه وحشمتی.. عثمانلیر تعصبری و ترقیات عالمه بیگانه لکری یوزندن خرستیانلرک سیاسته و صنایعنه نظر حقارتله باقیورلر، هیچ بر خرستیان دولته تشریک مساعی ایتمه رک کندیلرینی دینی تعصبرینه قربان ایدیورلردی.

اون دردنجی لوئی ایسه قاتولیک مذهبنه مسحور، عثمانلیلری داتما محوه چالیشیور، آنلری آوستریالیر اوزرینه هجوم ایتدیره رک عادی بر آلت کبی قوللانمق ایستیوردی. بو صورتله ایکی قوتلی حکومتک مشترک دشمنلرینه قارشی منفرداً حرکت ایتدکلی کورولیوردی. فرانسه، سلاخی

یرینه قویدینی صرده عثمانلیلر تعرض ایدیور، عثمانلیلر صلح عقد ایدر ایتمز فرانسزلرک تعرضلری باشلا یوردی. عثمانلیلرله فرانسزلرک دینی تعصبلرندن، متقابل غرورلرندن آوستریا خاندانی استفاده ایدیور، روسیه نك استقبالی تأمین ایدیلوردی. دیگر طرفدن دولت عثمانیه کیتدجه تدنی ایدیور، فرانسز سیاستی ده تهلهک لره معروض اولیوردی. کوپریلی زاده نك صدارتنده روسیه نك اورر پاسیاستنده هیچ برنقوذی یوقدی. تاتار خاننك متوالی تعرضلرینه دوچار اولان چاره، دائماً کوپریلی زاده دن معاونت طلب ایدیور، عثمانلی حمایه سنه التجا ایلوردی. بوسره ده چاره، روس بطریقك عزلی ایچون اجتماع ایدن سینود مجلسنه ریاست ایتمسنی استانبول بطریق ده نیسدن رجا ایتمسدی. فقط بطریق، سلفی پارتیه نیوسك باشنه کلن فلاکتی بیلدیکی ایچون بودعوته اجابت ایتمه مش، یرینه آنطاکیه واسکندریه بطریقلری ایله طورسینا پسقبوسنی کوندرمشدی. کوپریلی زاده بومسئله یی خبر آلیر آلاز استانبول بطریقنی حضورینه چاغیرمش، روسیه یه کیدن بطریقلره پسقبوسی درحال عزل ایتدیرمشدی. بونك اوزرینه چاره استانبوله برهیئت کوندرمکه مجبور اولمش، (۱۰۷۷)، «رکاب کامیابه یوز سورمک ایچون» (۱)

روسیہ دنی کلن سفیر (ادرنہ) دہ قبول ایدلشدی . محمد رابع :
 — سفیرک فضلہ برسویلیہ جکی وارسہ حضورمدہ
 سویلہ سین ! دیمش ، اوزمان استانبول قائمہ قماہی قرہ
 مصطفی پاشا ، چار طرفدن نامہ یازیلش اولدیغنی پادشاه
 آکلاتمشدی . روسیہ سفیری بوصولتہ «خاک درگاہ سلطنتہ
 وضع جین و تکریم و طرف چاساردن کتوردیکی نامہ و ہدایای
 عرض و تسلیم» ایلہ مشدی . سفیرک مقصدی ، عزل اولتان
 بطریقاری عفو ایتدیرمکدی . سفیر بوکا موفق اولمش ،
 صوکر ا تا تار خانی عادل کرایک چارہ تابع قیلہ لردن
 ویرکی آلماسندن شکایت ایتمشدی . برسنہ صوکر (۱۰۷۸)
 کلن روسیہ سفیری ایسہ ، فرانسه سفیری لاهنک اوغرا دیغنی
 فلاکتہ دوچار اولمشدی . سفیر حضورہ کیردیکی زمان
 باشنی فضلہ اکمک ایستہ مش ، فقط ا کسہ سنہ شدتلی
 بریومروق یینجہ بالضرورہ ا کککہ مجبور اولمشدی . چاوشلر
 سفیرک ا کسہ سنہ اودرجہ باصدیرمشلردی کہ ، یوزینی
 یرلرہ قدر سورتمشلردی . سفیرک ترجمانی بومنظرہ دن
 دوچار ہیجان اولمش ، قورقوسندن دیلی طوتولمشدی .
 محمد رابع :

— اویلہ ایسہ وزیرلرم بونی ترجمہ ایتسینلر ، جوابی
 صوکر ا ویریلور !

دیمکہ مجبور اولمشدی . صوکر ا ، سفیرک طایاقلہ

چیقارلماسنی امر ایتمش ، روسیه سفیرینی دوکمک
 وظیفه‌سنی قره مصطفی پاشا ایفا اینله‌مشدی . نهایت
 سفیرده ، کاتبی‌ده ، ترجمانی‌ده کمال حقارتله طیشاری
 آتیلمشلردی . فقط بالآخره سفیرک استرحامی اوزرینه
 بو حقارتلر اونوتولمش ، چار آله‌کسی میخیایلوویچه طرف
 شاهانه‌دن دوستانه بر نامه کوندرلمشدی . روسیه
 سفیرینک قبولندن سوکرا ، باب عالی‌یه تابع قازاقلرک
 سفیری باراباش دیگر قازاقلر طرفندن کنیدیلرینه
 وقوع بولان تعرضه قارشی عثمانلی خاقانک حمایه‌سنی
 استرحام ایله‌مشدی .

کوپریلی زاده‌نک صدارتنده ، اوستریا ایله اولان
 مناسبات (واشوار) معاهده‌سندن سوکرا صلحچورورانه
 دوام ایله‌مشدی . ره‌نینکر ایله سفارت هیئتک عودتی
 متعاقب یکی قابوکتخداسی قازانوا ، آلدینی فرمانلرک
 احکامنی اجرا ایتدیریور ، ممالک عثمانیه‌ده‌کی فرانسیسکن
 راهبلرک حقوقنی تأمین ایلوردی .

سوکرا ، (اوپوار) و (وارات) پاشالرینه امرلر
 کوندرته‌رک اوستریالیلری هایدوکلرک ازعاج‌ایتمه‌ملرینی توصیه
 ایتدیریوردی . فقط بو صروده آپانی ایله برابر بوتون
 ماچارستان ، حتی کوپریلی زاده‌نک دشمنی قونت زیرینی

بیہ ، باب عالیڈن امداد اومیورلردی .

(واشوار) معاہدہ سی ماجارلرک آوستریاہ قارشى خصوصتلیرنی برقات دها آرتدیرمشدی . آوستریالیلریسہ بالعکس ماجارلرہ قارشى مظالمی کیندیکجہ تزیدایدیورلردی . ماجارلرک بویوک قهرمانی زیرینی میقلوش آودہ وفات ایتشدی . قاردشی زیرینی ، فرانکیانی ، ناداسدی ، وطنلرنی قورتارمق ایچون ابراز ایتدکلری مساعیدہ موافق اولامیورلر ، آوستریاہ قارشى اهانتلہ اتہام ایدیلینورلر ، (ویانہ) (غراج) دہ اعدام اولونبورلردی .

فی الحقیقہ واشوار معاہدہ سی ماجارلر ایچون پک مضردی . بومعاہدہ موجینجہ عثمانیلر (ایوار) ، (نویغراد) و (وارات) ی آلدہ بولوندریورلر ، بوضورتلہ ماجارستانہ ہر زمان آقین اجراسنی تأمین ایدیلینورلردی . بوکا مقابل عثمانلی قوتلرینہ قارشى قویا بیلیمک ایچون قرالک آلدہ ہیچ برقلعہ ، ہیچ برنقطہ استناد براقیورلردی . (واشوار) معاہدہ سنک شکلی ماجارلردہ غلیان حاصل ایتدیکی کبی لہ ٹوبولڈک پروتستان ماجارلرہ قارشى روا کوردیکی مظالم غلیانی برقات دها آرتدیریورلردی . ماجارستاندہ مملکتی قورتارمق ایچون ایکی جریان حاصل اولمشدی : یا اون دردنجی لوئینک معاوتتی تأمین ایتک و یا عثمانلی حمایتی آلدہ ایدہ رک بو حمایتی آلدہ عمومی بر عصیان

وقوعه کتیرمک . زیرینی میقلوشک قاردرشی پتهرزیرینی
 عثمانلیله قارشی خصومتی بر درلو یگمه دیکی ایچونو
 برنجی جریانی التزام ایدیوردی. دیکر بر قسم و ظنرورلرده
 اردل بکی آپاینک آدملری واسطه سیله باب عالی بی آلد
 ایتمهک جالیشیورلر ، موفقیت حاصل اولدینی تقدیرده
 سنوی ۶۰۰۰۰ طاله ر ویرکی ویرمکی تعهد ایدیورلر ،
 باب عالی یه متادیا سفیر کوندریورلردی. فقط له ئوبولده ،
 ماجار و ظنرورلرینک باب عالیده کی تشبثلرندن کاملاً خبردار
 اولیوردی. کوپریلی زاده (قدیه) محاصره سیله مشغول
 بولوندینی صروده زیرینینک سفیری بوقواچکی (قدیه) یه
 کلیور ، بوراده آپاینک سفیرلرندن ده یاردم کوریوردی.
 کوپریلی زاده (قدیه) محاصره سیله یورغون بولوندینی
 ایچون سفیری بوش وعدلرله اویالایوردی . فقط دیوان
 ترجمانی پنا یو طک عین زمانده ویانه محافلنی ماجارلرک تشبثلرندن
 خبردار ایتسی ، مسئله نک رنگنی بستون دکشیدیر .
 ییوردی . ایمپراطور هدیه لرله صدراعظمی (واشوار)
 معاهده سی احکامنه رعایت ده دعوت ایدیور ، پتهرزیرینینک
 ماجار قرالغنی کندینه ، اردل بکلکنی اوغلنه تأمین
 تشبثنده بولندیغنه دائر چیقان شایعه لر آبابی ایله ماجار
 بکلری بیننده منافرت حاصل ایدیوردی. اوزمان آبابی
 ایمپراطور له ئوبولده مقصدلرینه خدمت ایدیوردی. آبابی ،

دیگر طرفدن باب عالی یہ درحال سفیر لر اعزام ایدیوردی .
 کوپرلی زاده سفیر لری حقارتله قوغور ، (اردل) . التجا
 ایدن ماجار لرك درخال اخراجنی امر ایلوردی . حتی ،
 اردله التجا ایدنلرك ماجار بکزاده لرنندن اولمادیغنی ،
 شوکتلو پادشاهک ملک موروشنده سرسریلرك جای قبول
 بولامیه جغنی سویلیوردی . فاضل احمد پاشا صورتا
 و اشوار معاهده سی احکامنہ رعایت ایدیور ، آوستریا مظالمندن
 قاجارق عثمانلی دیارینہ التجا ایدنلرك قبول ایدلمه لرنی تکلیف
 ایلوردی ؛ فقط ماجار لره ینہ خفیاً معاونتده بولونیوردی .
 ایمپراطور له ٹوپولد ایسه صدر اعظمه متصل ہدیہ لر
 کوندریور ، ماجار ملتجیلرینک اخراجنی تأمین ایلوردی .
 بو صرہده دیوان ترجمانی پنا یوٹک وقتنی کوپرلی
 زاده بی امین بر معاوندن محروم بر اقیوردی .

کوپرلی زاده ماجار لره آوستریا لیلره قارشنی بوسیاستی
 تعقیب ایلدیکی کچی ، وندیكک نفوذنی قیرمش ، جنوزلره
 قارشنی مسالمتکارانہ بر مسلک تعقیب ایلمشدی . کنج وزیر ،
 مارکی اوکوستن دور اززو وساطتیلہ جنوزلره خیلی
 منافع تجاریہ تأمین ایتمشدی . بودورده اوروپانک تورکیہ
 ایله مناسبات سیاسیہ سی منافع کاملاً تجاریہ تأمین اساسنہ
 مستند ایدی . انکلترہ حکومتی بیله بو منافعک تأمین
 ایچون کوپرلی زاده یہ سفیر کوندریوردی . ینہ بر

دفعه سنده سوریه کمرکری مسئله سی ایچون انکلتره دن بر سفیر گمشدی . سوریه دفتر داری اتکلیر امتعه سندن آلتان یوزده اوچ کمرکدن فضله اولارق اسکندریه ده یوزده ایکی بچق کمرکدها طلب ایدیوردی . انکلتره نک در سعادتده کمرک سفارت کاتبی ریفو در حال (بلغراد) ه ، فاضل احمد پاشایه کوندرلمش ، اسکندریه ده تحصیل اولونان یوزده ایکی بچق فضله کمرک خزینه دفتر لرنده مقید اولمادیغی ایچون لغوینی طلب ایله مشدی . کوپریلی زاده بو محق مطالباتی در حال اسعاف ایشمدی (۱) . او زمان دفتر داره انکلتره

(۱) بوغاز حصاری قاضیلرینه و دزدارلرینه و سایر ضابطلرینه حکم که :

قدوة الامراء الملة المسيحية آستانه سعادتده متکمن انکلتره ایلیچسی ختمت عواقبه بالخبر عرض حال کوندروب بوندن اقدم انکلتره قیودانلرندن ابراهام قلاو نام انکلتره قیودانی انکلتره کیسی ایله کتوردوکی متاعک عهدنامه هایون موجبجه کمروکی ادا ایدوب الله ادا تذکره سی و بریلوب انکلتره یه کیتکی مراد ایلکله بوغاز حصارلرنده اکلندر میوب و ایچنده ممنوعاتدن متاع اولمیوب معتاد قدیم اوزره یوقلندوقدن صکره صالیو بریلوب یولنه روانه اولتی باینده اجازت هایونم ویرلک رجا ایتمکین قانون قدیم و عهدنامه هایونم موجبجه عمل اولتی لازم اولغله بیوردم که ضرور قیودان کیسی ایله کتوردوکی و آلوب کتوردوکی متاعک عهدنامه هایونم موجبجه کمروکی ادا ایدوب الله ادا تذکره سی ویرلکله ویرکوسنی ادا ایله کدن صکره اکلندر میوب عهدنامه هایونمه و اشبو امر شریفمه مفایر قیودان ضروری و نفرلرینی

سفیرندن انتقام آلتق ایچون (اسکندرون) لیماتی انکلین
کیلرینه قاپامشدی (۱) .

بو ائسادہ عثمانلی امتہ سیلہ یوکلو فلمنک کیلری
خرستیان قورضانلرک تعرضہ دوچار اولمشلردی . کوپرلی
زادہ ، فلمنک کیجیلرینک بوتشبدہ دخلی اولدیغنه زاہب
اولارق فلمنکدن تضمینات ایستہمشدی . دیگر طرفدن ،
فلمنک کیلرندن برجوغی دہ جزایر قورصانلری طرفندن
ضبط ایدلمشدی ؛ سبی ، فلمنکک (جزایر) و (تونس) دہ
بولونان اسیر کیجیلرینی صاتین آلتق ایچون لازم کلن
پازہنی ویرمک ایستہ مہمی ایدی . بو وبو کبی سیدلردن
طولانی فلمنک حکومتی سفیر قولیہینی (ادرنہ) یہ
کوندرمشدی . سفیرک (مریچ) ساحلارندہ ، یشیل
آغاچلرک آرسنہ کومولن سرایدہ قبولی پک پارلاق اولمشدی :
محمد رابع ، اطرافندہ جوجہ لر ودیلسز ، یانندہ مصاحب
مصطفی پاشا ، آرقہ سندہ قیزلر آغاسی اولدینی حالدہ ،
اویچ قدم یوکسلکنندہ ، اوزری صیرمہ لرلہ مزین سققلہ
اورتولو برتخت اوزرندہ اوطوریور ، آیاغنی آل قدیغہلی

کستہ یہ رنجیدہ ابتدیرمیہ سن . شونہ بلہ سنکہ بئدالنظر بو حکم
ہایونمی قبودان مزبورک ائدہ ابقا ایدوب الخ تحریرا فی
اواخر شہر ذی القعدہ ۱۰۷۳ (دیوان ہایون مہمہ دفتری ،
نومرو ۹۵) .

بریاصدیغه اوزاتیوردی. اوکون کنج پادشاهک آرقه‌سنده
 قیرمزی آستارلی بر صیرمه لباس واردی؛ کوکسنده‌کی
 الماس قویچه‌لر کوزلر قاماشدیر اچق درجه‌ده پارلا یوردی.
 صارینک اوزرینه الماسلی اوچ سرغوج طاقشدی .
 پادشاه فلمنک سفیرینی بو احتشام ایله قبول ایتمش ،
 سفیرک قاشلر ، ساتنلر ، فلمنک چوقه‌لری ، ته‌له‌سقولر
 و تفنکلردن مرکب هدیه‌لرینی قبول ایلدکن سوکرا
 معاهداتک تالاه‌لنمسه مساعده ایتمشدی (۱۰۷۹) . اون
 آلتی ماده‌ینی اجتوا ایدن بومعاهده موجنبجه فلمنکلیرک
 استانبول ، از میر و حلبده تجارتلری تسهیل ایدیه‌جکدی .
 بومعاهده‌دن یالکز بر ماده قبول ایدلمه‌مشدی؛ اوده عثمانلیلر
 طرفدن ضبط ایدیلن کیلری فلمنک کیجیلرینک بالآخره
 صاتین آلمایه مجبور اولمالری مسئله‌سی ایدی (۱) .

کوپرنلی زاده ، سیاست تجاریه‌ینی بوسورتله اداره
 ایلدیکی کبی اوستریالیلرله ماجارلر بیننده‌کی مجادلانیده
 حسن صورتله تسویه ایدیوردی . باباسنک کوزده‌سی
 کیفایه خلف اولان اوغلی اولاح بکی غلیقوراسکولی
 حمایه ایدیور ، بوسورتله اردل حدودینک امنیتی تأمینه
 موفق اولیوردی (۲) .

(۱) تاریخ راشد ، جلد ۱ ، ص ۲۵۱

(۲) هامر ، جلد ۱۱ ، ص ۲۶۷

کو پرلی زاده سیاست داخلیہ بیوک بر نفوذ نظر
 کوستریور، بالخاصہ احوال مالیہی اصلاح ایڈیوردی
 (۱۰۸۰). (قورہنت) حوالیسنده عساگر محافظہ یہ
 ویریلن یوز آلتمش بیک آچہی تصرف ای تیردیکی کبی
 کیلیکیا قلمہ لرینی اشغال ای دن عسکر لک تیمار لرنده
 تصرف اجرا ایڈیور، سوکرا بتون کرید آطہ سنک
 مساحہ سنی امر ایلیوردی (۱). کو پرلی زاده سیاست
 داخلیہ اصلا شدت کوستریور، بتون مسائلی حلم
 وشفقتله، عدل و مرحمتله تسویہ ایڈیوردی. بوصرہ لردہ
 عثمانیلردن برچوقلری روم قیزلریہ موقت ازدواج لردہ
 بولونیور لردی. روم بطریق بوکامانع اولق ایچون برچارہ
 دوشونیور، نہایت مفتی ایہ ملاقات ایڈیوردی. بطریق
 مفتی انامدن فتوی آلمق ایچون یالکز برسؤال صور مشدی:
 — شراب ایچن وطوموز آتی یین قادینلرله برلشمک
 مسلمانلرہ جائز میدر؟ بو غیر مشروع ازدواج لردن طوغا جق
 چوجق مشروع صایلیرمی؟

مقاری زاده، بومہم سؤالہ معروض اولور اولماز
 عریض و عمیق دوشونمش، بو کبی ازدواج لک غیر مشروع
 اولاجفی سویلہ مشدی .

او زمان بطریق بوکا لطفاً مانع اولونماسنی طلب
ایتمش، منقاری زاده وزیر اعظم ایله کوروشد کدن سوکرا
(۱۰۷۲) مسلمانلرک هر هانکی بر خرسیان قادینی اولجه
مسلمان ایتمدکجه انکله ازدواج ایتمه مسنی بوتون ولایتلره
تبلیغ ایتمدیرمشدی (۱).

(۱) هامره ، جلد ۱۱ ، ص ۳۷۶

كوپرېلى زاده داخلى ايشلرله مشغول بولوندىغى صرەدە
شمال افقارده يىنە حرب بولوطلرى طولاشمايه باشلايوردى
(۱۰۸۳). اساساً روسلر، قازاقلر، تانارخاننى وپولونىاليلر
بوحواليدە دائىمى بربىارزەدە بولونيورلردى . فقط
بومجادلەدە، الك زيادە عثمانيلرە انتسابى حسييله ، تانار
خانك نفوذى جارى اوليوردى. روسلر مەادياً تانارلردن
شكايت ايدىيورلر، عثمانيلرك بوجنكاور، آقنجى ،
فداكار جزؤلرېنى تسكين ايجون كوپرېلى زاده نك معاونتى
استرحام ايليورلردى .

اون برنجى عصر هجرىدە روسيه نك جنوب حواليسى
قازاقلرله مسكون بولونيوردى. بونلر (دون قازاقلرى)
و(زاپوروغلر) ناميله ايكى بويوك صنفه آيرلمشلردى. دون
قازاقلرى دون ساحلرلرندە ، زاپوروغلر (بوغ، اوزى)
منصبلرندە اوطورييورلردى . زاپوروغلر عثمانيللرجه
اوچ صنفه آيرلمشدى : باراباش ، صارى قامش ، پوتقال
قازاقلرى... باراباش قازاقلرېنى ريسلرېنك نامنه نسبتله

یاد ایدیورلردی . بوقازاقلر بر زمانلر پولونیسالیلرله
 اتفاق ایدرک زاپوروغلری کاملاً اتلافه قرار ویرمشلردی .
 (دینه پەر) و (بوغ) ساحلر نده کی باطافلرک صاری قامش لرینه
 نسبتله دیکر لرینه (صاری قامش) قازاقلری دیورلرله ،
 جوارده کی (پوتقال) آطه سنک نامنی ده دیکر بر صنف
 قازاقلره اضافه ایدیورلردی . (سن غوطار) محاربه -
 سندن ایکی سنه سوکرا (۱۰۷۶) زاپوروغ قازاقلرینک
 خطمانی (رئیس) بروخووه سکی ایله صاری قامش
 قازاقلرینک خطمانی دوروشه نقو بینه اختلاف حاصل
 اولمشدی . بونلردن برنجیسی چاره ، ایکنجیسی پولونیا
 قرالته تابع اولمشدی . زاپوروغ قازاقلرینک خطمانی
 دشمنندن انتقام آلق ایچون کوپریلی زاده به مرخص
 کوندرمشدی . فاضل احمد پاشایسه بروخووه سکنک تکلیفی
 سیاسته موافق کورمش ، کندیسنی (اوقرانیا) ده اوظوران
 باراباش ، صاری قامش و پوتقال قازاقلرینک کافه سنه
 رئیس تعیین ایش ، حتی ایجابنده تاتار خاندن ده یاردم
 کوره بیله جکنی سویله مشدی (۱۰۷۸) . فقط برمدت
 سوکرا دوروشه نقو « درکاه عنایت ملوکانه به التجا وله
 طرفندن و تاتار طرفندن کندولره تعرض اولتیوب
 اقتضایتد کده روم ایلی جانبندن سفره کلک شرطیله ، (۱)

اوقرانيا قازاقلرينه رئيس تعيين اولونمش ، كنديسنه علم و طبل كوندرلمشدى . صوكر ا دوروشه تقويه تعرض ايجون ديكر قازاقلرك، هانه تقونك طرفى التزام ايدن قريم خانى عادل كراى عزل ايدلمش ، يرينه سليم كراى نصب اولونمشدى . بونك اوزرينه زاپور وغلر روسلره التجا ايتمشلردى . كوپر يلى زاده دوروشه تقويى باراباش ، صارى قامش وپوتقال قازاقلرينه رئيس نصب ايتدكدن صوكر ا لهستان قرالنه بر خط هايون كوندرلمشدى . بوخط هايونده :

« طرف دولت وشو كتمزدن توغ و طبل و علم احسان اولنان قزاق طائفهسى خطمانى دوره شنفو دركاه عالمنه قوللردن لولوب كندوسى و اكا تابع اولان قزاق عسكرى ظل حمايت خسروانه مزده مستظل ، تحت يدنده اولان مملكت و ولايتى سائر ممالك و سيعه المسالكهز كې حوزه امن و امانده داخل اولوب حمايت و صيانتى و حفظ و حراستى لازمه ناموس شهنشاهى اولغله مومى اليه سائر قوللرم عدادندن معدود اولوب وجهاً من الوجوه جانلرينه ، مال و مملكتلرينه ضرر و كزند ابرشديرليه ديوبوندن اقدام آستنه سعادت آشيانه مزدن طرفكزه كوندريلن نامه مشكين ختام نصيح ارتسام ايله ارسال پيام و خصوص مزبور ماده شروط مصالحه دن اولديغين اعلام ، اولونمش ايكن لهستان قرالنه تجاوزندن شكايه ايديليور ، نامه نك ختامنده ذات شاهانه نك « تختگاه قديم اولان (ادرنه) ده قيشلاياچقلى بيان اولونيور ، صوكر ا :

« ان شاء الله تعالى جناب خلافتمايم اول بهار فرخنده آثارده

بی‌نهایت عسکر عدوشکار انجم شمار ایله و بحساب اجناد کارزار
نصرت مدار ایله اوزریگه وارمی مقرر بیله سین و وقتکه حاضر
اوله سین " دینیوردی .

صدر اعظم ایچون آرتق هیچ بر طرفدن قورقو
قالماشدی . آوستریا ووندیک کاملاً تأمین ایدلمشدی .
حدودک یالکز شمال جهتلرینی تسکین ایتک لازمدی .
بوسبیدن « کفره مزبوره اوزرینه بالذات عزیزت هایون
وسفر ظفر مقرون مصمم و مقرر اولدیغی اطراف واکناه
اشاعت اولونیور، (ادرنه) ده عظیم بر فعالیت حکم فرما
اولیوردی . کوپریلی زاده بوسفرده پادشاهک ده بولماسنی
مناسب کورییور، قریم خانی سفر هایونه دعوت
ایدیلوردی . آبرزمان ایچنده (ادرنه) نک ساکن حیاتنده
عظیم بر تبدل حاصل اولیوردی . او ائنده اوتاغ هایون
(چقور چایری) نه قورولمشدی . بوراده محمد رابعک
چادری بالخاصه تماشایه شایاندی . چادر، اطرافه چاقیلان
قازیقلره طوتدیرلمش ، مازنالی بر شکلده یایلمشدی .
قاپونک اوکنده ایکی طوغ بولونیوردی . صولنده
اخشابدن ، ایجابنده سوکوله بیلیر اوافق بر کوشک
واردی . بوکوشکه سکز اون ایاق مردیونله چیقیه
بیلردی . کوشک محمد رابعه مخصوصدی . صاغه
طوغرو ایلریندیکی زمان چادریک او طه سنه تضادف

اولونوردی . بو اوطه غایت اوزون و قارشیلقلی یدی
 دیره‌کله طوتدیرلمش، هر دیره‌کک باشنه یاندیزلی ویوارلاق
 باشقلر قونولمشدی . اوطه درت گوشه‌لی، طاوانی مختلف
 رنگده پارچه‌لردن یاییلمشدی . اطرافنده کی پرده‌لر
 عین قماشدن، داللی و چیچکلی ایدی . پرده‌لرک اوزرینه یالدیزه
 ویا کوموش صوینه باتیرلمش باقیر لوح‌لر غایت صنعتکارانه
 دیکیلمشدی . اوطه‌دن قبه‌لی دیگر برچادیره کیریلیور،
 بو چادرده محمد رابعه مخصوص تخت کورولیوردی .
 محمدرابعک تختی بریحق ایکی قدم یوکسکلکنده، صیرمه‌لی
 مندرلر و یاصدقلرله مزین بر سیدردن عبارتدی .
 تختک ایکی طرفنده کی قولتوقلرک باشقلری کاملاً یالدیزلی
 ایدی . دیگر دائره‌لرده محمد رابعک یاتاق اوطه‌لری
 ایدی . کنج پادشاه یازین اوزرینه اینجیلی بر یورغان
 اورتیور، قیشین سموره صاریلوب یاتیوردی . محمدرابعک
 چادیرندن باشقه ، خاصکی سلطان ایله ایچ اوغلانلره
 مخصوص چادرلرده قورولمشدی . چادرلرده محمد رابعک
 بک طاقلری بالخاصه نظر دقتی جالبدی . قاشیقلرک بر
 قسمی کرکدان کیکندن ، بر قسمی ده هندستانده یاشایان
 قوش غاغه‌لرندن یاییلمش ، صاری وقیرمزی رنگده
 ایدی . بو قاشیقلر غایت قیمتدار ایدی . طاباق طاقلری
 (مردبانی) دنیلن یشیل چاناق‌لردن ایدی . کوپرلی زاده

ایله سار ارکان دولت بوچاناقلرده یمک بیورلردی. دیزلره قونولان پیشکیر اون آرشون اوزونلغده، غایت کبارانه ایشلمش و سراپا صیرمه لی ایدی.

محمدرابعک اوتاغ هایونه کلیشی پک پارلاق اولمشدی:
اردونک اعاشه سنه خدمت ایده جک بوتون اصناف
وصنعتکارلر اردوگاهه طوغری قافله قافله متوالی برسیل
خروشان کبی آقوب کیدیورلردی. بر طرفدنا کلنجلر
ترتیب اولونیور، قنککلر آتیلیور، دیگر طرفدن کوره شلر
اجرا اولونیور، اویونلر اوینانیوردی. بومتلون سیلابه بشر
ایله برابر حیوان سورولرینک ده کچدیکی کورولور،
صوکر اهرشی نظامنه کیریوردی. محمدرابعک اوتاغ هایونه
کیده جکی کون هر کس شفقله برابر سوقاقلره فیلامشدی.
صوغوق برهوا، صاف برسا آلتنده سراپک قاپیلری
آچیلمش، پادشاهک قافله سی آغر آغر کچمکه باشلامشدی.
اوگده، آلاجه صیریتلر اوستنده طوغلر، اوزرنده کلمه اه
یازیلی یشیل سنجاغلر تموج ایدیوردی.

بو قافله بر اوروپا حکمدارینک آلاینه بکزه میه جک
درجه ده محتشم، علوی و لطیف ایدی. صوکر اهرپ
بر برینک عینی اولق اوزره ایکنجی، اوچنجی و دردنجی
قافله کچمشدی. قبه وزیرلرینک قافله سی بالخاصه نظر دقتی
جالب بر مکملیتده ایدی.

اوكون بو آلائي بالذات تماشا ايدن فرانسه سفيري نوانتهل ، خاطر اتنده شو صورتله تصوير ايدييور :

« اك اوكدە ، اوچلرندە مختلف رنگلى بايراقلى حاوى ضرراقلرله دليلر ؛ دها سوكر ا قيوبريلى فستانلرى ، قيصه چيكنلرى ، بول كوملكريله آزانوودلر ، بوشناقلر واسلاوونلر ؛ سوكر اعثمانلى اسراسى ، زعامت صاحبلرى ايله سپاهيلر كليوردى . بو-سواريلر دمير زرهلى ، ياناقلى اوزرينه سارقان اورمه سېرلى ، قاتقانلرى ، آل سېرلى ، ايرى يابيلرله ادوار ماضيه عسكر لرېنى آكديرييورلردى . هر سوارينك معيتنده غايت ظريف كينمش ايچ اوغلانلرى بولونيوردى . بوتون اردوده مختلف سلاحلر ، طاقلر . قياقلر ، بيكدرلو يچمىلر ورنكلر واردى . آل بايراكلر ، مائى ، قيرضى . پنبه ، تورنجى . هوائى مائى چيكنلر ، مغفرلك اوزرنده سارى ويشيل ساريقلر . زرهلك اوزرينه كليشى كوزل آتيلمىش جاكتلر ، اكرلرله طاقلمش مختلف سلاحلر ، اوزنكيلر ، پارلاق و جلالى اوقلر ، اييك پوسكوللر ، باركبرلك بونولرينه ساريلي قاشلر . متلون و آهنگدار برهيت عموميه وجوده كتيرييوردى . آلتنجى قافله دن سوكر ا سنجاغ شريف كليور ، سوكر ا بوددبۇ جنكاورانه دها زياده عظمت كسبايدييوردى . اوزاقده ، دوه لر اوزرنده چالينان زيل صدرى طاوول سسلرينه . موزيقي آهنگلرينه قاريشيور ، البسه واسلحه نك ثروتى ، صيرمارلك و يالديزلرك مبدوليتى . اوزون و يوارلاق سرغوجلر بادشاهك ياقلاشديغى آكلاتيوردى .

اوكدە ، قورلرنده شاهينلر برسورو خلق ، دها سوكر ا يدك باركبرلر ، كو كسلرى آلاسلرله مزين ، صاغريلرى اييكلر وقديفلر آلتنده متموج ، آهسته آهسته ايلريليورلردى . بولاك طرفينده ايكي صره عسكر كيدييور ، افراد كچدكجه

اوبالرینک ثروت و وزینتی برقات دها آرتیور. مثنی کورونه منش. شایان حیرت بر درجه یه واریوردی. اک صوگ کچنلر آرتق هپ صیرمالره مستغرقدی. باشلری، البسه سی، آیاقلری سراپا سیرمالر و یالیزلر ایچنده ایدی. بو متحرک خیابان اورتاسنده پادشاه، بوتون بو شعشه و الوانک منبعی، کمال وقار ایله ایلیلیوردی. محمد رابع وقت حضرده کیدیکی قاروغک یرینه بووارلاق بر مغفر کیمشدی. شقاقلرینه طوغرو اینن یشیل بر صاریق تاج کبی صارقیوردی. سیماسی اورمه بر زرمله احاطه ایدلمشدی. آلتنده بر سرغوج دمتی پر اهتراز بوکسه. لیوردی (۱)، کوکسنی و اوموزلری اورتن دیر زرهک آلتنده قرمنی دیبان لباسی کورونیوردی. یانی باشنده، یایا کیدن بر خدمتکار پادشاهک آتکنی طوتیور، آتک آرقه سنده طالغالاندیرییوردی. محمد رابعک کونشدن یاغش. اورمانلر ایچنده قوشمقدن اسمرله ن بگزی وجهنه مردانه برمئاتن بخش ایدیوردی. یاننده و آرقه سنده. سلاحلری، یاتاغانی، یایی، اوقی، یدک صارینی، آبدست ابرینی مراسم مخصوصه ایله کورتورلیور. الماسلر و یاقوتلر. خارق العاده مقدارده اینجیلرله طولو بوتزینات. اوبالریک صیرمالری و قرمنی رنگلری، اگر طاقلرینک احتشامی، قیمتدار قماشلرک کوزلر قاماشدیران پارلیتیلری، برچوق معدنلرک و مجوهلرک رونقی خلیفه نک اطرافنده دبدبه و سلطنتی تمامیله انکشاف ایتدیریوردی.

بوتون بو قافله ازه سنده، سرغوجلر و الماسلره

(۱) «جناب سلطنت اوبلری مرصع و جواهر چبراستلو درع پوستین و مجوهلرکش و بره مرصع شمشیر نقله بیوردوب و سر پناه صاحبقرانیلری اوزره یشیل دستار صارینوب چفته سرغوجلر طاقتمشلر ایدی» تاریخ راشد، جلد ۱، ص ۲۶۰

مستغرق ديگر برسيانك ده الايه حاكم اولديني كورو۔
 ليوردي ، اوده عثمانليدرك كنج وزيري فاضل احمد پاشا
 ایدی۔ فقط كوپريلي زاده يالكوز ددبه واحشامه اهميت
 ورميوردی؛ لهستان سفريتك سياسي مقدماتی ده اداره
 ايله مشغول بولونيوردي . بوسره ده لهستان قرالی
 ميشل قوريبوتدن نامه كليور، بونامه ده (اوقرانیا) ايله
 صاري قامش خطمانی دروشه تقونك لهستانه تابع
 اولديني، بناء عليه لهستان طرفدن وقوع بولان حركتك
 نقض عهدی تضمن ايتمه چكي بيان اولونيوردي . نامه نك
 صوكنده :

« مأمولز بودر كه جانب هايوندن دخي بلا موجب حقوق
 قديمه دن اولان عهد و پيمانه مخالف وشرايط صلح و صلاحه مغاير
 نقض عهد طرف كز دن ظهور ايتمه، زيرا الله تعالى حضرتلرينك
 مشاهده اولتمش عادت جيله سيدر كه بمقوله لرك حقندن كلور، »
 دينشدي . فقط كوپريلي زاده بونامه يه هيچ اهميت
 ورمه مش ، يازديني جوابده :

« اوقرانیه مملكتی ملك مورومنز واهاليسي رعاياضدر
 ديويازمشلسرز . حقيقتده مالك الملك رب العالميندر . آنجق الله
 جل شانك عادت حكمت مشحوني بونك اوزرينه جاريدركه
 فترت واختلالی مئادی اولان بر مملكت اهاليسنك امن وامان
 اراده بيوردقده بر پادشاه اسكندر جاهك ظل سيف سالف الحيفنده
 مستظل ايدر . »

دیمشدی . کوپریلی زاده مکتوبنک هر سطرنده
لهستان قرالی تهديد ایدیور ، نهایت :

« بونا معقول سودای خام اوزرینه مصر اولدیفکر تقدیرجه
شوکتلو وشجاعتلو وقدرتلو افندم پادشاه عالمانه ایدالله وقواه
حضرتلری سایه مرحمتلرینه التجا ایدن قوم مظلومی هر نه طریقله
اولسون دشمنندن محافظه ایدوب قوروتسه نقض عهدنه طرفدن
اولش اولدینی اصحاب بصیرته آشکاردر ... آکا کوره مکتوبنک
جوانی عجله اوزره کوندره سز . زیرا معلومکز دوکه سرحده
قرب اولدجه هر منزلک حکمی وجوابی باشقه اولده در . »

صورتنده لهستان قرالنه قطعی بر اولتیا توم ویریوردی (۱).
کوپریلی زاده نیک بوقطعی و صریح مکتوبندن
صوکر اردوی هایون حرکت ایتش ، اوزون ومهیب
برقافله لهستان حدودینه طوغری ایلریله مشدی . اردوده
خاصکی سلطانک آرابه سیده کوزولیوردی . یاغور
یاغور ، یوللرده چاموردن کچمک قابل اولامیوردی .
اردو بالقانلردن کچرکن « دولتو خاصکی سلطان
حضرتلرینک کندو کومش عربهلری » چاموره بآمشدی .
کنج وزیر آرابه بی چاموردن چیقارتمایه چالیشیور ،
آتی آرابه قوشارق صمیمی فدا کارلنک ، عثمانلی خاقانه
جدی صداقنک درجه سنی کوسترمک ایستیوردی . محمد رابع
کال احتشام ایله ایلریله دجه بوتون والیر آلای کوستر-
بیوردی . پادشاه (بکرش) اولکرینه کلدیکی زمان بغداد

وو یوده سی استقباله چیقمش، اردو کیتدجه قوت بولارق
 (قامنیچه) اوکنه کلشدی . عثمانلی اردوسی جدأ مهیب
 ایدی . بو معظم اردوده ، اختیار کورپریلی زمانسندن
 بری ماجارستان سفرلرنده، کرید محاربه لرنده فدا کارلقلر
 ابراز ایدن سردار لر بولونیوردی . بالخاصه ، کورپریلی
 زاده نك انشته سی قاپلان مصطفی پاشا ، طمشوار بکلر
 بکیسی کوچوک محمد پاشا عثمانلی اردوسنك اک مهم
 سیالرینی تشکیل ایدیوردی . صوگرا ، قریم خانی پارلاق
 بر صورتده استقبال اولونیور، اردو بوتون تدارکاتی
 اکمال ایدر ایتمز (قامنیچه) قومانداننه تسلیم اولماسی
 تکلیف ایدیلیوردی . فقط بو تکلیفه جواب رد ایله
 مقابله اولماسی (قامنیچه) محاصرهنك باشلاماسنه سبب
 اولیوردی . فاضل احمد پاشا بو محاصره ده شایان حیرت
 برمتانت ابراز ایتمشدی . پولونیالیلر ، عثمانلی طوپلرینك
 شدتدن متأثر اوله رق قلعه سورلرینه تسلیم بایراغی
 چکدکلری حالده فاضل احمد پاشا قطعاً آتش کسیدر میور:
 — مجرد بو سوز ایله جنکدن کف ید اولنماز .
 سوزلرینه اعتماد کلی حاصل اولق ایچون بزه رهن
 ویرسونلر . بز دخی کندولره رهن ویره لم .

دییوردی . نتیجه ده دشمنك حيله ارزوسنده
 بولندیغی آکلاشیلپور ، اوزمان لغملر آتیلپور ، قلعه

بدنلری برهوا ایدیلیوردی ؛ او درجه دهه که ، عثمانلی لغملرینک شدتیه « قلعه نك خشب و سنکی اوج افلاکه » صعود ایدیوردی . پولونیا لیلر نهایت کوپریلی زاده نك وقهرمان عسکرلرینک عزمنی قیرمق ممکن اولامیه جغنی آکلامشالر ، رهنر کوندرمک شرطیه (قامیجه) پی تسلیمه راضی اولمشلردی . کوپریلی زاده ، محمد رابعدن استیدان ایتدکن صوکرادشمنک تکلیفی قبول ایتمش ، پولونیا لیلرله بش ماده اوزرینه برمتارکه نامه عقدایدلمشدی .

ماده اولی — قسایچه قلعه سی و اوکا تابع اولان قلاع و بلنقه لرده ساکن اولانلردن قلعه دهه قالمق مراد ایدنرک کندولری و اولاد و عیاللرینه و ارزاق و امواللرینه کسنه مداخله ایلوب کالاول ضبط و تصرفلرنده اوله ؛

ماده ثانیه — قلعه مذکوردهه قالموب کیتمک استبانلرک دخی کندولرینه و اهل و اولاد و املاک و ارزاقلرینه کذلک مداخله اولنموب و استدکلری بره و ارنجه یانلرینه آدم قوشلوب امین و سام محللرینه اولشدیریه ،

ماده ثالثه — قلعه مذبوردهه قلانلر فرنک و ارمنی و روم دیننده اولقله کندولرینه مخصوص اولان کلیدیه لرندن کفایت مقداری کلیدیه ده آیین باطلرینی اجرا ایتدکلرنده دخل و تعرض اولنیه و پاپاسلرینه مداخله اولنیه ؛

ماده رابعه — له بکزاده لرندن و پاپا-لرندن هرکیم قلعه مذکوردهه قالورسه اولرینه و اوطه لرینه عسکری طائفه سنندن کسنه قونیه ؛

ماده خامسه — عسکری طائفه سنندن حالاجیقوب کیدنلر

آنہجی کندو سلاخریلہ کیتد کلرنده کندولرینہ و اهل واه لادینہ
واموال و اشیارلرینہ مداخلہ اولئیہ .

کوپریلی زاده (قامنیچہ) نی بو صورتلہ تسخیر ایدیور،
قلعہ قوماندانی شہرک آناختلرینی تسلیم ایدرکن اہالی فوج
فوج مهاجرت ایلوردی . محمد رابع بوتون وزرا طرفندن
تبریک اولونور ، اردو کاہدہ موم شنلکری توالی
ایدیوردی (۱۰۸۳) .

کوپریلی زاده بو مظفریتدن سوکرا (قامنیچہ)
قلعہ سی مضافتندن تکمیل پودولیانک ترکی ایستور ،
قریم خانی ایلہ قاپلان پاشایی و دوروشہ تقوی پودولیا
ایچرینہ کوندریور ، آزر زماندہ (لمبرغ ، ایلو) نی
ضبط ایتدیرمکہ موفق اولوردی . پولونیا لیلر بومدهش
استیلا اوزرینہ عقد صلحہ راضی اولیورلردی . نہایت
(بوجاش) ده عقد ایدیلن معاہدہ موجنیچہ لہستان
قرالی (پودولیا) ایلہ (اوقرانیا) نک برقسمنی دولت
عثمانیہ ترک ایدیور ، ہرسنہ یکریمی ایکی بیک آلتون
(۲,۵۱۰,۰۰۰ فراتق) ویرمکی تعہد ایلوردی (۱) .
کوپریلی زاده لہستاندہ بو موفقیتلرلہ یوکسادیکی
صرہدہ ، استانبولدہ خلق آلائی سویاقلری
طولاشیور ، «پادشاہ عالمپناہ» ک مظفریتنہ دعا لرایدیوردی .
(۱) تاریخ راشدہ جلد ۱ ، ص ۲۸۴ - پولونیا و اسلام .

فقط استانبولک خرستیان محافل دایم اردونک مغلوبیت خبرینه انتظار اپلیوردی. بوسره ده (قامنیچه) ضبط ایدلش، خبر مظفریت بوستانجی واسطه سیله فرانسه سفیرینه تبلیغ اولونمشدی. بزاز صوگرا سرای برونندن آتیلان طوپلر، بو مظفریتک محقق اولدیغنی اثبات ایله مشدی. « خرستیانلر قامنیچه یه پولونیا لیلرک نه درجه اهمیت ویردکلرینی بیلد- کلری ایچون بو حوادث انلری پک مکدر ایتمشدی. مع مافیله آقشامه قدر بوکا اینانمقدن باشقه چاره قلمامشدی. بعض کیمسه لر بو قلعه نک اوبویوک (قامنیچه) قلعه سی اولمادیغنی، (دینه ستر) اوزرنده عین اسمده دیگر بر اوافق قلعه اولدیغنی سویلیورلردی. بعضلری ده (دینه ستر) جوارنده (غروده ک) قلعه سی اولدیغنی، طوپلرک آتیلما سی قلعه ضبط اولوندیغنی ایچون اولیوب خاصکی سلطان چوجق طوغوردیغنی ایچون اولدیغنی سویلیورلردی. فقط شوراسی محققدی که، اهالی ویریلن امره امتسالاً اوکیجه پنجره لرده یاقق ایچون برچوق شمه آلدقبری حالده قنبدیل یاقیلما سی منع ایدلشدی (۱).

فی الحقیقه بوتون سفارتخانه لر اندیشه ایچنده ایدی. واقعا سفارت ارکاننک جمله سی عثمانلی طوپراغنده یاشایورلر، عثمانلی رجانه مداهنه کارانه معامله لرده بولونیورلردی؛

فقط عثمانليلك مظفر اولدقلىنى بردرلوارزو ايتيورلردى .
 فرانسە سفىرى نواتهل ، باتش كاتىنى درحال وندىك
 سفىرينه كوندرييور، (قامنيچه) قلعه سنك ضبطى صحيح
 اولديغى ، حتى استانبول قائممقامندن رسماً خبر آلدیغى
 سويليوردى . سفىرك ويردىكى معلوماته كوره (قامنيچه)
 سقوط ايتمش ، اهالىسى كاملاً تسليم اولمشدى . شهرده كى
 كليسالردن برى محمد رابع ، ديكرى « سعادتلو خاصكى
 سلطان وبرى دولتو والده سلطان حضرتلى » نامنه
 جامعه تحویل اولمشدى .

بوصرده استانبوله شنلكر باشلامشى . آقشامه
 طوغرى قىزقولهسى ، طوبخانه و ترسانه ايله بوغاز قلعه لرندن
 طوب سسلرى ايشيديليور ، طاوول صدالرى آفاقى
 ايگله تيوردى . كونش مرمره نك مائى صولرى پنه لشدیر .
 دىكى صرده سرای برونندن طوپلر آتيليور ، سرايك
 اوزرينه قرمزى بياض ، بيوك بر بايراق چكديكى كورو .
 ليوردى . بو بايراغك او آنه قدر چكديكى هيچ
 كورولمه مشدى . بعضلى ، سفرده ذات شاهانه نك
 بولديغى ايچون چكديكى سويليورلردى . آقشام نمازندن
 صوكراتون سرای ساحلى دونامشى . ساحله هر
 بكرمى آديم مسافه ده ياغلى پاچاوره لر ياقيليور ، طوب
 صدالرى عكس انداز اوليوردى . غلظه ده كى ايچ اوغلانلر

سراینده دونامش ، کیجه ساعت . اون بره طوغری
 شنلکه نهایت ویرلمشدی . غلطه واستانبول سمتلرندکی
 دکانلر صباحه قدر قپانامشدی . روم ، ارمنی بتون اهاملی
 اولرینک اوکنه خالیلر سر مشلر ، مندرلر قویمشلر ، هر
 طرفی دالرو چیچکلرله سوسله مشلردی . اوکیجه صباحه
 قدر طاووللر چالینمشدی .

حتی فرانسه سفارتخانه سی ده طونادملق ایسته نیلمش ،
 فقط دیگر سفارتخانه لرده هیچ برشی کورولینجه ،
 «خرستیانلق عالمنک تورک بلاسنه معروض اولماسندن
 طولانی داخلأ بویوک برکدر حس ایدلدیکی جهتله » (۱)
 سفارتخانه نک دونادماسندن واز کچلمشدی .

عثمانلیلر ایرتسی کونده شنلککله دوام ایتمشلردی .
 استانبول وغلطه کمرکلری ایله قورشونلو مغازه وترسانه
 غایت پارلاق دونانیور ، هر طرفده ساز و آهنگ حکم
 فرما اولیوردی . خلق چالغیچیلرک اوکنه طوبلانمش ،
 قبطنی قیزلرینک کوبک آتیشلرینی سیر ایدیوردی .
 سراجخانه طرفلری ، یکی واسکی اوطلرک تنور اتی غایت
 مکملدی . یکیچری اوطلرینک ظریف وملون چینیلری
 موم ضیالرینه قارشلی پارلایور ، کلوب کچنلره متدایاً
 کل صولری سر بیلیوردی .

محمد رابع ، ارکان دولته سمور کورکلر و اتلر
احسان ایتدکبن سوکرا (ادرنه) یه گلش ، والده سی ترخان
سلطانی استانبولدن دعوت ایتشدی . فقط برمدت سوکرا
لهستان ایشلرینک قاریشیقلمی حضور وراحتنی یکیدن
سلب ایله مشدی (۱۰۸۴) .

لهستان قرالی میشهله ، کوبریلی زاده ایله (بوجاش)
معاهده سی عقد ایتش ، فقط بومعاهده بی لهستان
جمهوریتک (دیهت مجلسی) تصدیق ایتمه مشدی .
بوسبیدن لهیلر اعتراض ایدیورلر ، عثمانلیله ویرکی
ویره رک تابع اولمقدنسه کاملاً محو اولمایا ترجیح
ایلیورلردی (۱) . بونک اوزرینه ادرنده یکیدن طوغلر
چیقاریلیور ، محمد رابع معنی ارکان ووزراسیله دارالحربه
عودت ایدیوردی . سوکرا لهستان قرالی میشهله
یازدینی نامه هایونده لهستانک مصالحه احکامنه رعایت
ایتمدیکنی ، بوسبیدن سفر برلکه لزوم حاصل اولدیغنی ،
اردوی هایون حدودده قیشلایاجنی جهتله معاهدهده
تعیین اولوندینی وجه ایله قاسم ائناسنده شرائط صلحیه

(۱) « له قرالی طرفندن شروط صلح وصلاحدن اولوب
بهر سنه درعهده ایله کلری یکری ایکی بیک آلتون اداسنده
اظهار تهاون و تقصیر و عرض عدم اقتدار ایله تطل و تأخیر
اولندیفندن » تاریخ راشد . جلد . ص ۲۹۳

ایضا اولونمادینی تقدیرده «یر کوتورمز» عسکرله اوزرلرینه واریلاجغنی بیان ایدیوردی . فقط لهستان اساساً حربه حاضر لائمش اولدینی جهتله حرکات خصمانه به مباشرت ایتمش ، محمد زابع ده کوپریلی زاده بی سردار اکرم نصب ایدرک (خوتین ، حوزیم) ده کی عسکرینک امدادینه کوندرمشدی (۱۰۸۴) .

کوپریلی زاده سلیمی دستار اوزرنده مرصع سرغوجلر طاقینارق ایلریله مش ، له قوماندانی صوییه سکینک متاتنه قارشى بویوک مشکلاته معروض اولمشدی . بومشکلات ، افلاق و بغداد بکلرینک اهانتلری ، هر ایکسینک ده پولونیالیر اداره سنده عثمانیلر قارشى سلاح قوللانمالری یوزندن برقات دها تزايد ایله مشدی . (خوتین) محاربه سی فاضل احمد پاشا ایچون پک الیم اولمشدی . اردو مغلوب اولیور ، دشمن اینه کچن بر عثمانلی بایراغی سن پیهر کلیسانه قونولمق اوزره پایا اون برنجی اینوسانه کوند- ریلوردی . بوصروده شهزاده احمدک تولدی محمدرابی ممنون ایدیور ، (خوتین) بوزغونلنی کوپریلی زاده نک غیظنی فوق العاده تزید ایلوردی . فاضل احمد پاشا بوموقیتسز لکدن سوکرا (باباطاغی) نه چکامش ، قیشی سیاسی مخابره لر ، اداری تفرعات ، ایلك بهار ایچون سفر حاضر لقلریله کچیرمشدی .

بوصرمده روسلرده (چهرین) اوزرندن قریم خانه
 تعرض ایدیورلردی . فقط ایلک بهارده فاضل احمدپاشا
 معیت قوماندانلرینه (خوتین) ی استرداد ایتدیریور ،
 حضورینه پوله نیالیلردن قافله قافله اسیرلر کتیرتیوردی .
 بوئانده لهستان قرالی میشه اولمش ، رینه ژان صوبیهسکی
 قرال انتخاب ایدلمشدی . صوبیهسکینک سفیری کوپرلی
 زاده دن (بودولیا) ایله (اوقرانیا) نک ترکی طلب
 ایدیوردی . دیگر طرفدن صوبیهسکیده قریم خانه
 هدیه لر کوندره رک صلحه توسط ایتمسین ارزو ایلوردی .
 فقط کوپرلی زاده بومطالباته قارشی ، انشته سی قره مصطفی
 پاشا معیتده مفرزلر سوق ایتمکله مقابله ایدیوردی .
 احمد پاشا بوتون حرکتلرینک موفقیتله نتیجه لندیکنی
 کوربیور، (لادیزین) قلعه سنی کمال شجاعته ضبط ایدن صدر
 اعظم نهایت پولونیا لیری طور دیرمایه موفق اولوردی .
 بوئانده قریم خانی ایله دوروشه نقو (چهرین) اوزرینه
 یورون روسلری بوسکورتیورلر، اوتاغ هایونده سمور
 ارکان کورکلری ، مرصع ترکشلر آلدقدن صوکر
 مملکتلرینه دونیورلردی . محمد رابع بوموقیتلردن پک
 نمون اولوردی . صدراعظم هر موفقیتی متعاقب سراسر
 کورکلر ، سمور وداع کورکلری آلیور ، همان دائم
 حدودلرک محافظه سنی تأمین ایله مشغول اولوردی . صوکر

(ایساقچی) ده محمد رابعه بلاقی اولارق (ادرنه) یه
عودت ایدیوردی (۱۰۸۵) .

کویرلی زاده قیشی مخبرات سیاسی ایله کچیریور ،
بوصرده صوبیه سکی یه قارشی چارپیشان عثمانلی قطعاتی
(ایلبو ، له مبرغ) ده موفقیتسز لکه دوچار اولیوردی (۱) .

محمد رابع ایله کویرلی زاده (ادرنه) ده او طور دقلری
صرده حدود قوماندانلری اوافق تفک موفقیتلره نائل

اولیورتردی . آرتق لهستان سفری اردوده عدم ممنونیت
حصوله کتیرمکه باشلامشدی . بش سندن بری دوام
ایدن قانلی محاربه لر عسکرده نشئه سزک حاصل ایله مشدی .

نهایت صدر اعظم احوال صحیه سنی نظر اعتباره آلمش ،
صوبیه سکی ایله صلحه راضی اولمش ، (زووارنو) ده ایکی
طرف عسکرینک اجرا ایلدیکی صوک محاربه یی متعاقب
(۱۹ شعبان ۱۰۸۷) پولونیا ایله بر معاهده عقد ایدلمشدی .

بو معاهده موجبیجه (قامنیچه) ایله (بودولیا) عثمانلیلرده
قالاجق ؛ (بوچاش) ، (بار) ، (بیالوو) و (چرقوو)
حدود کسبله جک ؛ (پیارزاقو) ایله (چرقوو) داخل
اولماق اوزره (اوقرانیا) باب عالی یه تابع اوله جقدی .

کویرلی زاده (ادرنه) ده بولندینی جهته مذاکره یه اشتراک
ایده مش ، معاهده یی « خان حضرتلری » ایله حدود

سرداری ابراهیم پاشایه عقد ایتدیرمشدی.

محمد رابع ، پولونیا حربنه او درجه اهمیت ویرمه-
 مشدی ، اردونک حدود بویلرنده چارپیشماسی سلطان
 محمدی ختان جمعیتلری و ولیمه لراجرا سندن منع ایتمه مشدی.
 اردودشمنله چارپیشیرکن ، سلطان ابراهیمک آوجیلقده
 اختصاص کسب ایدن لاقید اولادی (ادرنه) ده پارلاق
 شنلکلر و دو کونلر اجرا ایتدیریور ، او یونلر واکنجه لر
 ترتیب ایدیوردی . شهزاده مصطفانک ختان جمعیتی ،
 کریمه سی خدیجه سلطانک مصاحب مصطفی پاشا ایله
 ازدواجی (ادرنه) خلقنی کونلرجه مشغول ایدیوردی .
 مقاری زاده آرتق عاجز و خسته اولماسی حسینه عزل
 ایدلش ، بودو کونلرده حاضر بولونامشدی . فقط یکی
 شیخ الاسلام ، علی افندی ، بو پارلاق مراسمده حاضر
 بولونمش ، احسانلره ، سمور کورکلره نائل اولنمشدی
 (۱۰۸۶) . کوپریلی زاده ، پادشاهک دو کونلرنده اثبات
 وجود ایتدکدن سوکراینه حدوده ، سلاح باشنه
 قوشمش ، خسته وجودیله محاربه میدانلرنده ایغای وظیفه
 ایتمکدن خالی قالمامشدی .

مع مافیه لهستان سفرینک صوڭ موفقیتسز لکلری صدر
 اعظمک خسته لکندن نشأت ایتمشدی . خصوصیه لهستان

شعری هنگامنده (۱۰۸۵) والده سنك ضیاعی کنج
 وزیر دحون ایتشدی . کوپریلی زاده آرتق سالم
 دماغنك فعالیتتی ، دینج وجودینك متانتتی کوستره -
 میوردی . عشرت بومتین دماغی یورمش ، صدر
 اعظمك وجودینی وقتندن اول پیرآتمشدی . سفرك
 صوگلیرینه طوغرو ، احمد پاشا آرتق عاجز ویتاب قالدیغنی
 حس ایتشدی (۱۴ جمادی الاخره) . اردو کاهده بی مجال
 طولاشیور ، بعض مراسمده اثبات وجود ایده میوردی .
 محمد رابع ، فدا کار وزیرینك خاطرنی صورمق ایچون
 متهدیاسمور کورکلرا احسان ایدیوردی . صوکر ، خسته
 وزیر ی ایله برابر (ادرنه) دن (استانبول) ه کلیور ،
 استانبولدن قطعاً حظ ایتدیکی ایچون تکرار (ادرنه) یه
 دونیوردی .

بو کونلر ، کوپریلی زاده نك صوگ او ان حیاته تصادف
 ایدن الیم کونلردی . کوپریلی زاده آوجی سلطان محمدك
 پیشنده ، یاناقلری شیشمش ، همان سور وکله نیرکی کیدیوردی .
 د فیه ظاهر اثبات و متانت اظهارندن ینه کری طور میو -
 ردی . فضل احمد پاشانك عزمی ، الكمهم اوصافی تشکیل
 ایدیوردی . ذاتاً کنج وزیر ، حیاتنده بوتون موفقیاتتی
 بو خاصه ایله اکتساب ایله مشدی . کوپریلی زاده
 عثمانلی وزراسی ایچون شایان امثال ، نادر بر نمونه

ايدى . علماً يوكسك بىر دماغه مالك اولدېنى كېي
 عسكرلكجهده تېمىز ايتمشدى . همان بوتون سىياسى
 مخابراتانى كندى يازييور ، تدقيقات سىياسيهسك نتايخى
 قرالره يازدېنى نامه لرده اك اينجه نقطهسنة وارنجيه قدر
 كوسترييوردى . موفقياتنى تامين ايدن خواصدن بىرىده
 خصمنه قارشى دائما اعتمادسزلق كوسترمسى ايدى . احمد
 پاشا ، بوخاصهسى سايهسندە مرتشبت ايتديكى ايشده
 سوڭنه قدر دوام ايدىيور ، هيچ بىر صورته حرکاته
 سكتە ايراث ايتيوردى .

كنچ وزير ، حياتنده اوچ بويوك سفر ، ماجارستان ،
 كريد و پولونيا سفرلرېنى اجرا ايتمش ، اوچندهده
 اويوار ، قديه و قامنيچه كېي موفقيتار احراز ايله مشدى .
 بو اوچ مظفريتك ختامنده عقد ايلديكى معاهده لىر ،
 (واشوار) ، (قديه) و (وزوارنو) معاهده لىرى
 كوپربلى زاده نك سىياسى ذكاسنه نمونه تشكيل ايدە جك
 ماهيته ايدى . احمد پاشا بو اوچ معاهده ايله مملكتده
 خارجاً امنيتى ، داخلاً صلح و سكوتى تاسيسه موفق
 اولمشدى .

عثمانلى دولتى كوپربلى زاده نك ادارهسى هنكامنده
 اوچ كجانه واصل اولمشدى . معاصر مؤرخلردن برينك ،
 قولك ديدىكى كېي ، بودور عثمانلى سلطونك حدالفايهسى

تشكيل ايدييوردي . عثمانلي دولتلك مذشائني ، ترقيايتي ، متوالي موفقيائتي نظر دقتنه آيرسه كز ، بوندن شايان حيرت ، بوندن شايان تجيل برشي تصور ايده مزسكز . عظمت و شعشه سني تصور ايدرسه كز ، دها علوي ، دها شانلي برشي كوره مزسكز . سطوت وقوتنه دقت ايدرسه كز ، بو درجه مدهش و مهلك برشي تجيل ايده مزسكز . بوسيدن عثمانلي ، متوالي برسعاتك كوثر لذيدي ايله سرمست اولمش ، جهانك ديكر ملتارينك هيچ برينه نظر تنزل ييله عطف ايتك ايسته ميورد . (۱) ،

قولك بو سوزلري يك طوغري ايدي . بو دورده عثمانلي مالكي قرق جسيم ولايتي ، خراجكذار درت بويوك مملكتي احتوا ايدييوردي . عثمانلي سلطنتي اوروپاده يونانستان ، ايللريا ، موزي ، ماكدونيا ، پانونيا ، تراكياء ، داچيا ممالكني ؛ پيروسلك ، پرسه وه سلك ، ده چه بالوسلك قرالقلريني ؛ تريسالر ايله بولغارلرك حكومتلريني ؛ آفريقاده بظلميوسلك قرالغني ، قارطاجه ونوميدايي ؛ آسياده مهردادلرك ، آنطيوكيوسلك ، آطالرك ، پروسياسلك ، هرودلرك ، ديقرانلرك قرالقلريني ؛ بوتون قبادوقيا حكمدارلرينك اراضيسني ، ايبه رلرك ، سيتلرك ، پارتلرك ممالكني جامع بولونيورد . بو قرق جسيم ولايت

(۱) قول ، تورك تاريخي ، مقدمه

(سیرت) كورفزندن قافقاسيا يه قدر ازمنه قديمه نك تام بىكرمى
قرالغنى حاوى ايدى (۱) .

كوپرىلى زاده علميه مسلكنه شرف ويره جك
بر ذكا ايدى . (فاضل) عنوانى آلان بو ذكى وزير ،
متخصص اولمادىغى حالده ، سردارلقدهده موفقيتلر
احراز ايله مشدى . كوپرىلى زاده نك (سن غوطار) ده ،
(خوتين) ده حرکات عسكريه يي اداره ده كوستردىكى
مهارت ، هر كسك ظننى بوشه چيقار مشدى . كنج وزير ،
باباسنك قانلى تاجر به لرله حاضر لادىغى مساعد و رقيبىز
بر زمين اوزرنده بوتون ذكاسنى استعمال ايتمش ، انشته لرىنى
بو يوك بو يوك هراتبه ايصال ايدى رك آنلرك متين بازولر يله مهم
موفقيتلر استحصال ايله مشدى .

كوپرىلى زاده عادل ، مدبر ، وقار وزيرانه يي حائز
و نفوذ نظره مالكدى . ثبات و مهارتى سايه سنده سىرايى ،
اردو يي و حكومتى حاكميتى آتته آلمشدى ؛ اودر جده كه ، اعمال
ايتدردىكى طويلر اوزرينه محمد رابعك اسمى ايله بر ابر كندى
نامنى يازد ير مش ، بو صورتله كندى دشمنلرينه علمينده بولونمق
ايچون و سيله لر حاضر لامشدى . برچوق كيمسه لر ، كوپرىلى
عالمه سنك سلطنته اشتراكنى ايلرى سورمشلر ، بو صورتله مهر
هايونك استقباله كوپرىلرله و يرله مسى فكرىنى تعميم

ایتمشردی. فقط کوپریلی زاده بوکبی دوشونجه لردن پک اوزاقدی. اومتصل مملکتک اعتلاسنه چالیشیور، علمایی تشویق ایدیور، (اویوار)، (قندیه)، (قناچه) و (بلغراد) ده جامعلر، مدرسه لر، مکتبلر، خانلر و حاملر وجوده کتیریوردی (۲). فاضل احمد پاشا، محمد رابعک نفوذینی محافظه ایدیور، فقط بوتون سیاسی و داخلی ایشلری کندی فکریله، کندی تجربه سنه استناداً حل ایلوردی. پادشاهک آو پیشنده قوشماسنی، امور دولتک یولنده جریانی، کنديسنک مستقل حرکتی ایچون پک موافق کوریوردی. دها طوغروسنی، عثمانلی دولتی سالم دماغلر، تحصیل و تربیه کورمش پادشاهلرله اداره اولوندینی تقدیرده پک بیوک خارقه لر وجوده کله جکنی افعال و موفقیاتیه اثبات ایدیوردی. کنج وزیر مملکتی ترقیدن محروم بر اقامق ایچون عثمانلی خانداننه صادقانه و فداکارانه خدمت ایدیور، اولوم حالنده بیله محترم خاقانک پیشندن ایرلق ایسته میوردی.

کوپریلی زاده هر دقیقه اولدیکنی حس ایدیور،

(۱) «باخصوص ازمیرک کسب شرف و معموریت الیسنه کتوردیکی صو و انشا ایتدیردیکی قرق قدر چشمه و متعدد کوپریلر و وزیرخانی نامیله مشهور جسیم خان و جوارنده واقع چارشو و حاملر سبب اولشدر، نتایج الوقوعات . جلد ۲،

وظيفەسىنى ايفادىن يەنە كرى طورمىوردى . بر قاچ كون اول باباسىنىڭ ديوان يولدىكى تىبەسىنى زيارتە كىتىش ، اورادە اوزون وصىمى دعالرايتمىدى . بودرونى مناجات ائناسىندە يورغون چەرەسى اوزرىنە كوز ياشلىرىنىڭ دو كولىدىكىنى حس ايلشىدى .

محمد رابع ، وزىرىنىڭ احوالدىن بى خبر ، كوپرىلى زادە بى متصل سفرلەرە مأمور ايدىيوردى . فقط صدراعظم ، خستە لىكنىڭ شىتتىن طولايى بو وظيفە بى ايفا ايدە ميور ، آرتق پادشاهى بىلە تىقىدىن عاجز اولدىغى حس ايدىيوردى . عثمانلى سياستى جوال بر ذكا ايله اداره ايدىن دماغ اسكى فعالىتى غائب ايتىش ، (اويوار) او كندە كىجە كوندوز قىلمە ، قىلجە اوينايدىن قوللردە اسكى قوت قالمامشىدى .

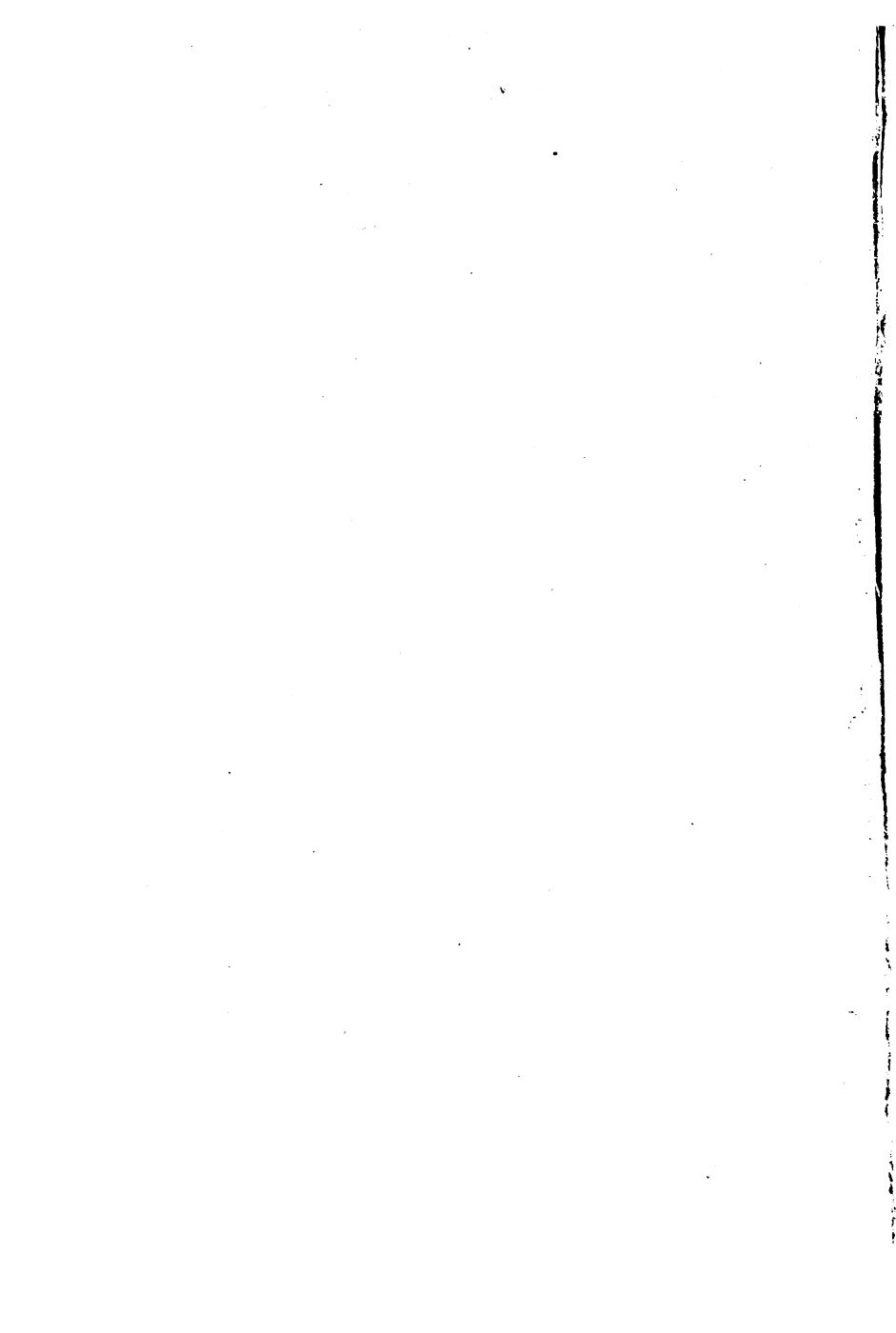
كوپرولوزادە ، محمد رابعك عودتى متعاقب براز طاورانقى اىستەمش ، اردونك پىشىدىن بيتاب و بى مجال سوروكنىمش ، فقط (برغوس) ى كچر كچمز (ادرنە) يە قدر كىدە مەجكىنى آكلامشىدى . اوزمان ، (اركنە كوپروسى) جوارندە (قرە بىر) چىتلىكندە ياتمىشىدى . كوپرىلى زادە بردها ياتاقدىن قالمامشىدى . بر قاچ كون ايجىندە كسب شىت ايدىن خستە لك مظفر وزىرى فراش موتە سىرمشىدى . بر زمانلر عثمانلى سطوتى تىمىل

ایدن بوقیمتدار وجود نہایت مستریح بروجدان، وظیفہ
 وطنہ سنی ایفا ایتمکدن متولد برسکون قلب ایله قرق ایکی
 یاشنده ترک حیات ایله مشدی (۲۶ شعبان، ۱۰۸۷) .

عثمانیلرک بومحتشم وزیری اینجون پک سادہ مراسم
 اجرا اولونمشدی . کوپریلی زاده نک جسدی قیرعزری
 چارشافہ صابیلی بر تابوت ایله علی العجلہ استانبولہ ،
 دیوان یولندہ کی تربہسنہ کتیرلمش ، اورادہ محترم
 باباسنک، حمیلی آناسنک آغوشنہ تودیع ایدلمشدی .

UNIVERSITY OF CALIFORNIA LIBRARY

Los Angeles

This book is DUE on the last date stamped below.

REC'D LIB-UM

AUG 09 1988

50m-7,'69(N296a4)—C-120

PLEASE DO NOT REMOVE
THIS BOOK CARD

University Research Library

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
GLORIE 42145-0

DR 509 K84A45
CALL NUMBER

509 VOL. P

A
0
0
0
7
9
9
3
5
2
0

UC SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

California
Regional
Library

5